

BANKA

SLOVENIJE

EVROSISTEM

LETNO
POROČILO

LETO 2013

Izdala:

BANKA SLOVENIJE
Slovenska 35
1505 Ljubljana
Tel.: (01) 47 19 000
Faks.: (01) 25 15 516

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah, dostopnih do konca marca 2014.

This publication is also available in English.

ISSN 1318-5284 (tiskana izdaja)
ISSN 1518-2103 (elektronska izdaja)

Pregled vsebine

UVOD	7
1 GOSPODARSKO OKOLJE IN BANČNI SISTEM LETA 2013	9
2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE	25
2.1 Naloge v okviru ESCB	25
2.1.1 Institucionalni okvir	25
2.1.2 Izvajanje denarne politike Evrosistema	25
2.1.3 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili	35
2.1.4 Plačilni in poravnalni sistemi	35
2.1.5 Soupravljanje deviznih rezerv ECB	41
2.1.6 Gotovinsko poslovanje	41
2.1.7 Statistični sistem	43
2.1.8 Informacijski sistem	47
2.2 Naloge s področja skrbi za finančno stabilnost	49
2.2.1 Finančna stabilnost	49
2.2.2 Izvajanje bančnega nadzora in pregled ukrepov	50
2.3 Druge naloge	67
2.3.1 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije	67
2.3.2 Upravljanje tveganj v Banki Slovenije	67
2.3.3 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	68
2.3.4 Mednarodno sodelovanje	69
3 ORGANIZACIJA BANKE SLOVENIJE	72
4 RAČUNOVODSKI IZKAZI	75
5 PRILOGE	110
5.1 Publikacije in spletna stran	110
5.2 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja	111
5.3 Pregled manj znanih pojmov	113

Pregled tabel, slik in okvirov

Tabele:*

Tabela 1:	Lastniška sestava bančnega sektorja po lastniškem kapitalu	20
Tabela 2:	Lastniška sestava bančnega sektorja po bilančni vsoti	20
Tabela 3:	Povprečna bilančna vsota glede na BDP	20
Tabela 4:	Izkaz poslovnega izida bank in hranilnic	22
Tabela 5:	Kazalniki poslovanja bank	22
Tabela 6:	Načrtovani pregledi po področjih pregleda	52
Tabela 7:	Število izrečenih, izpolnjenih in odprtih ukrepov v letu 2013	53
Tabela 8:	Sodelovanje Banke Slovenije z drugimi državnimi organi	58
Tabela 9:	Ovadbе, ki jih je vložila Banka Slovenije, po letih	59
Tabela 10:	Izdana dovoljenja	59
Tabela 11:	Ukrepi Banke Slovenije zoper člane uprav	59
Tabela 12:	Stanje finančnih naložb Banke Slovenije	69

*Razen tabel računovodskih izkazov Banke Slovenije

Slike:

Slika 1:	Gibanje BDP v nekaterih večjih gospodarstvih	9
Slika 2:	Stopnje brezposelnosti v nekaterih večjih gospodarstvih	10
Slika 3:	Mednarodna primerjava indeksa cen življenjskih potrebščin	10
Slika 4:	Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu	11
Slika 5:	Tečaj evro-dolar ter ključni obrestni meri ECB in Fed	11
Slika 6:	Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju	12
Slika 7:	Harmonizirana stopnja brezposelnosti v Sloveniji in evrskem območju	13
Slika 8:	Inflacija v Sloveniji in evrskem območju	14
Slika 9:	Gibanje produktivnosti dela, stroškov dela na enoto proizvoda in sredstev na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu	15
Slika 10:	Harmonizirani kazalnik konkurenčnosti, deflacioniran s HICP in ULC	15
Slika 11:	Komponente tekočega računa plačilne bilance	16
Slika 12:	Zunanja zadolženost Slovenije	17
Slika 13:	Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95	18
Slika 14:	Pribitki pri dolgoročnih državnih obveznicah nad referenčno nemško obveznico	19
Slika 15:	Gibanje kapitalske ustreznosti bank in primerjava z evrskim območjem	21
Slika 16:	Struktura virov financiranja	23
Slika 17:	Kreditiranje nebančnega sektorja	23
Slika 18:	Obrestne mere ECB in nezavarovanega medbančnega denarnega trga	26

Slika 19:	Ponudba (+) in povpraševanje (-) po denarju Evrosistema	27
Slika 20:	Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v obdobju 2008–2013; slovenske banke in hranilnice (stanje ob koncu meseca)	28
Slika 21:	Gibanje pribitkov desetletnih evrskih državnih obveznic perifernih držav evrskega območja nad primerljivimi nemškimi državnimi obveznicami	30
Slika 22:	Presežna likvidnost evrskega območja	31
Slika 23:	Obveznost in izpolnjevanje obveznih rezerv	31
Slika 24:	Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije glede na vrsto premoženja in obseg črpanja kreditnih operacij	34
Slika 25:	Število in vrednost transakcij prek sistema TARGET2-Slovenija po mesecih leta 2013	40
Slika 26:	Količinska struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku	42
Slika 27:	Vrednostna struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku	42
Slika 28:	Odkriti ponaredki evrskih bankovcev v Sloveniji	43
Slika 29:	Ukrepi po področjih tveganja	54
Slika 30:	Trenutna struktura odborov in skupin EBA	61
Slika 31:	Število zaposlenih v Banki Slovenije na zadnji dan leta	73

Okviri:

Okvir 1:	Predčasna vračila triletnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja	29
----------	---	----

UVOD

Leto 2013 sta v Sloveniji zaznamovala predvsem postopen izhod iz recesije in pomembne strukturne reforme, ki bodo zagotovile dolgoročnojšo vzdržnost sistema javnih financ in okrepile dolgoročni potencial gospodarstva. Dinamika rasti slovenskega BDP-ja je bila zmerno pozitivna v vsem lanskem letu, s posebno močnim pospeškom v zadnjem četrtletju. V drugem polletju 2013 so se stabilizirali tudi kazalci zaposlenosti in brezposelnosti. Inflacija je kljub zvišanju stopenj DDV in nekaterim drugim fiskalnim vplivom do konca leta upadla na raven nizke povprečne evrske inflacije. V začetku lanskega leta je pričela veljati pomembna reforma pokojninskega sistema, lani je bila izvedena tudi reforma trga dela, v drugi polovici leta pa je bil velik napor vložen v pripravljanje in izvajanje ukrepov, ki bodo zagotovili podlago za stabilno in učinkovito delovanje bančnega sistema.

Izvozni sektor je bil osnovni dejavnik gospodarske rasti v Sloveniji v letu 2013. Lani so se postopoma izboljševale razmere v zunanjem okolju, predvsem v evrskem območju, ki je proti koncu leta že izšlo iz recesije. Okrepljena gospodarska rast v tujini se je hitro prenesla v povečano dinamiko slovenskega izvoznega sektorja, ki je lani presegla povprečno izvozno rast evrskega območja. K temu je prispevalo tudi izboljševanje stroškovne konkurenčnosti. Na tekočem računu plačilne bilance je bil ustvarjen rekorden presežek.

V drugem polletju se je solidni rasti izvoza pridružilo tudi počasno okrevanje domače porabe. Zaustavilo se je predhodno štiriletno usihanje investicijske aktivnosti, ob upočasnitvi zmanjševanja realne mase plač – z glavnimi impulzi iz izvozne industrije – pa se je stabilizirala potrošnja prebivalstva, medtem ko se je končno trošenje države še krčilo. K stabilizaciji domačega trga je prispevala tudi lanska spremenjena sestava fiskalne konsolidacije, ki pa je kljub temu omogočala nadaljnje zmanjševanje strukturnega fiskalnega primanjkljaja.

Denarna politika ECB je v letu 2013 ostala spodbujevalna. Zaradi upadajoče inflacije je Svet ECB v letu 2013 dvakrat znižal ključno obrestno mero, novembra na 0,25 %. Pričakovanja tržnih udeležencev je dodatno usmerjal z objavo prihodnje naravnosti denarne politike, ko je julija objavil in nato večkrat poudaril, da bodo ostale obrestne mere ECB dlje časa na obstoječi ali nižji ravni. Dodatnih nestandardnih posojilnih operacij v letu 2013 ni bilo, temveč so, nasprotno, banke iz evrskega območja do konca leta predčasno vrnile že slabo polovico izposojenih sredstev iz preteklih triletnih operacij dolgoročnega refinanciranja, slovenske banke pa do konca lanskega leta le-teh še niso vračale v večjem obsegu.

Slovenija je leta 2013 izvedla obsežno rekapitalizacijo bank in prenos slabih terjatev na Družbo za upravljanje terjatev bank. Za oceno kapitalskih potreb bank so bili predhodno izvedeni skrbni pregled kakovosti sredstev in obremenitveni testi. Decembrska rekapitalizacija treh bank v državni lasti in dveh manjših bank v postopku nadzorovanega prenehanja poslovanja je v lanskem letu povečala primanjkljaj države za 10,3 % BDP (na skupno 14,7 % BDP). Javni dolg je tako konec leta znašal 71,7 % BDP.

Čeprav sanacija bančnega sistema obremenjuje javne finance, je dokončanje tega projekta zelo pomembno. Kratkoročno se je njegov velik pomen odrazil v občutnem znižanju zahtevanih donosnosti na dolgoročne slovenske državne papirje po opravljenem uvodnem koraku sanacije. Sama sanacija bančnega sistema pa ne bo zadoščala za oživitev gospodarske rasti. Pomembna spremljajoča naloga bodo aktivnosti za vzdržno zmanjševanje zadolženosti podjetij in prestrukturiranje bank, pri katerih aktivno sodeluje Banka Slovenije, in ki potekajo tudi v okviru delovanja Družbe za upravljanje terjatev bank.

Banka Slovenije bo tudi v prihodnje podpirala gospodarsko stabilnost Slovenije z izvajanjem denarne politike Evrosistema, z nadzorom poslovanja bank ter s skrbjo za finančno stabilnost. V sklopu slednje

bo na delovanje in organiziranost Banke Slovenije v prihodnje pomembno vplivalo oblikovanje Bančne unije v Evropski uniji. Posledica le-tega je namreč tudi vzpostavljanje novega institucionalnega okvira, ki zajema bolj centraliziran nadzor bank in uvajanje makroprevidnostnega nadzora finančnega sistema.

Ljubljana, april 2014

Guverner Banke Slovenije
Boštjan Jazbec

1 Gospodarsko okolje in bančni sistem leta 2013¹

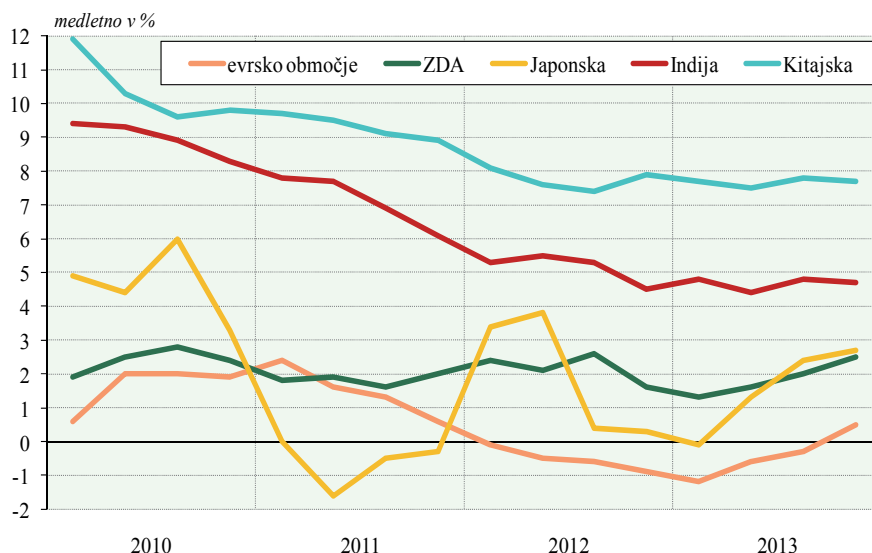
Gospodarsko okolje

Svetovna gospodarska rast je leta 2013 po prvih ocenah Mednarodnega denarnega sklada (MDS) znašala 3,0 %. To je 0,1 odstotne točke manj kot leta 2012. Rast je bila ponovno najvišja v državah v razvoju, vendar se je v primerjavi z letom prej precej upočasnila. Obseg svetovne trgovine se je v letu 2013 povečal za 2,7 %, kar je enako kot v letu 2012 in pod dolgoletnim povprečjem. BDP evrskega območja se je leta 2013 znižal za 0,5 %, vendar so se razmere v drugi polovici leta precej izboljšale: kazalnik gospodarske klime in zaupanje potrošnikov sta se zvišala, razmere v perifernih državah so se vsaj začasno ustalile, povečala se je gospodarska aktivnost. V ZDA je ob nadaljnjem padanju brezposelnosti gospodarska rast v letu 2013 znašala 1,9 %, kar je sicer nekoliko manj kot v letu 2012. V pomembnejših državah v razvoju se je gospodarska rast upočasnila pod dolgoletno povprečje. Po prvih ocenah MDS je na Kitajskem leta 2013 znašala 7,7 %, v Indiji 4,4 %, Braziliji 2,3 % in v Rusiji le 1,5 %.

Razmere na trgu dela so ostale zaostrene predvsem v evrskem območju. Stopnja brezposelnosti v evrskem območju je v letu 2013 vztrajala na ravni okrog 12 %, kar je poleg konsolidacije javnih financ zaviralo rast zasebne potrošnje. V ZDA se je potrošnja gospodinjstev povečevala skladno z nekoliko večjim zaupanjem potrošnikov in izboljševanjem razmer na trgu dela. Stopnja brezposelnosti v ZDA se je namreč v letu 2013 zniževala in decembra znašala 6,7 %, kar je najmanj v zadnjih petih letih.

Globalno inflacijo je v letu 2013 najbolj omejeval padec dolarskih cen nafte in drugih surovin. V evrskem območju je inflacija v povprečju leta znašala le 1,4 %, kar je za 1,1 odstotne točke manj kot leto prej. Poleg gibanja dolarskih cen surovin sta k znižanju inflacije prispevala tudi višja vrednost evra in šibko domače povpraševanje. Osnovna inflacija v evrskem območju je lani znašala 0,9 %, kar odraža šibke domače inflacijske pritiske, povezane tudi z neugodnimi razmerami na trgu dela. Inflacija se je lani znižala tudi v ZDA, in sicer za 0,6 odstotne točke, na 1,5 %. Cene na Japonskem so se leta 2013 zvišale. Medletna inflacija je decembra dosegla 1,6 %, kar je precej ob upoštevanju večletnih težav z

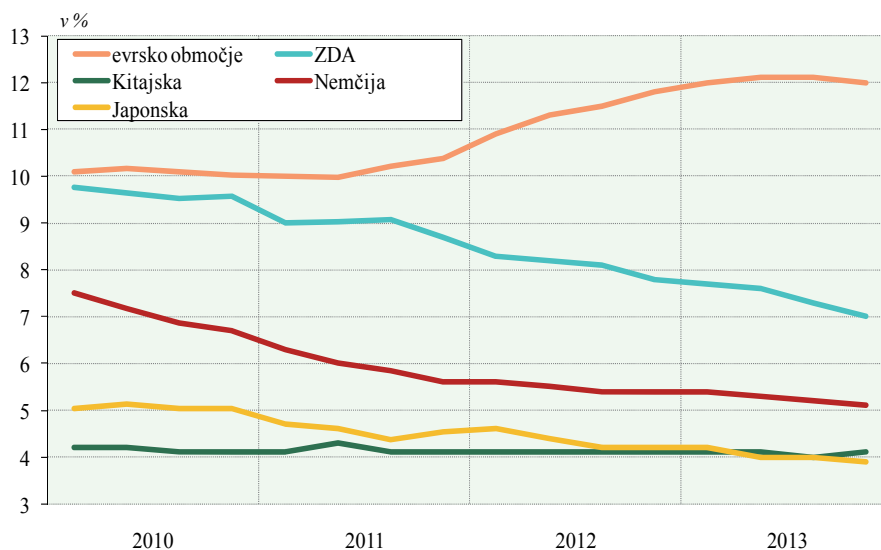
Slika 1: Gibanje BDP v nekaterih večjih gospodarstvih

Opomba: Podatki za evrsko območje, ZDA in Japonsko so desezonirani in prilagojeni delovnim dnevom.
Vir: Za evrsko območje, ZDA in Japonsko Eurostat, za Indijo www.tradingeconomics.com, za Kitajsko www.tradingeconomics.com in kitajski statistični urad.

¹ Podroben prikaz makroekonomskih gibanj in projekcij je predstavljen v poročilu Makroekonomska gibanja in projekcije, april 2014 (<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=284>). Podrobna analiza bančnega sistema je prikazana v Poročilu o finančni stabilnosti, maj 2014 (<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=285>).

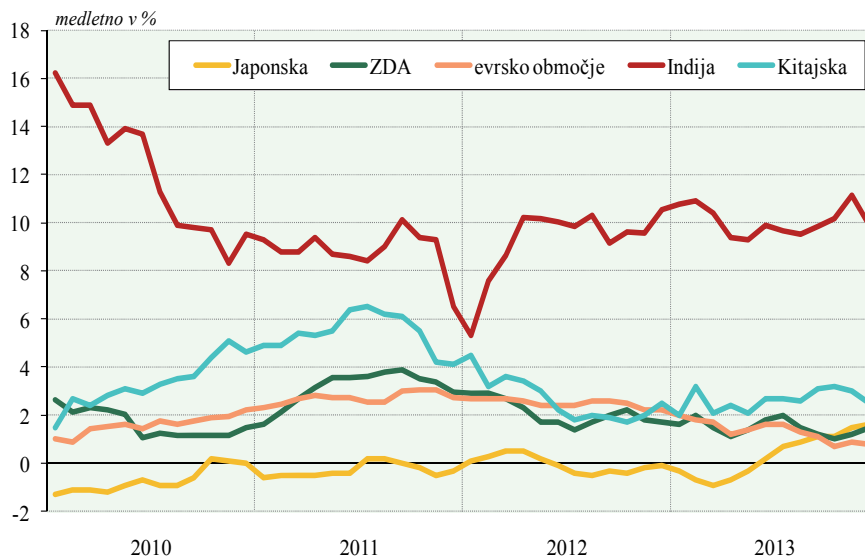
Slika 2: Stopnje brezposelnosti v nekaterih večjih gospodarstvih

Opomba: Desezonirana harmonizirana stopnja brezposelnosti na četrtletni ravni za evrsko območje, ZDA, Japonsko in Nemčijo.

Vir: Eurostat, za Kitajsko www.tradingeconomics.com.

Slika 3: Mednarodna primerjava indeksa cen življenjskih potrebščin

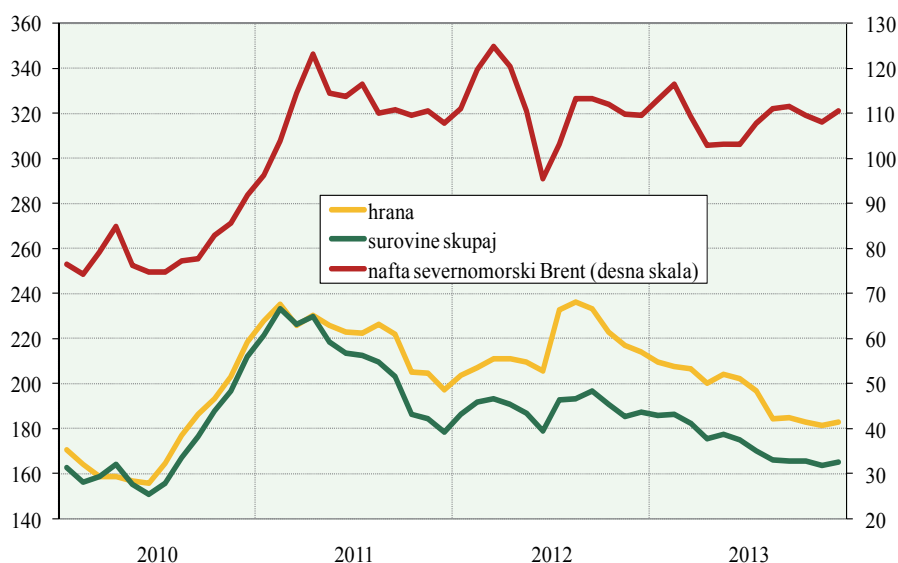

Vir: ECB.

deflacijo in je posledica ukrepov japonske centralne banke. V letu 2013 so se cene na Kitajskem in v Indiji zvišale za 2,5 % in 8,8 %, v obeh državah pa je bila inflacija nižja kot leto prej.

Cene surovin so se lani precej znižale. Pritiski na dvig cen nafte so bili predvsem posledica negotovosti glede političnih razmer na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki, pritiski na znižanje cen pa so bili večinoma posledica razmeroma nizke globalne gospodarske rasti ter povečanja zalog in proizvodnje. Ta se v zadnjih letih močno povečuje predvsem v ZDA, v letu 2013 po oceni Mednarodne agencije za energijo (angl. International Energy Agency) kar za dobrih 15 %. V lanskem drugem polletju se je zaradi gospodarskega okrevanja in napovedi, da bo Fed zmanjšala nakupe dolgoročnih vrednostnih papirjev, likvidnost na borzah začela seliti iz naložb v surovine v druge naložbe. V povprečju lanskega leta je tako dolarska cena sodčka nafte Brent znašala 108,8 USD, kar je za 2,8 % manj kot leta 2012. Dolarske cene vseh primarnih surovin so se leta 2013 znižale za 8,6 %, med njimi najbolj hrana, za 10 %. Na znižanje cen hrane je vplivalo šibkejšo globalno povpraševanje, hkrati pa so se po ocenah agencije Združenih

Slika 4: Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu

Opomba: Indeksi (2000 = 100), cena nafte: severnomorski Brent v USD/sodček.
Vir: The Economist, London; Bloomberg.

Slika 5: Tečaj evro-dolar ter ključni obrestni meri ECB in Fed

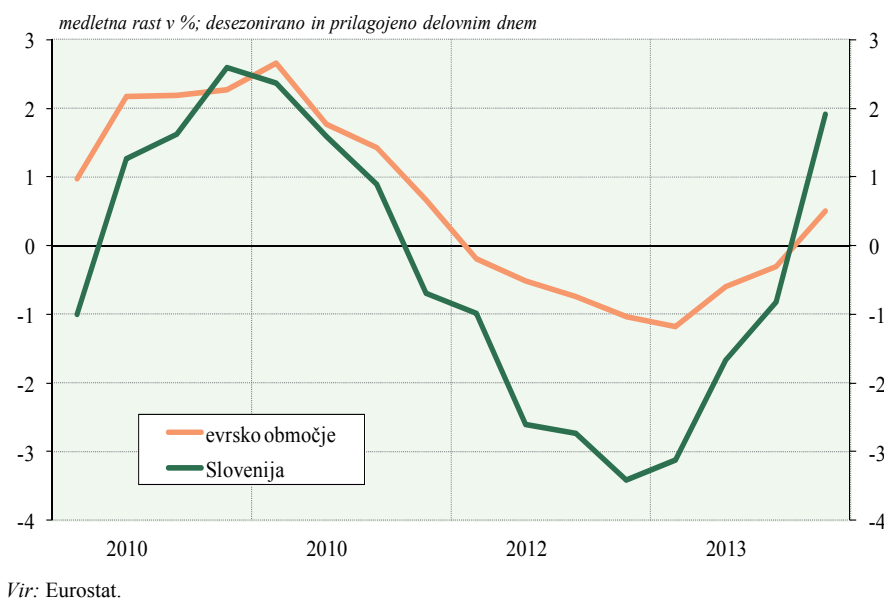

Vir: ECB, Fed.

narodov za hrano in kmetijstvo FAO (angl. Food and Agricultural Organization) v letu 2013 močno povečale zaloge olja, sladkorja in žit.

Denarna politika centralnih bank pomembnejših razvitih gospodarstev je ostala spodbujevalna tudi v letu 2013. ECB je ključno obrestno mero lani znižala dvakrat, prvič v maju na 0,5 %, predvsem zaradi nadaljnjega zmanjševanja BDP v prvem četrtletju, in drugič v novembru na 0,25 %, predvsem zaradi močnega zniževanja inflacije ob še vedno relativno šibki gospodarski rasti. Pri nestandardnih ukrepih je bila najbolj dejavna japonska centralna banka, ki je lani poleg zvišanja ciljne inflacije na 2 % močno povečala obseg nestandardnih ukrepov, predvsem nakup dolgoročnih državnih obveznic in v manjši meri drugih vrednostih papirjev. Zaradi solidne gospodarske rasti in zniževanja stopnje brezposelnosti je Fed ob koncu leta 2013 začela postopno zmanjševati obseg nakupov državnih dolgoročnih vrednostnih papirjev. Kljub temu denarna politika v ZDA ostaja spodbujevalna, saj ključna obrestna mera ostaja na intervalu med 0,00 % in 0,25 %. Ključna obrestna mera Bank of England je od marca

Slika 6: Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju

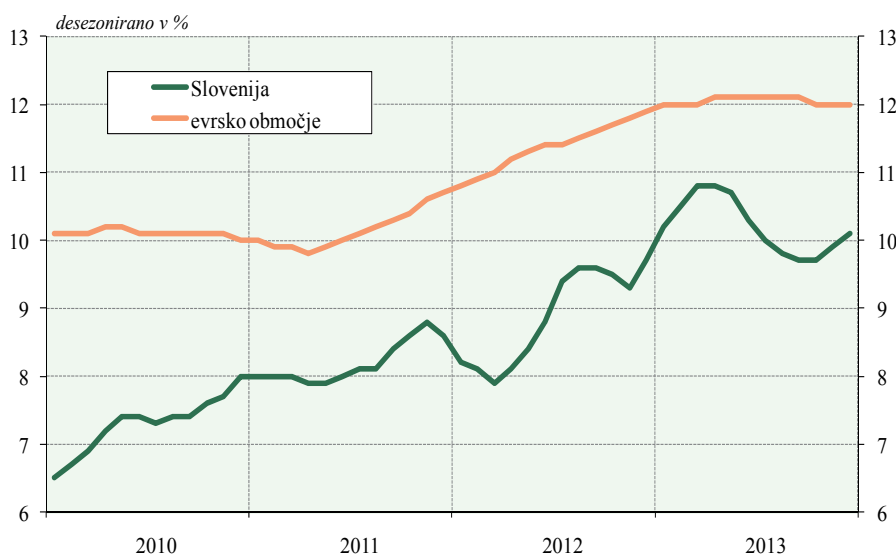
2009 nespremenjena pri 0,5 %, prav tako je v letu 2013 vrednost nestandardnih denarnih spodbud, predvsem nakupov državnih obveznic, ostala nespremenjena v primerjavi z letom 2012.

Lani se je vrednost evra v primerjavi z dolarjem precej zvišala. Na to sta poleg ugodnejših makroekonomskih podatkov v drugi polovici leta vplivala tudi zmanjšanje negotovosti glede perifernih držav evrskega območja in zmanjšanje presežne likvidnosti. V povprečju leta 2013 je bilo za en evro treba odšteti 1,3281 dolarja, kar je za 3,4 % več kot leta 2012. Vrednost evra se je lani povečala tudi v primerjavi z britanskim funtom, za 4,7 %, in še močneje v primerjavi z japonskim jenom, za 26,5 %. Ta je močno upadel predvsem zaradi ukrepov japonske centralne banke.

V Sloveniji je bil po revidiranih podatkih² SURS v letu 2013 opazen močan obrat v gospodarski aktivnosti. Četrtna rast BDP se je stopnjevala in ob koncu leta dosegla 1,2 %. Zmanjšanje gospodarske aktivnosti v povprečju leta, ki je znašalo le dober odstotek, je bilo tako v celoti posledica nizke ravni aktivnosti ob koncu leta 2012. Na proizvodni strani je bilo v drugem polletju opazno precejšnje povečanje aktivnosti v industriji, ki je bilo prisotno v veliki večini panog. Gre za hiter odziv podjetij na okrevanje tujega povpraševanja. Dodana vrednost se je ob polletju začela povečevati tudi v zasebnih storitvah, kar pa je bila ob šibkejšem izvozu storitev lahko le posledica stabilizacije zasebne potrošnje in statističnega učinka ukrepov zoper sivo ekonomijo, saj je bilo manj prikrivanja obsega dejavnosti. Po večletnem zmanjševanju je v lanskem drugem polletju hitro okrevalo tudi gradbeništvo, k čemur so prispevale povečane investicije v javno infrastrukturo. Zmanjševanje domače agregatne potrošnje se je v povprečju lanskega leta močno upočasnilo, večinoma zaradi sprememb v zalogah. Hkrati so se povečale tudi bruto investicije v osnovna sredstva, pri čemer so prevladovala investicije v opremo in stroje zaradi večje investicije v energetiki. Ob koncu leta so se precej povečale tudi javne gradbene investicije. Zmanjševanje zasebne potrošnje se je v lanskem zadnjem četrtnem letu ustavilo skladno z gibanjem realne mase plač. Pospešilo se je le zmanjševanje končnega trošenja države, ki je nadaljevala izvajanje ukrepov za konsolidacijo javnih financ. Na obrat v domačem povpraševanju je v lanskem drugem polletju kazalo tudi večanje uvoza, zaradi katerega se je prispevek neto menjave s tujino k rasti BDP lani precej zmanjšal.

² Četrtna rast BDP za prva tri četrtna leta 2013 so bile kumulativno popravljene navzgor za kar 1,1 odstotne točke. V strukturi izdatkov so bile navzgor popravljene medletne stopnje rasti vseh ključnih agregatov domače potrošnje, spremembe pa so bile največje za tretje četrtno leto. V primerjavi z objavo nacionalnih računov z 29. novembra 2013 se je medletni padec domače potrošnje v tretjem četrtnem letu zmanjšal za eno odstotno točko, predvsem zaradi višje ocenjenih bruto investicij v osnovna sredstva (z -4,4 % na -1,1 %). Hkrati se je znižal prispevek neto menjave s tujino k rasti BDP, z 1,9 na 1,1 odstotne točke, predvsem zaradi nižje ocenjene realne rasti izvoza storitev. Ocena medletnega gibanja dodane vrednosti v tretjem četrtnem letu je bila spremenjena z -1,3 % na -0,5 %. Medletne stopnje rasti so bile popravljene navzgor v vseh skupinah dejavnosti, razen v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvi. Hkrati se je močno znižala ocena medletnega gibanja neto davkov na proizvode, s 3,5 % na -0,7 %. Razlaga vpliva sprememb v podatkih ob objavi nacionalnih računov za zadnje četrtno leto 2013 na makroekonomske projekcije je v poročilu Makroekonomska gibanja in projekcije, april 2014, na strani 17 (<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=284>).

Slika 7: Harmonizirana stopnja brezposelnosti v Sloveniji in evrskem območju

Vir: Eurostat.

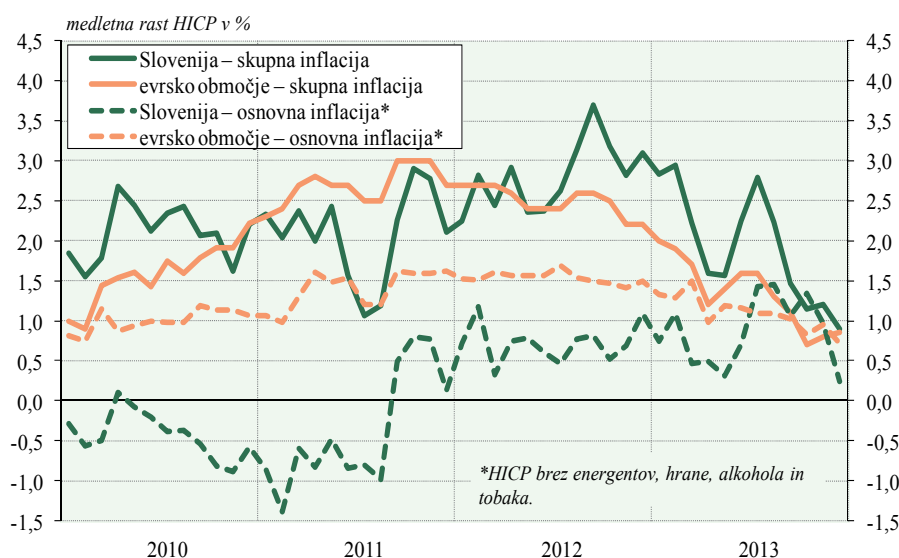
Zmanjševanje zaposlenosti se je do konca leta 2013 močno upočasnilo. Največja upočasnitev je bila v gradbeništvu, kjer se je padec z več kot 11 % v prvem četrtletju do konca leta zmanjšal na manj kot 3 %. Predvsem zaradi povečanega tujega povpraševanja in s tem izvoza se je upočasnilo upadanje števila delovno aktivnih v predelovalnih dejavnostih. Konec leta je medletno znašalo le še 1,5 % v primerjavi z več kot triodstotnim padcem na začetku leta. V zadnjem četrtletju se je skoraj ustavilo tudi padanje delovno aktivnih v zasebnih storitvah, na kar je vplivala predvsem stabilizacija v domači potrošnji. Zmanjševanje zaposlenosti se je proti koncu leta upočasnilo tudi v javnih storitvah. Ponovno se je močno zmanjšalo število zaposlenih v javni upravi, medtem ko se je število zaposlenih v zdravstvu in izobraževanju v drugi polovici leta začelo povečevati. Kljub stabilnejšim razmeram na trgu dela še ni znakov, da bi se povpraševanje po delavcih v prihodnje močneje povečalo.

Trend povečevanja brezposelnosti se je v letu 2013 ustavil. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila konec leta malenkost nižja kot na začetku, in sicer je znašala 13,5 %, število brezposelnih pa je le nekoliko preseglo 124.000. Do konca leta se je znižala tudi anketna stopnja brezposelnosti, in sicer na 9,6 %, kar je tudi manj od povprečja evrskega območja. Prav tako se je izboljšala struktura prilivov in odlivov v brezposelnost oziroma iz nje. Zaradi manjšega priliva novih brezposelnih se je delež dolgotrajno brezposelnih med letom povečal na skoraj 48 %. Kazalniki povpraševanja po usposobljenih delavcih v predelovalnih dejavnostih kažejo strukturno neujemanje na trgu dela. Gibanje plač je bilo skladno z gospodarsko aktivnostjo, saj so se v prvem polletju še zniževale, v drugem pa so se že začele zmerno poviševati. Višanje plač je bilo posledica višanja plač v zasebnem sektorju, v javnem sektorju pa so se skladno s konsolidacijskimi ukrepi plače ponovno znižale.

Povprečna inflacija v Sloveniji, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, se je leta 2013 v primerjavi z letom 2012 znižala za 0,9 odstotne točke, na 1,9 %. Pri tem se je delno spremenila tudi struktura. Glede na leto 2012 je bila nižja predvsem rast cen industrijskih proizvodov. Na nižje cene energentov so v glavnem vplivale nižje uvozne cene nafte in nižje cene plina, medtem ko je šibko domače povpraševanje nadalje znižalo cene industrijskih proizvodov brez energentov. Na drugi strani se je spet močneje zvišal prispevek cen storitev zaradi nadaljnjih ukrepov fiskalne konsolidacije in dviga cen javnih storitev. Največ je lani prispevala k inflaciji rast cen hrane, predvsem zaradi višjih cen nepredelane hrane. Povprečna letna inflacija v Sloveniji je bila nekoliko nad povprečjem evrskega območja, kjer je znašala 1,4 %.

Kazalniki osnovne inflacije so se povišali tudi v letu 2013, predvsem zaradi konsolidacijskih in administrativnih ukrepov. Osnovna inflacija, merjena s HICP brez cen energentov, hrane, alkohola in tobaka, se je leta 2013 povišala za 0,2 odstotne točke, na 0,9 %. Tudi druga dva kazalnika osnovne infla-

Slika 8: Inflacija v Sloveniji in evrskem območju

Vir: Eurostat.

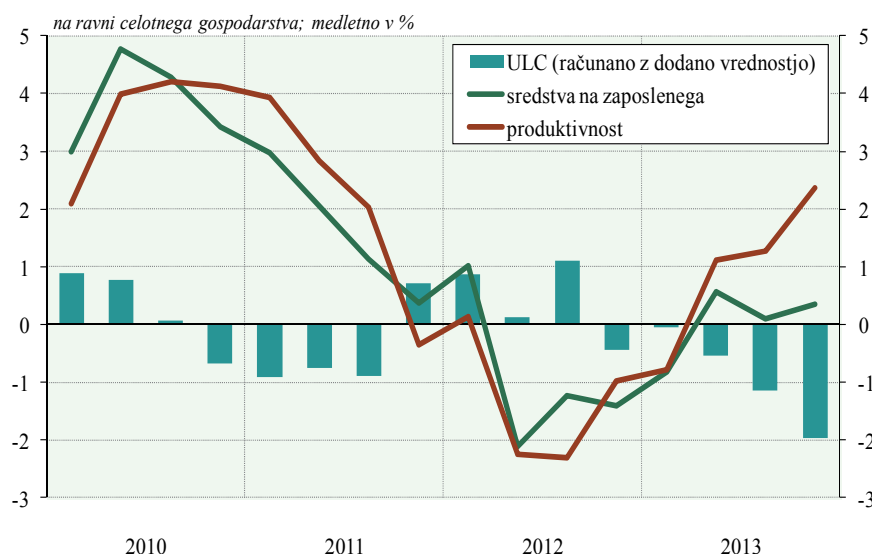
cije – brez cen energentov ter brez cen energentov in nepredelane hrane – sta se leta 2013 povišala, in sicer za 0,1 odstotne točke. Pritiski na osnovno inflacijo izvirajo predvsem iz konsolidacijskih ukrepov javnih financ, saj je bil osnovni kazalnik višji za 0,7 odstotne točke, kot bi bil ob konstantnih davčnih stopnjah. K temu je največ prispeval julijski dvig stopnje DDV. Če izvajamo te ukrepe, ostaja osnovna inflacija na nizkih ravneh, kar je skladno s slabimi razmerami na trgu dela in posledično padajočim realnim razpoložljivim dohodkom gospodinjstev. V povprečju leta 2013 je najnižji kazalnik osnovne inflacije ostal pod povprečjem evrskega območja, medtem ko sta bila druga dva kazalnika nad povprečjem.

Cenovno konkurenčnost Slovenije na trgih zunaj evrskega območja je v letu 2013 poslabšala predvsem močna apreciacija evra. Harmonizirani kazalnik cenovne konkurenčnosti,³ merjen do 21 držav zunaj evrskega območja, se je zvišal (poslabšal) za skoraj 3 %, k čemur so kar 2,6 odstotne točke prispevala tečajna gibanja, nekoliko višja je bila tudi domača inflacija. V večini drugih držav evrskega območja je bila rast (poslabšanje) kazalnikov cenovne konkurenčnosti do 21 večjih trgovinskih partneric višja, razlika pa je predvsem posledica večjega deleža ameriškega dolarja, japonskega jena in kitajskega juana v valutni strukturi njihove blagovne menjave. V povprečju evrskega območja je rast kazalnika znašala 3,6 %, k čemur je apreciacija evra prispevala skoraj 4 odstotne točke, negativni prispevek nekoliko nižje inflacije pa je bil zanemarljiv. Cenovna konkurenčnost Slovenije do članic evrskega območja se je lani v povprečju poslabšala za 0,4 %. Poslabševanje se je v drugi polovici leta že ustavilo zaradi znižanja inflacije na raven, primerljivo s povprečjem evrskega območja, zaradi močnejšega znižanja rasti cen predelane hrane in padca cen industrijskih proizvodov brez energentov.

Gibanje stroškov dela na enoto proizvoda je bilo v Sloveniji v letu 2013 precej ugodnejše kot v povprečju evrskega območja. Nominalni stroški dela na enoto proizvoda (ULC) so se leta 2013 znižali za skoraj odstotek. Upad je bil predvsem posledica precejšnjega zmanjšanja števila zaposlenih, ki je bilo večje od zmanjšanja BDP, kar je povišalo produktivnost dela. Rast produktivnosti je bila izrazita predvsem ob koncu leta, ko se je okrepila gospodarska aktivnost. V evrskem območju se je produktivnost dela v prvih treh četrtletjih 2013 medletno povečala za 0,2 %, zaradi višje rasti sredstev na zaposlenega pa so se povečali tudi ULC, v enakem obdobju za 1,4 %. Stroškovna gibanja so bila lani v Sloveniji v primerjavi z evrskim območjem ugodnejša v veliki večini dejavnosti zasebnega sektorja. Izstopal je le finančni

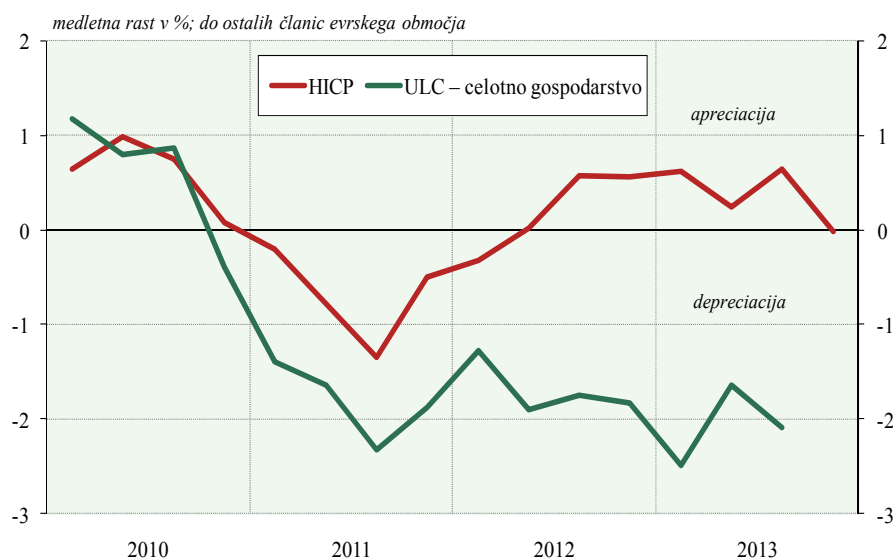
³ Harmonizirani kazalnik cenovne konkurenčnosti za Slovenijo, deflaciran s HICP/CPI, pomeni tehtano povprečje gibanja tečaja in cen, merjeno v razmerju do večjih trgovinskih partneric zunaj evrskega območja. Posamezna komponenta v kazalniku odraža gibanje tečaja in cen v Sloveniji v razmerju do posamezne trgovinske partnerice. Utež posamezne trgovinske partnerice ustreza deležu trgovinske menjave med Slovenijo in to državo znotraj skupine izbranih držav. Kazalnik, ki meri cenovno konkurenčnost Slovenije v primerjavi z drugimi članicami evrskega območja, odraža le tehtano povprečje gibanja cen. Vir: ECB.

Slika 9: Gibanje produktivnosti dela, stroškov dela na enoto proizvoda in sredstev na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu

Vir: Eurostat, preračuni Banka Slovenije.

Slika 10: Harmonizirani kazalnik konkurenčnosti, deflaciran s HICP in ULC

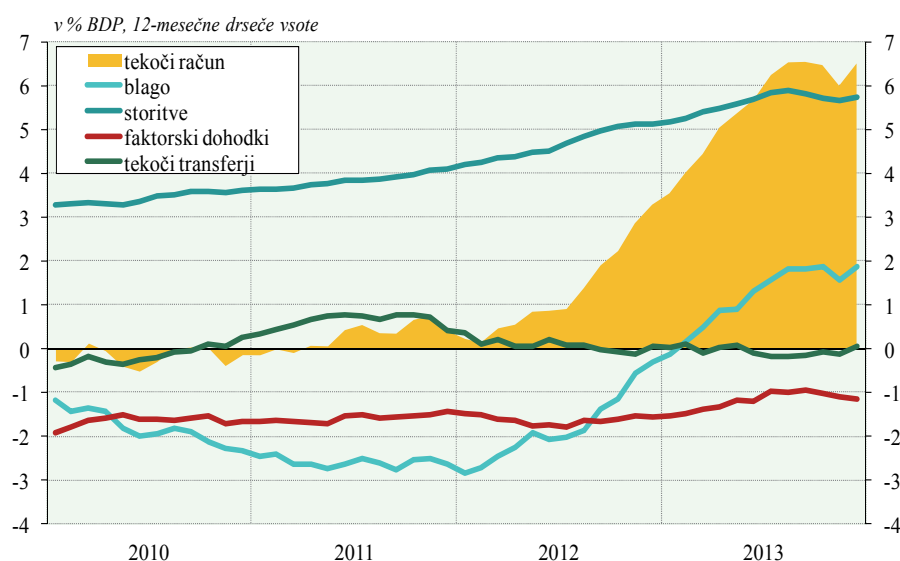
Vir: ECB.

sektor, v katerem so se ULC močno povečali zaradi velikega padca dodane vrednosti. Med drugimi državami evrskega območja so se ULC zmanjšali samo še na Cipru, Slovaškem, v Španiji in Grčiji. Stroškovna konkurenčnost Slovenije se je povečala tudi do 21 trgovinskih partneric zunaj evrskega območja. Ustrezen harmonizirani kazalnik konkurenčnosti⁴ se je v prvih treh četrtletjih znižal za 0,6 %. K depreciaciji je stroškovni del prispeval 2,8 odstotne točke, apreciacija evra pa jo je znižala za 2,2 odstotne točke. Hkrati se je primerljiv kazalnik za evrsko območje povišal za 2,5 %.

V letu 2013 se je presežek na tekočem računu plačilne bilance še povečal. Znašal je 2,2 mrd EUR oziroma 6,3 % BDP. Povečanje v primerjavi z letom 2012, ko je znašal 3,3 % BDP, je v glavnem posle-

⁴ Harmonizirani kazalnik stroškovne konkurenčnosti za Slovenijo, deflaciran z ULC, je tehtano povprečje gibanja tečaja in stroškov dela, merjeno v razmerju do večjih trgovinskih partneric zunaj evrskega območja. Posamezna komponenta v kazalniku odraža gibanje tečaja in stroškov dela v Sloveniji v razmerju do posamezne trgovinske partnerice. Utež posamezne trgovinske partnerice ustreza deležu trgovinske menjave med Slovenijo in to državo znotraj skupine izbranih držav. Kazalnik, ki meri stroškovno konkurenčnost Slovenije v primerjavi z drugimi članicami evrskega območja, odraža le tehtano povprečje gibanja stroškov dela. Vir: ECB.

Slika 11: Komponente tekočega računa plačilne bilance

Vir: Banka Slovenije.

dica spremembe v saldu blagovne menjave. Primanjkljaj blagovne menjave, ki je še v letu 2012 znašal 0,3 % BDP, se je v letu 2013 prevesil v presežek v višini 630 mio EUR oziroma 1,8 % BDP. Ob postopnem okrevanju tujega povpraševanja je nominalna rast blagovnega izvoza presegla 2 %. Hkrati se je zmanjševanje blagovnega uvoza v povprečju leta upočasnilo na 1,2 %. K temu je prispevala rast uvoza ob koncu leta zaradi obrata v domači potrošnji in rasti industrijske proizvodnje. Presežek v menjavi storitev se je povečal s 5,1 % BDP na 5,7 % BDP, največ zaradi zmanjšanja primanjkljaja v menjavi drugih storitev brez upoštevanja transporta in potovanj. Rast nominalnega izvoza storitev se je upočasnila na 5 % zaradi zelo nizke rasti izvoza potovanj. Uvoz storitev se je zaradi visoke rasti uvoza transportnih in gradbenih storitev povečal za 1,6 %. Primanjkljaj neto faktorskih dohodkov se je zmanjšal za dobro četrtino na 435 mio EUR oziroma 1,2 % BDP. K temu sta prispevala nekoliko večji presežek dohodkov od dela, povezan s povečevanjem števila rezidentov na delu v tujini, predvsem pa zmanjšanje primanjkljaja dohodkov od kapitala. Zadnje je posledica manjšega primanjkljaja neto neposrednih naložb, pa tudi padanja neto plačil obresti na posojila v povezavi z nadaljnjim zmanjševanjem zadolženosti bank v tujini. V letu 2013 so se ponovno močno povečala le plačila dohodkov od državnih obveznic, izdanih v tujini za financiranje proračunskega primanjkljaja in rekapitalizacijo bank. Presežek tekočih transferjev se lani ni opazneje spremenil. Znašal je 21 mio EUR, vendar le zaradi decembrskega neto črpanja evropskih sredstev v višini 170 mio EUR.

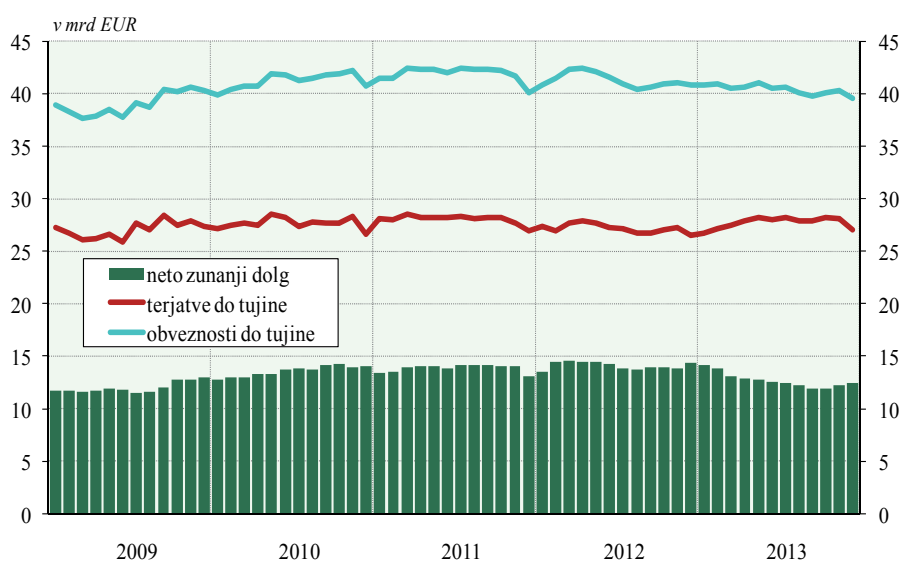
Zasebni sektor⁵ je lani povečal svoje naložbe v tujino za 2,4 mrd EUR, kar je za 1,6 mrd EUR več kot leta 2012. Povečale so se naložbe v vse finančne instrumente, razen posojil. Podobno kot leta 2012 so se najbolj povečale terjatve iz gotovine in vlog ter kapitalskih transferjev. Naložbe v tuje vrednostne papirje so se lani povečale za 281 mio EUR, k čemur so največ prispevali zavarovalnice in pokojninski skladi z nakupi tujih obveznic. Banke so lani ponovno zmanjšale naložbe v tuje vrednostne papirje in posojila tujcem. Močnejši izvoz blaga se je odrazil tudi na komercialnih kreditih, danih tujini, ki so se po zmanjšanju v letu 2012 lani povečali za 57 mio EUR.

Obveznosti zasebnega sektorja do tujine so se lani zmanjšale za 1,5 mrd EUR, predvsem zaradi nadaljnjega zmanjševanja zadolženosti bank do tujine in zmanjšanja tujih neposrednih naložb. Zmanjšanje zadnjih za skoraj 500 mio EUR je bil predvsem rezultat zmanjšanja obveznosti na segmentu povezanih podjetij. Banke so se lani ponovno razdolžile v tujini, in sicer za okoli 1 mrd EUR. So se pa podjetja lani izdatno financirala v tujini, in sicer so povečala obseg tujih posojil za prek 1 mrd EUR.⁶ Naložbe nerezidentov v vrednostne papirje zasebnega sektorja so se v letu 2013 zmanjšale za 150 mio

⁵ Zasebni sektor je definiran kot celotno gospodarstvo brez Banke Slovenije in sektorja države.

⁶ Velik del tega povečanja je povezan s črpanjem tujih sredstev za gradnjo energetskega objekta.

Slika 12: Zunanja zadolženost Slovenije

Vir: Banka Slovenije.

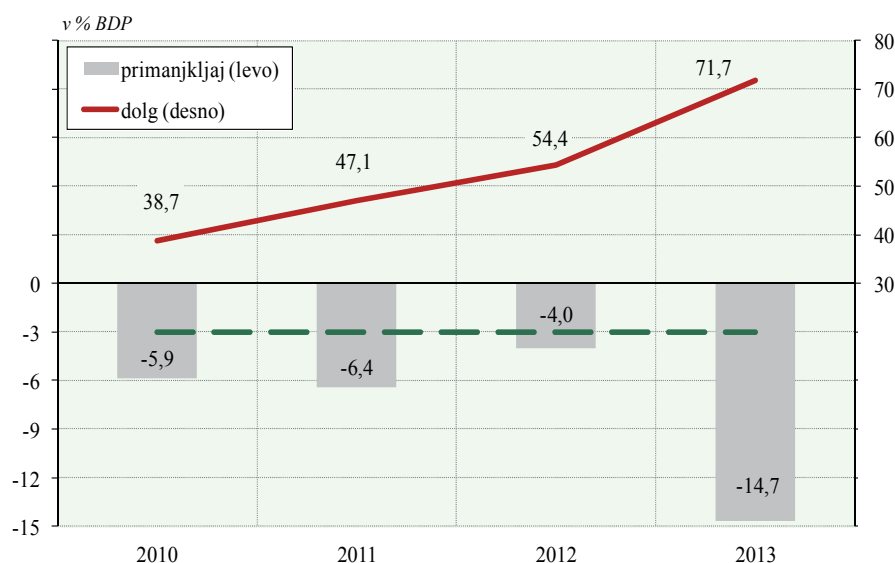
EUR. Obveznosti iz komercialnih kreditov so se lani v povprečju zmanjšale za 142 mio EUR zaradi padca uvoza na začetku leta. Tudi tuje vloge pri domačih bankah so se lani ponovno zmanjšale, in sicer za 850 mio EUR. Večina tega zmanjšanja je predvsem posledica umika vlog tujih bank in tujih gospodinjstev.

Neto zunanji dolg je konec leta 2013 znašal 12,5 mrd EUR, kar je 1,8 mrd EUR manj kot konec leta 2012. Neto razdolžili so se vsi sektorji, z izjemo države, ki je lani neto zunanji dolg povečala za 4 mrd EUR. K zmanjšanju neto dolga do tujine sta največ prispevala Banka Slovenije in bančni sektor. Ta se je lani ponovno razdolžil v tujini, in sicer za prek 2,5 mrd EUR.

Primanjkljaj sektorja država je bil v letu 2013 precej večji kot leto prej predvsem zaradi ukrepov za stabilizacijo bančnega sistema in tudi nekaterih drugih enkratnih dejavnikov. Primanjkljaj sektorja države je znašal 14,7 % BDP, kar je za 10,7 odstotne točke več kot v letu 2012. Ukrepi za stabilizacijo bančnega sistema so k primanjkljaju prispevali 10,3 % BDP v primerjavi z 0,2 % BDP v letu 2012. Drugi enkratni dejavniki vključujejo odškodnine osebam, izbranim iz registra stalnega prebivalstva, v višini 0,4 % BDP in neto učinek sodbe Vrhovnega sodišča glede sredstev za odpravo plačnih nesorazmernij v višini 0,3 % BDP. Prihodki države so se – ob neugodnem gibanju davčnih osnov, zlasti tistih, ki so vezane na razmere na trgu dela, in kljub ukrepom za povečanje prihodkov –, povečali le za 0,6 %. Glavni ukrepi pri prihodkih vključujejo dvig stopenj DDV, višjo davčno obremenitev energentov in davek na finančne transakcije. Skupni učinek vseh ukrepov pri prihodkih je ocenjen na približno odstotek BDP. Tako je bilo leta 2013 posrednih davkov več za 4,8 %, medtem ko je bilo dohodnine manj za 7,7 % in prispevkov za socialno varnost za 1,9 %. Izdatki države so bili večji za 22,6 %, povečanje pa je bilo skoncentrirano v postavki kapitalskih transferjev zaradi rekapitalizacij bank. Ob izločitvi rekapitalizacij bank in zgoraj navedenih dveh enkratnih dejavnikov je rast drugih izdatkov znašala 0,3 %. Izdatki za obresti so se povečali za dobro petino, na 2,6 % BDP. Zaradi dogovorov o ukrepih na področju plač so bila sredstva za zaposlene manjša za 3,7 %, manjša pa je bila tudi vmesna potrošnja. Državnih investicij je bilo po več letih zniževanja več za skoraj 13%. Primanjkljaj države je bil v letu 2013 precej večji od načrtovanega v dopolnitvi Programa stabilnosti iz maja 2013 (7,9 % BDP) predvsem zaradi večjega obsega rekapitalizacij bank. Strukturni primanjkljaj je v letu 2013 po ocenah Evropske komisije iz februarja 2014 znašal 2,2 % BDP, kar je za 0,4 odstotne točke BDP manj kot v predhodnem letu.

Dolg države se je zaradi finančne pomoči domačim bankam močno povečal. Dolg države je konec leta 2013 dosegel 25.307 mio EUR oziroma 71,7 % BDP in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal kar za 6.103 mio EUR. Dolg se je povečal predvsem zaradi ukrepov za stabilizacijo bančnega siste-

Slika 13: **Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95**

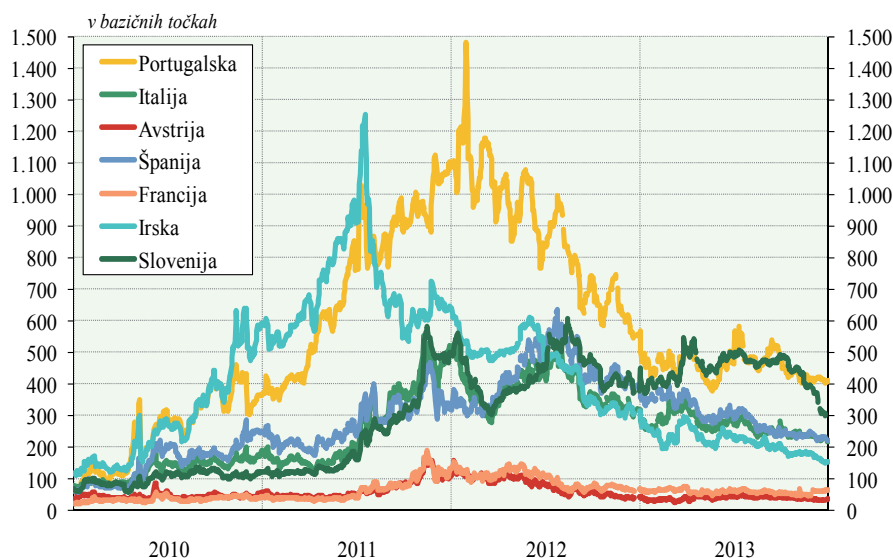
Vir: SURS.

ma. Ti so nanj vplivali prek rekapitalizacij bank, zajetih v primanjkljaju v višini 3,6 mrd EUR, in prek izdaj obveznic Družbe za upravljanje terjatev bank (DUTB) v višini 1 mrd EUR. Poleg tega se je dolg povečal tudi zaradi primanjkljaja, ki ni bil posledica reševanja bank, in zaradi pomoči pri reševanju držav evrskega območja v finančnih težavah. Večje zadolžitve so bile aprila, maja, novembra in decembra. Aprila je bila izdana osemnajstmesečna zakladna menica v višini 1,1 mrd EUR, ki je večinoma nadomestila dospel osemnajstmesečno zakladno menico iz leta 2011. Maja sta bili na trgih v ZDA in Veliki Britaniji izdani dve obveznici: desetletna v višini 2,5 mrd USD in petletna v višini 1 mrd USD. Novembrska zadolžitev je znašala 1,5 mrd EUR, ročnost obveznice pa tri leta. Decembra so bile za okoli 0,9 mrd EUR zvišane nekatere obstoječe izdaje obveznic, kar je bil stvarni vložek države pri izvedbi rekapitalizacij bank in rekapitalizacijo DUTB. Poleg tega so bile decembra prenesene prve slabe terjatve bank na DUTB z izdajo dve- in triletnih obveznic DUTB v skupni višini 1 mrd EUR.

Povečanje poroštev in jamstev je bilo posledica ukrepov za stabilizacijo bančnega sistema in podpore projektu TEŠ6. Poroštva in jamstva RS so se leta 2013 povišala za 1,8 mrd EUR ter so konec leta dosegla 8,3 mrd EUR oziroma 23,4 % BDP. Od tega 2,8 mrd EUR odpade na poroštva družbi DARS d.d. Stanje poroštev Slovenije, vezanih na pomoč državam evrskega območja v finančni stiski prek mehanizma EFSF, je konec leta znašalo 1,5 mrd EUR, poroštva pa so bila namenjena Grčiji, Irski in Portugalski. Povečanje stanja poroštev je predvsem posledica izdaje obveznic DUTB s poroštvom države v okviru ukrepov reševanja bank (1 mrd EUR) in poroštva za posojilo pri projektu izgradnje TEŠ6 (0,4 mrd EUR). Poroštva so potencialna obveznost države, ki se mora izpolniti ob njihovi unovčitvi. V letu 2013 je znesek unovčitev znašal 59 mio EUR, kar je več kot v predhodnih letih.

Zahtevana donosnost slovenske dolgoročne državne obveznice in pribitek slovenske dolgoročne državne obveznice nad donosnostjo referenčne nemške obveznice sta se lani zadrževala na razmeroma visoki ravni. Znižanje proti koncu leta je bilo večinoma posledica sprejetih ukrepov za stabilizacijo bančnega sistema. Zahtevana donosnost in pribitek sta bila na začetku leta razmeroma stabilna, marca pa sta se pod vplivom negotovosti, povezane s ciprsko dolžniško krizo, začasno močneje zvišala. Majske spremembe ustave, povezane z vnosom fiskalnega pravila in zaostritvijo referendumске zakonodaje niso vplivale na gibanje zahtevane donosnosti oziroma pribitka. Junija sta se donosnost in pribitek, po objavi o nadaljevanju krčenja gospodarske aktivnosti v Sloveniji, nekoliko povišala ter nato ostala do konca jeseni približno stabilna, vendar na višji ravni kot na začetku leta. Vzrok je bila tudi negotovost finančnih trgov pred objavo rezultatov stresnih testov in pregleda kakovosti sredstev slovenskih bank. V zadnjem četrtletju sta se zahtevana donosnost in pribitek začela zniževati, kar je bilo tudi posledica zmanjšanja napetosti na finančnih trgih po objavi rezultatov stresnih testov in po začetku izvajanja ukrepov

Slika 14: Pribitki pri dolgoročnih državnih obveznicah nad referenčno nemško obveznico

Opomba: Pribitek je izračunan kot razlika med donosom desetletne državne obveznice in donosom referenčne (nemške) obveznice na dnevni ravni ter izraža tveganja, ki jih tržni udeleženci pripisujejo državi. Na sliki je po 11. januarju 2011 za Slovenijo prikazano gibanje obveznice SLOREP 01/21.

Vir: Bloomberg, preračuni Banka Slovenije.

za stabilizacijo slovenskega bančnega sistema. Ob koncu leta je bila zahtevana donosnost nekaj manj kot 5-odstotna, pribitek nad primerljivo nemško državno dolgoročno obveznico pa skoraj 300 bazičnih točk.

Sloveniji je bil podaljšan rok za odpravo presežnega primanjkljaja države do leta 2015. Državni zbor je potrdil vnos pravila o uravnoteženem proračunu v ustavo. Svet EU je junija 2013 Sloveniji podaljšal rok za zmanjšanje primanjkljaja države pod 3 % BDP za dve leti, na leto 2015. Podaljšanje je bilo odobreno na podlagi ugotovitve, da je Slovenija sprejela učinkovite ukrepe za zmanjšanje primanjkljaja v skladu s priporočilom Sveta EU, a je prišlo do nepričakovanih neugodnih gospodarskih dogodkov z večjimi negativnimi posledicami za javne finance. Strukturni primanjkljaj naj bi bil po načrtih iz Programa stabilnosti izravnal leta 2017. Nadaljevanje fiskalne konsolidacije in izvajanje strukturnih reform ostajata tako za Slovenijo zaveza tudi v prihodnje, med drugim tudi zaradi visokega dolga države in visokih ocenjenih stroškov, povezanih s staranjem prebivalstva. Pri tem bodo v letu 2014 na fiskalna gibanja še naprej vplivali ukrepi za sanacijo bančnega sistema. Maja 2013 je državni zbor s spremembo 148. člena Ustave RS vnesel v pravni red fiskalno pravilo, ki določa, da morajo biti prihodki in izdatki proračunov države srednjeročno uravnoteženi ali v presežku. Podrobnosti izvajanja fiskalnega pravila bodo določene v posebnem zakonu, ki ga mora sprejeti državni zbor z dvotretjinsko večino.

Bančni sistem⁷

V strukturi bančnega sistema imajo prevladujoč položaj banke. Na dan 31. 12. 2013 je v Sloveniji delovalo 17 bank (od tega sedem bank z neposredno nadrejenimi bankami iz Evrosistema), tri hranilnice in tri podružnice tujih (Evrosistem) bank. V strukturi bančnega sistema imajo prevladujoč položaj banke s 96,0-odstotnim tržnim deležem, merjenim z bilančno vsoto. V primerjavi z letom prej se število institucij ni spremenilo, vendar pa je bila na začetku septembra 2013 sprejeta odločitev o postopnem prenehanju poslovanja dveh manjših bank. V preteklem letu je Banka Slovenije notificirala 16 novih kreditnih institucij, hkrati pa so štiri kreditne institucije preklicale notifikacije, tako da je na koncu leta skupno število kreditnih institucij, ki so notificirale čezmejne dejavnosti, doseglo 318.

⁷ V poglavju so uporabljeni nerevidirani podatki, razpoložljivi 31. marca 2014.

Tabela 1: Lastniška sestava bančnega sektorja po lastniškem kapitalu

	31. 12. 2010	31. 12. 2011	31. 12. 2012	31. 12. 2013
Tuje osebe (nad 50 % v upravljanju)	27,9 %	30,1 %	33,3 %	30,7 %
Tuje osebe (pod 50 % v upravljanju)	9,2 %	9,1 %	8,7 %	0,4 %
Država v ožjem smislu	20,1 %	22,7 %	22,8 %	58,2 %
Ostale domače osebe	42,8 %	38,1 %	35,2 %	10,6 %

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 2: Lastniška sestava bančnega sektorja po bilančni vsoti

	31. 12. 2010	31. 12. 2011	31. 12. 2012	31. 12. 2013
Tuje osebe (nad 50 % v upravljanju)	27,8 %	28,2 %	30,0 %	31,8 %
Tuje osebe (pod 50 % v upravljanju)	10,5 %	9,9 %	8,9 %	0,5 %
Država v ožjem smislu	21,7 %	24,2 %	22,9 %	54,7 %
Ostale domače osebe	40,1 %	37,7 %	38,3 %	12,9 %

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 3: Povprečna bilančna vsota glede na BDP

v mio EUR	2010	2011	2012	2013
Povprečna bilančna vsota bank in hranilnic	51.827	50.439	48.465	44.644
BDP v tekočih cenah	35.485	36.150	35.319	35.275
Povprečna bilančna vsota (v % BDP)	146,1	139,5	137,2	126,6

Vir: Banka Slovenije.

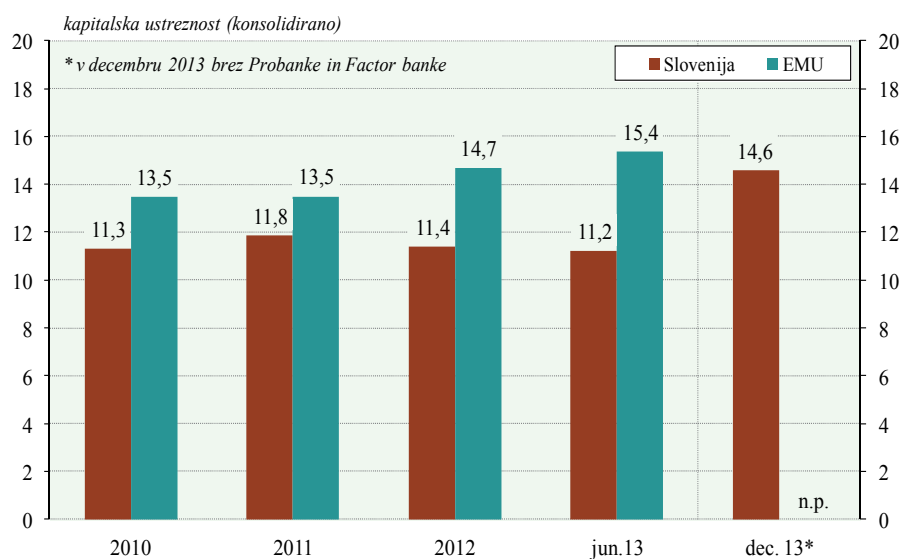
V letu 2013 se je pomembno spremenila lastniška struktura bank, saj je Republika Slovenija na podlagi odločbe o državni pomoči rekapitalizirala pet bank. Poleg sedmih hčerinskih bank in treh podružnic, ki so bile po stanju 31. 12. 2013 v popolni tuji lasti, je bilo sedem bank v popolni domači lasti ter tri banke v večinski domači lasti, pri čemer je le pri eni banki lastniški delež tujega kapitala presegal 10 %. Delež kapitala tujcev, merjen z lastniškim kapitalom, je znašal 31,3 %, delež neposrednega lastništva države 58,7 % in delež drugih domačih lastnikov 10,0 %. V letu 2013 se je lastniška struktura bank pomembno spremenila, saj je Republika Slovenija na podlagi odločbe o državni pomoči po pokrievanju izgube z deleži obstoječih lastnikov rekapitalizirala pet bank in s tem postala njihov 100-odstotni lastnik. Zato se je lastniški delež kapitala države v bančnem sistemu povečal za 35,9 odstotne točke ob zmanjšanju deleža kapitala tujcev za 10,7 odstotne točke ter deleža kapitala drugih domačih lastnikov za 25,3 odstotne točke. Delež tujih oseb, merjen z bilančno vsoto, je 31. decembra 2013 znašal 1,1 odstotne točke več kot delež tujih oseb, merjen z lastniškim kapitalom, medtem ko je bil primerjalno delež drugih domačih oseb (brez države) večji za 2,8 odstotne točke.

Banke so po skrbnem pregledu bančnega poslovanja oblikovale dodatne oslabitve in rezervacije ter del terjatev prenesle na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB), zaradi česar se je bilančna vsota zmanjšala za 5,7 mrd EUR na 40,4 mrd EUR. Bilančna vsota bančnega sistema⁸ je konec leta 2013 znašala 40,4 mrd EUR in je bila za 12,3 % nižja od bilančne vsote konec predhodnega leta. Navedeno je predvsem posledica izvedbe skrbnega pregleda bančnega sistema⁹ ter na tej podlagi sprejetih ukrepov, vključno s prenosom dela terjatev bank ob pridobitvi državne pomoči na Družbo za upravljanje terjatev bank, dodatnega oblikovanja oslabitev in rezervacij ter krčenja bilanc bank v postopnem prenehanju poslovanja. Bilančna vsota se je zmanjšala že četrto leto zapored (od konca leta 2009), in sicer kumulativno za 11,6 mrd EUR, najbolj, za 5,7 mrd EUR, pa v zadnjem letu. Zaradi krčenja bilančne vsote bančnega sistema se je za 10,6 odstotne točke zmanjšalo tudi razmerje bilančne vsote bank in hranilnic do BDP, ki je konec leta znašalo 126,6 %.

⁸ Vključuje banke, hranilnice in podružnice.

⁹ Banka Slovenije je na podlagi priporočil Evropskega sveta v letu 2013 izvedla neodvisni pregled kakovosti sredstev in stresne teste za reprezentativni del bančnega sistema. Na podlagi ugotovitev so bili med drugimi sprejeti naslednji ukrepi: delitev bremen izgube s strani delničarjev in podrejenih upnikov, takojšnja rekapitalizacija petih bank in prenos slabih terjatev na DUTB. Podrobna informacija o skrbnem pregledu bančnega sistema je dostopna na spletni strani Banke Slovenije (<http://www.bsi.si/>).

Slika 15: Gibanje kapitalske ustreznosti bank in primerjava z evrskim območjem

Vir: Banka Slovenije.

Vlada Republike Slovenije in Banka Slovenije sta decembra 2013 sprejeli ukrepe za stabilizacijo bančnega sistema, ki so razmeroma močno vplivali na najpomembnejše bilančne kategorije. Izvedeni so bili naslednji ukrepi: a) rekapitalizacija NLB d.d., NKBM d.d. in Abanke Vipa d.d. ter Factor banke d.d. in Probanke d.d., ki sta od septembra v postopku nadzorovane likvidacije; b) rekapitalizacija z vrednostnimi papirji Republike Slovenije, ki so jih te banke, z izjemo Abanke, dobile v svoj portfelj; c) odpis podrejenih instrumentov (angl. bail-in) in d) prenos dela slabih terjatev pri NLB d.d. in NKBM d.d. na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB). Zato se je na pasivi bank povečal kapital, zmanjšali pa vloge države in podrejeni dolg. Na aktivni strani so se povečale naložbe v vrednostne papirje zaradi prejetih obveznic in zakladnih menic v portfelj bank. Hkrati se je na aktivni strani zmanjšal obseg posojil, prenesenih na DUTB, povečali pa vrednostni papirji te družbe, ki sta jih dve največji banki dobili v svoj portfelj.

Tveganje solventnosti se je po izvedenih decembrskih ukrepih zmanjšalo. Delež temeljnega kapitala obsega 94,2 % celotnega kapitala, količnik kapitalske ustreznosti na solo podlagi pa znaša 14,3 %. Kapital bank in hranilnic po stanju na dan 31. decembra 2013 znaša 3,8 mrd EUR. Zaradi izgube deležev obstoječih lastnikov in rekapitalizacije s strani države je prišlo do pomembnejših strukturnih sprememb. Delež temeljnega kapitala se je okrepil za 9,2 odstotne točke, na 94,2 %. Ob zmanjšanju kapitalskih zahtev se je količnik kapitalske ustreznosti, ki se je v preteklih letih zadrževal na stabilni ravni nekoliko pod 12 %, povišal na 14,3 %, kar je primerljivo z drugimi evropskimi bančnimi sistemi. Dodatno povečanje kapitalske ustreznosti pričakujemo tudi v prvi polovici leta 2014 oziroma po prestrukturiranjih in rekapitalizacijah, predvidenih tudi za druge banke. Z višjo kapitalsko ustreznostjo se zmanjšujejo razlogi za zmanjševanje posojil, ki se je uporabljalo za povečevanje količnika kapitalske ustreznosti.

Delež terjatev z zamudami nad 90 dni se je zmanjšal na 13,4 %, pokritost navedenih terjatev z oslabitvami in rezervacijami pa se je povečala na 55,2 %. Na sestavo kreditnega portfelja je pomembno vplival skrbni pregled bank. Obseg razvrščenih terjatev¹⁰ na podlagi kreditnega portfelja bank je po stanju na dan 31. 12. 2013 znašal 42,2 mrd EUR ter se je predvsem zaradi prenosa slabih terjatev na DUTB in aktivnejšega pristopa k izterjavi in odpisu nedonosnih kreditov v primerjavi z letom prej zmanjšal za 6,4 mrd EUR. Delež terjatev z zamudami nad 90 dni se je po prenosu na DUTB z novembra na december zmanjšal za 4,8 odstotne točke in ob koncu leta 2013 vključno s prebivalstvom znašal 13,4%. Pokritost teh terjatev z oslabitvami in rezervacijami se je kot posledica evidentiranja učinkov ocene kakovosti sredstev v letu 2013 povečala za 12,7 odstotne točke in znaša 55,2 %. Poslabševanje dohod-

¹⁰ Finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti, in nekatere tvegane zunajbilančne terjatve.

Tabela 4: Izkaz poslovnega izida bank in hranilnic

	Obseg (v mio EUR)				Stopnje rasti (v %)				Delež v bruto dohodku (v %)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Neto obresti	1.047,3	1.017,5	886,3	711,1	11,5	-2,8	-12,9	-19,8	70,2	70,3	56,6	65,7
Neto neobrestni prihodki	443,7	429,3	679,4	371,4	-11,4	-3,3	58,3	-45,3	29,8	29,7	43,4	34,3
Bruto dohodek	1.491,0	1.446,8	1.565,7	1.082,5	3,5	-3,0	8,2	-30,9	100,0	100,0	100,0	100,0
Operativni stroški	778,7	776,6	742,7	719,8	0,2	-0,3	-4,4	-3,1	52,2	53,4	47,4	66,5
stroški dela	420,5	416,4	399,7	384,2	-0,4	-1,0	-4,0	-3,9	28,2	28,8	25,5	35,5
Neto dohodek	712,4	670,2	823,0	362,7	7,4	-5,9	22,8	-55,9	47,8	46,3	52,6	33,5
neto oslabitve in rezervacije	811,3	1.206,8	1.599,4	3.700,9	61,9	48,7	32,5	131,4	54,4	83,4	102,2	341,9
Poslovni izid pred obdavčitvijo	-98,9	-536,5	-776,4	-3.338,2	-161,0	-442,4	-44,7	-330,0	-6,6	-37,1	-49,6	-308,4
davki	2,6	94,5	22,3	-147,7	-106,7	3.510,7	-76,4	-760,9	0,2	6,5	1,4	-13,6
Poslovni izid po obdavčitvi	-96,3	-442,0	-754,0	-3.485,9	-178,3	-359,0	-70,6	-362,3	-6,5	-30,5	-48,2	-322,0

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 5: Kazalniki poslovanja bank

v %	2010	2011	2012	2013
Donos na aktivo	-0,19	-1,06	1,60	7,48
Donos na kapital	-2,30	-12,54	19,04	96,85
Obrestna marža na obrestonosno aktivo	2,14	2,13	1,93	1,68
Obrestna marža na bilančno vsoto	2,02	2,02	1,83	1,59
Neobrestna marža	0,86	0,85	1,40	0,83
Bruto dohodek na povprečno aktivo	2,88	2,87	3,23	2,42

Vir: Banka Slovenije.

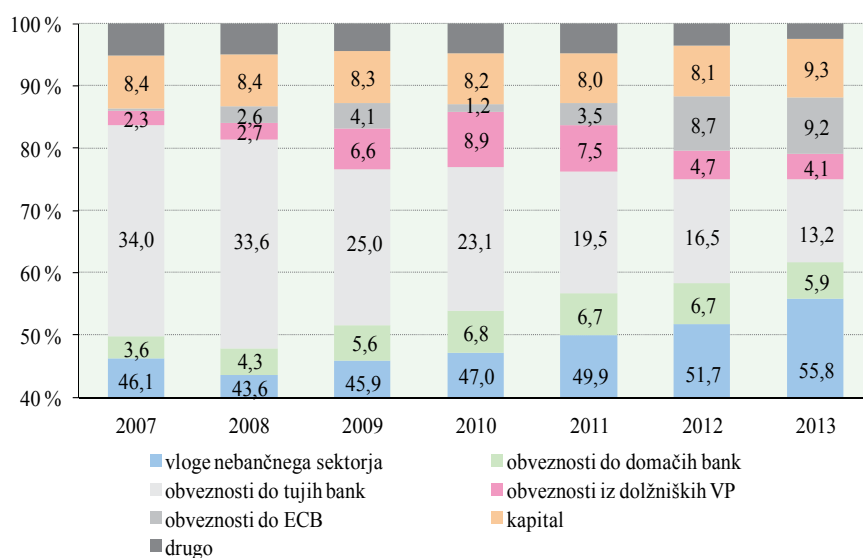
kovnega položaja prebivalstva v letu 2013 se ni pomembneje odrazilo na kakovosti terjatev bank do tega sektorja, ki je tako s 4,1-odstotnim deležem nedonosnih terjatev eden najmanj tveganih delov bančnih portfeljev.

Dohodkovno tveganje se je v letu 2013 povečalo zaradi velikega deleža nedonosnih terjatev v portfelju bank in zmanjševanja posojil. Banke so po dodatnem oblikovanju oslabitev zaradi skrbnega pregleda bank poslovno leto končale z izgubo pred davki v višini 3,3 mrd EUR. Gospodarska in finančna kriza, v kateri je Slovenija od leta 2008, je vplivala tudi na izkaz poslovnega izida bank. Zaradi zmanjševanja kreditiranja in nižjih obrestnih mer na aktivni in tudi pasivni strani so se že tretje leto zapored zniževali neto obrestni prihodki, ki so konec leta 2013 znašali 0,7 mrd EUR. Hitrejšje zmanjševanje neto obrestnih prihodkov je lani še dodatno znižalo neto obrestno maržo bank, ki je med najnižjimi v regiji. Obrestna marža, izračunana na obrestonosno aktivo, je konec leta 2013 znašala 1,68 %. Čisti neobrestni prihodki, ki so v letu 2012 odstopali zaradi izrednih prihodkov, so bili v letu 2013 z 0,4 mrd EUR nižji skoraj za polovico. Čiste opravnine v zadnjih letih ostajajo na ravni 0,3 mrd EUR. Operativni stroški so bili stabilni v višini 0,7 mrd EUR. Kot posledica slabše plačilne discipline, nižjih bonitet dolžnikov in knjigovodskega evidentiranja učinkov ocene kakovosti sredstev so banke v letu 2013 oblikovale za 3,7 mrd EUR oslabitev in rezervacij ter realizirale izgubo pred davki v višini 3,3 mrd EUR.

Tveganje refinanciranja na grosističnih trgih se je po decembrskih ukrepih za zagotovitev stabilnosti bančnega sistema zmanjšalo. Ob intenzivnem zmanjševanju zadolženosti na mednarodnih grosističnih trgih in precejšnjem zmanjšanju obsega teh obveznosti banke kratkoročno niso obremenjene z velikim tveganjem refinanciranja. Večja potreba po refinanciranju bank nastopi v časovnem obdobju, daljšem od enega leta. V prvem četrtletju 2015 bankam dospe v poplačilo 2,6 mrd EUR obveznosti iz dolgoročnega refinanciranja pri ECB, ki jih nameravajo banke delno predčasno poplačati že med letom 2014.

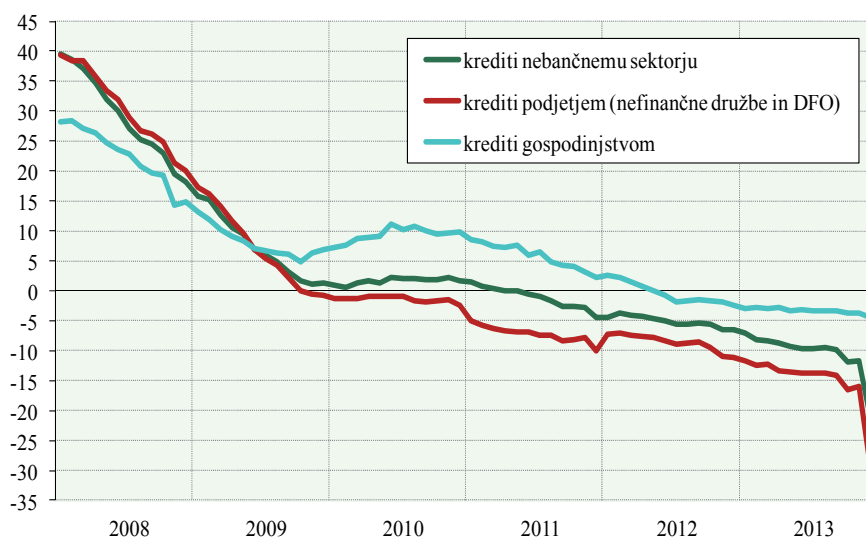
Dolgotrajnost finančne krize se je tudi lani odražala v relativno intenzivnem prilagajanju strukture virov financiranja in posledično v povečanju obrestnega tveganja. Glavni vir financiranja s 55,8-odstotnim deležem so vloge nebančnega sektorja. Banke so v letu 2013 še naprej zmanjševale

Slika 16: Struktura virov financiranja

Vir: Banka Slovenije.

Slika 17: Kreditiranje nebančnega sektorja

Vir: Banka Slovenije.

odvisnost od grosističnih virov financiranja, katerega delež v strukturi virov se je v primerjavi z začetkom krize prepolovil in konec leta 2013 znašal 17,3 %. Vloge nebančnega sektorja ostajajo, čeprav so se v letu 2013 zmanjšale, najpomembnejši vir financiranja. Na zmanjšanje vlog gospodinjstev, ki sicer ohranjajo največji, 35,5-odstotni delež med viri financiranja, so v letu 2013 med drugim vplivali dogodki na Cipru in nezaupanje v stabilnost domačega bančnega sistema, predvsem velikih državnih bank. Vloge gospodinjstev so se v letu 2013 zmanjšale za 3,1 %. Krčenje vlog in kreditov bank pa je delno nadomestilo zadolževanje znotraj Evrosistema, ki že dve leti ohranja stabilen delež okrog 9 %. Banke so v letu 2013 vire namenile predvsem kreditiranju nebančnega sektorja (60,4-odstotni delež) in nakupu vrednostnih papirjev za namen sekundarne likvidnosti, saj jih večinoma uvrščajo v računovodsko kategorijo "razpoložljivi za prodajo" (13,7-odstotni delež). Del naložb (10,0 %) predstavljajo tudi vloge in krediti bankam.

Likvidnost slovenskega bančnega sistema je leta 2013 ohranila razmeroma stabilno raven, po izvedeni rekapitalizaciji in prenosu slabih terjatev na DUTB konec leta pa se je še izboljšala. K boljši

likvidnosti med letom so pripomogle izdaje zakladnih menic in treh obveznic Republike Slovenije. Pozitivni vpliv navedenih ukrepov se je odrazil v večjem obsegu sekundarne likvidnosti, manjši neto zadolženosti do Evrosistema, večjem obsegu sklada finančnega premoženja, primerne za zastavo pri Evrosistemu, in s tem večjim deležem prostega sklada. Ta se je do konca decembra 2013 v povprečju povečal za 10 odstotnih točk na 44 %. Vendar pa so v drugi polovici leta 2013 nekatere manjše banke zašle v likvidnostne težave zaradi nestabilne strukture financiranja in neustreznih poslovnih modelov v kriznih okoliščinah. Poleg tega so slovenske banke okrepile položaj neto upnic na trgu nezavarovanih posojil evrskega območja. Ob plitkem domačem denarnem trgu in omejenem dostopu do mednarodnih finančnih trgov lahko banke občasno zaidejo v težave pri učinkovitem upravljanju likvidnosti.

Medletna rast posojil nebančnemu sektorju se je v letu 2013 znižala domačih bankah in bankah v večinski tuji lasti. Konec leta so bila posojila bank nebančnemu sektorju nižja za 21 %, pri čemer je šest odstotnih točk zmanjšanja prispeval prenos slabih terjatev na DUTB. Zmanjšanje posojil je bilo lani največje pri velikih domačih bankah.

K zmanjševanju posojil so lani prispevali dejavniki ponudbe in povpraševanja. Banke so se v letu 2013 soočale z omejenim dostopom do grosističnih virov financiranja in omejenim kapitalom, kar jim je omejevalo razpoložljiva sredstva za financiranje slovenskega gospodarstva. Po drugi strani so se posojila podjetjem in gospodinjstvom zmanjševala tudi zaradi šibkega povpraševanja. Lani se je povpraševanje po posojilih zmanjševalo zaradi nizke ravni investicij slovenskih podjetij v osnovna sredstva in visoke zadolženosti podjetij. K zmanjševanju povpraševanja po posojilih gospodinjstev sta prispevala manjši razpoložljiv dohodek gospodinjstev in manjša končna potrošnja.

2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE

2.1 Naloge v okviru ESCB

2.1.1 Institucionalni okvir

Evropska centralna banka, Evrosistem in Evropski sistem centralnih bank

Banka Slovenije je z uvedbo evra v Sloveniji 1. januarja 2007 postala del Evrosistema, ki ga sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke držav evrskega območja. Od uvedbe evra v Sloveniji se guverner Banke Slovenije kot član Sveta ECB udeležuje zasedanj tega organa, ki so praviloma dvakrat mesečno. Svet ECB sestavljajo šest članov Izvršilnega odbora ECB in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav evrskega območja. Svet ECB določa med drugim denarno politiko Evrosistema. Guverner Banke Slovenije je tudi član Razširjenega sveta ECB. Razširjeni svet je tretji organ odločanja ECB in zaseda štirikrat letno. Člani Razširjenega sveta ECB so predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji nacionalnih centralnih bank vseh držav članic EU.

Predstavniki Banke Slovenije so se leta 2013 udeleževali zasedanj odborov in njihovih delovnih skupin v širši sestavi Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in v ožji sestavi Evrosistema. V širši sestavi so ECB in nacionalne centralne banke vseh držav članic EU, v ožji sestavi pa ECB in nacionalne centralne banke evrskega območja. Odbori pomagajo pri delu organov odločanja ECB, saj jih ti lahko zaprosijo za strokovne in tehnične nasvete.

Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. Skladno s Statutom ESCB in ECB so deleži nacionalnih centralnih bank v kapitalskem ključu ECB uteženi sorazmerno glede na delež držav članic teh nacionalnih centralnih bank v celotnem prebivalstvu in bruto domačem proizvodu EU. Nacionalne centralne banke držav članic EU, ki so uvedle evro, so vplačale celoten delež v kapitalu ECB. Druge nacionalne centralne banke držav članic EU niso vplačale svojega deleža v celoti, temveč samo določen odstotek zneska, ki bi ga morale vplačati, če bi uvedle evro.

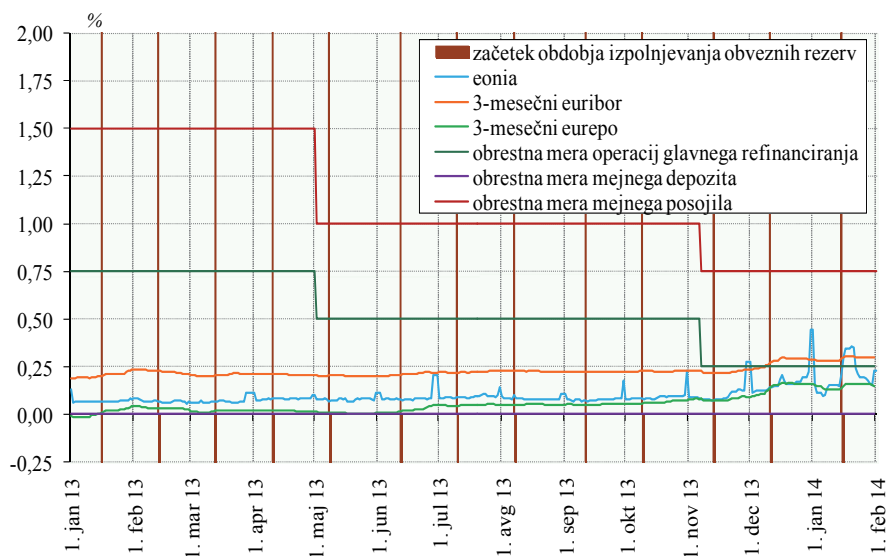
Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije od 1. januarja 2014 znaša 0,3455 %. Do 31. decembra 2013 je znašal 0,3270 %, povečanje pa je posledica prilagoditve ključa za vpis kapitala, ki se na podlagi BDP in števila prebivalcev opravi vsakih pet let. Vpisani kapital ECB znaša 10.825 mio EUR.

2.1.2 Izvajanje denarne politike Evrosistema

V letu 2013 Evrosistem ni uvedel dodatnih nestandardnih posojilnih operacij odprtega trga. Leto je zaznamovalo počasno, a stalno izboljševanje gospodarskih, tržnih in likvidnostnih razmer, ki so posledica postopnega vračanja zaupanja v periferne države evrskega območja. V okolju z rekordno nizkimi ključnimi obrestnimi merami vseh velikih svetovnih centralnih bank so investitorji iskali naložbe z višjimi donosnostmi, kar je imelo za posledico rast številnih delniških indeksov po svetu in tudi padec kreditnih pribitkov na državne vrednostne papirje perifernih držav evrskega območja.

Svet ECB je v letu 2013 zaradi nizke in upadajoče dejanske in pričakovane inflacije dvakrat znižal obrestne mere. Maja je znižal obrestno mero operacij glavnega refinanciranja (tj. ključno obrestno mero za evro) z 0,75 % na 0,50 %, novembra pa za dodatnih 25 bazičnih točk, na 0,25 % (slika 18). Obakrat je zožil koridor med obrestnima merama mejnih ponudb. Koridor je po novembrskem znižanju obrestnih mer postal tudi asimetričen, saj je obrestna mera mejnega depozita že od julija 2012 nespremenjena pri 0 %, obrestna mera mejnega posojila pa je bila znižana na 0,75 %. Pričakovanja tržnih udeležencev glede prihodnjih obrestnih mer je Svet ECB še dodatno zasidral z objavo prihodnje naravnosti

Slika 18: Obrestne mere ECB in nezavarovanega medbančnega denarnega trga

Vir: ECB, Bloomberg.

denarne politike, ko je na začetku julija objavil in nato še večkrat poudaril, da bodo obrestne mere dlje časa ostale na obstoječi ali nižji ravni.

Presežna likvidnost¹¹ se je v letu 2013 postopno zmanjševala kot posledica predčasnih vračil posojil, dobljenih na podlagi triletnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja. Potem ko je Evrosistem konec leta 2011 in na začetku leta 2012 – zaradi visoke stopnje negotovosti glede prihodnjih gospodarskih razmer in tveganosti drugih tržnih udeležencev ter nepripravljenosti bank posojati prek državnih meja tudi kratkoročno (segmentacija denarnega trga) – izvedel dve triletni operaciji dolgoročnejšega refinanciranja, se je presežna likvidnost evrskega denarnega trga povečala z ravni med 200 in 300 mrd EUR na več kot 800 mrd EUR. Po enem letu, z začetkom v januarju 2013, so banke dobile možnost predčasno vračati likvidnost, izposojeno prek triletnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja, in sicer vsak teden, delno ali v celoti. Med letom 2013 so zato – v razmerah zmanjšane negotovosti na trgih, izboljšane dostopa do tržnih virov financiranja ter zaradi nadaljevanja prestrukturiranja in razdolževanja bank in podjetij – banke postopno odplačevale izposojeno likvidnost. Ta se je proti koncu leta zmanjšala na 150 mrd EUR. Zmanjšanje zadolževanja pri Evrosistemu je odražalo zmanjšane potrebe bank po likvidnostnih rezervah.

Hkrati se je povečalo trgovanje na zavarovanem in nezavarovanem segmentu medbančnega trga. Zmanjšala se je tudi disperzija obrestnih mer med državami evrskega območja. Vseeno so razlike v koriščenju operacij odprtega trga med državami ostale in posredništvo Evrosistema, ki je v preteklih letih večinoma zamenjal denarni trg, ni bilo v celoti odpravljeno: bančni sistemi posameznih držav evrskega območja so bili tudi v letu 2013 pretežno dolžniki ali pretežno upniki Evrosistema.

Zmanjšanje presežne likvidnosti je ob segmentaciji denarnega trga proti koncu leta 2013 povečalo volatilitnost obrestnih mer denarnega trga najkrajših ročnosti, zlasti eonie. Nepričakovano močno znižanje presežne likvidnosti že konec januarja, ob prvem možnem datumu predčasnega vračila prve triletno operacije dolgoročnejšega refinanciranja, je nekoliko povečalo volatilitnost obrestnih mer in dvignilo pričakovane obrestne mere, kar se je odrazilo v povišanju naklona krivulje donosnosti na denarnem trgu in povišanju terminskih obrestnih mer. K temu so pripomogla tudi pričakovanja tržnih udeležencev, ki zaradi postopnega izhoda evrskega območja iz recesije na splošno niso več pričakovali nadaljnjih zniževanj ključne obrestne mere ECB. Dodatno so vplivali tudi zunanji dejavniki, predvsem junijska najava ameriške centralne banke, da bo v primeru solidnih gospodarskih podatkov začela zmanjševati količino odkupljenih vrednostnih papirjev v okviru kvantitativnega rahljanja denarne politike. Svet ECB

¹¹ Presežna likvidnost je definirana kot likvidnost, ki jo imajo banke nad potrebami, ki izhajajo iz avtonomnih dejavnikov in predpisanih obveznih rezerv.

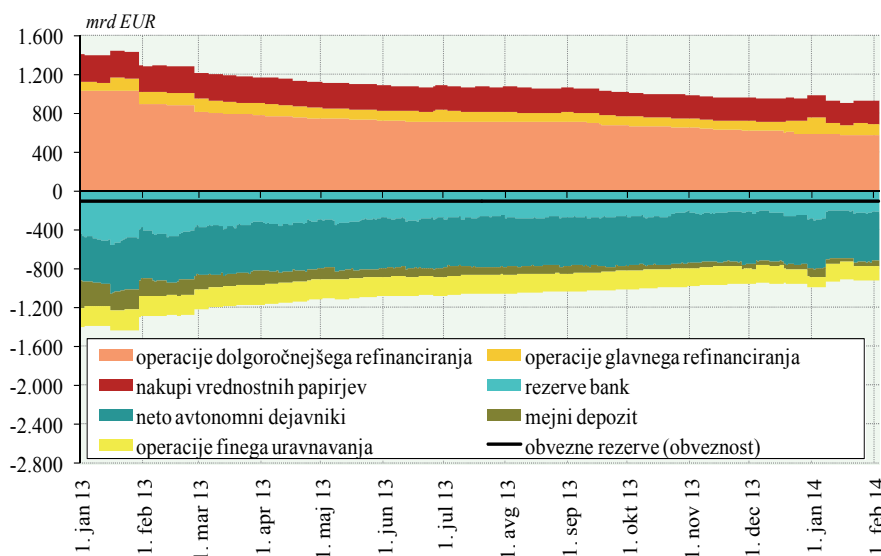
je zato znižal ključno obrestno mero, objavil in večkrat poudaril prihodnjo naravnost denarne politike, poleg tega pa tudi izrazil pripravljenost za sprejetje dodatnih nestandardnih ukrepov. Morebitno dodatno zaostrovanje pogojev financiranja bank, predvsem v času ob dospelosti triletnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja, je Evrosistem dodatno omejil tudi s podaljšanjem politike polne dodelitve po fiksni obrestni meri¹² do julija 2015. Volatilnost obrestnih mer najkrajših ročnosti se zaradi teh ukrepov ni prenesla na obrestne mere daljših ročnosti, ki so v letu 2013 ostale skladne z naravnostjo denarne politike.

Operacije odprtega trga: operacije glavnega in dolgoročnejšega refinanciranja ter operacije finega uravnavanja

Evrosistem od oktobra 2008 posojilne operacije odprtega trga izvaja s polno dodelitvijo po fiksni obrestni meri. Svet ECB je to politiko večkrat podaljšal, v letu 2013 najprej v maju do sredine leta 2014, nato pa še v novembru do sredine leta 2015. V razmerah polne dodelitve banke same določajo višino in ročnost dodeljene likvidnosti, ki ju prilagajajo želeni likvidnosti in razpoložljivemu zavarovanju. Izboljševanje razmer na finančnih trgih in izboljšana dostopnost virov financiranja sta v letu 2013 vplivala na manjše sodelovanje bank pri operacijah odprtega trga kljub polni dodelitvi.

Evrosistem je v letu 2013 dodajal likvidnost z operacijami glavnega refinanciranja (OGR) in operacijami dolgoročnejšega refinanciranja (ODR) z ročnostjo treh mesecev. Obe vrsti operacij sta del standardnega okvira denarne politike Evrosistema. Nadaljevale so se tudi operacije dolgoročnejšega refinanciranja z ročnostjo obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv, ki jih je Evrosistem uvedel ob uvedbi politike polne dodelitve, da bi bankam olajšal uravnavanje likvidnosti in izpolnjevanje obveznih rezerv v razmerah omejenega delovanja denarnega trga. Likvidnost je iz obtoka odzval z operacijami finega uravnavanja (OFU), ki so se v letu 2013 izvajale v obliki vezanega depozita. Namen je bil sterilizirati likvidnostne učinke nakupov vrednostnih papirjev v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev (SMP). Poleg tega so banke januarja 2013 začele predčasno vračati triletno ODR, prek katerih so lahko tedensko zmanjševale svojo zadolženost do Evrosistema. Število bank, ki so imele možnost sodelovati pri operacijah odprtega trga, se je v letu 2013 zmanjšalo in konec leta znašalo 1.740 (2.298 v letu 2012), medtem ko se je število finančnih institucij v evrskem območju konec leta 2013 zmanjšalo na 6.790 (konec leta 2012 7.059).

Slika 19: Ponudba (+) in povpraševanje (–) po denarju Evrosistema

Vir: ECB.

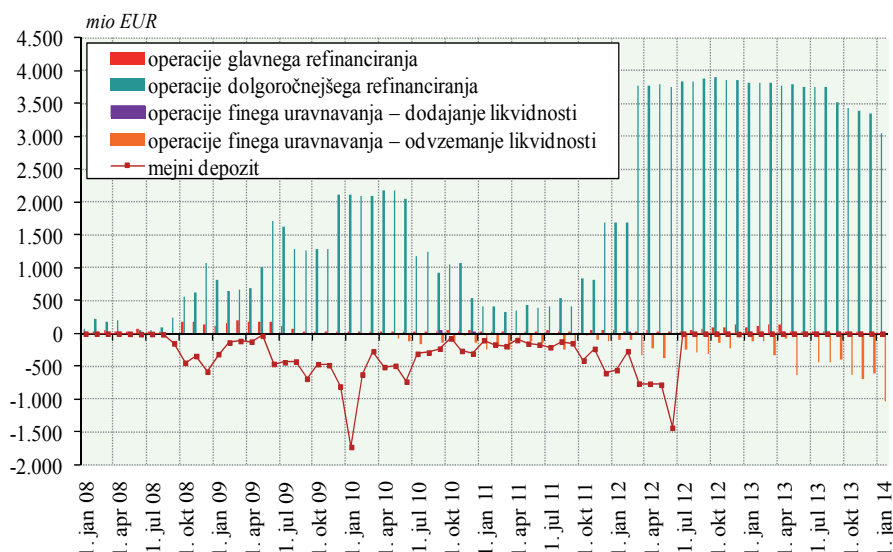
¹² Polna dodelitev likvidnosti pomeni, da vse nasprotne stranke dobijo toliko likvidnosti, kolikor jo želijo in jo lahko zavarujejo s primernim finančnim premoženjem.

Operacije glavnega refinanciranja so redna posojila z običajno zapadlostjo enega tedna. Predstavljajo glavni instrument, s katerim Evrosistem signalizira usmerjenost svoje denarne politike. Izvajajo se tedensko po vnaprej objavljenem koledarju. Leta 2013 je Evrosistem izvedel 53 avkcij, vse s polno dodelitvijo po vnaprej znani fikсни obrestni meri, enaki ključni obrestni meri ECB. Zaradi še vedno precejšnje presežne likvidnosti, ki je bila posledica triletnih ODR, je pomembnost OGR z vidika likvidnosti ostala relativno omejena. Povprečen dodeljen znesek OGR je v letu 2013 znašal 108 mrd EUR (v letu 2012 98 mrd EUR), na avkcijah je v povprečju sodelovalo 76 bank (v letu 2012 95). Obseg dodelitve na OGR je bil v razponu med 77,7 mrd EUR (9. januar) in 168,7 mrd EUR (30. december), število sodelujočih bank pa med 62 (22. maj) in 181 (30. december). Slovenske banke in hranilnice so si prek OGR izposodile do 197 mio EUR tedensko (17. april), v povprečju pa je izposojeni znesek znašal 49 mio EUR (v letu 2012 58 mio EUR). Sodelovanje slovenskih bank in hranilnic se je zmanjšalo v drugi polovici leta, ko so bile nasprotnne ponudbe oddane le na 16 od 27 OGR.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so bankam ponujene mesečno z zapadlostjo treh mesecev in jim zagotavljajo dodatno dolgoročnejše refinanciranje. Pri polni dodelitvi so posojila dodeljena po fikсни obrestni meri, izračunani kot povprečje ključne obrestne mere ECB v času trajanja operacije (t. i. indeksirana obrestna mera). V povprečju je na teh avkcijah sodelovalo 46 bank, dodeljenih pa jim je bilo 7,2 mrd EUR (najmanj 1,9 mrd EUR 31. oktobra, največ pa 20,9 mrd EUR 19. decembra). Poleg tega je Evrosistem že peto leto zapored vsak mesec izvajal avkcije ODR z ročnostjo, enako obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, in s polno dodelitvijo po ključni obrestni meri ECB. V povprečju je na teh avkcijah sodelovalo 21 bank, dodeljenih pa jim je bilo 5,3 mrd EUR. Najpomembnejši vir likvidnosti so bile tudi v letu 2013 triletnje ODR, odobrene konec 2011 in na začetku 2012, pri katerih pa se je stanje zmanjšalo za 446 mrd EUR, na 544,4 mrd EUR, ker so jih banke postopoma predčasno vračale (okvir 1, str. 29). Pri slovenskih bankah in hranilnicah se je obseg ODR v letu 2013 zmanjšal za 520 mio EUR, s 3.857 mio EUR na 3.337 mio EUR.

Operacije finega uravnavanja je Evrosistem v letu 2013 izvajal tedensko v obliki enotedenskih vezanih depozitov, s katerimi je steriliziral likvidnost, ki se je povečala z nakupi vrednostnih papirjev v letih 2010 in 2011 (SMP). Bilo je 53 operacij, na katerih je Evrosistem ponujal depozit v znesku do takrat še nedospelih nakupljenih vrednostnih papirjev. Znesek se je v obravnavanem obdobju zmanjšal s 198 mrd EUR na 178,5 mrd EUR; na višku je imel Evrosistem iz naslova SMP v lasti za 219,5 mrd EUR obveznic držav evrskega območja. Banke so licitirale obrestno mero, izklicna (maksimalna) obrestna mera je bila enaka ključni obrestni meri ECB. Na štirih avkcijah Evrosistem ni

Slika 20: Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v obdobju 2008–2013; slovenske banke in hranilnice (stanje ob koncu meseca)

Vir: ECB, Bloomberg.

Okvir 1: Predčasna vračila triletnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja

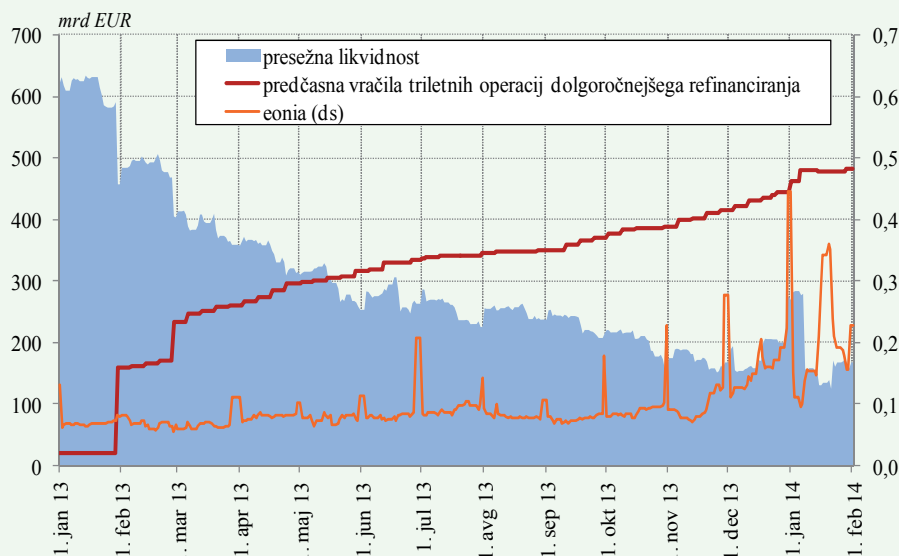
Evrosistem je konec leta 2011 (zapadlost 29. januar 2015) in v začetku leta 2012 (zapadlost 26. februar 2015) izvedel dve triletni ODR, katerih namen je bil omejiti krčenje kreditiranja v bančnem sektorju in povečati uspešnost transmisije denarne politike do realnega gospodarstva. Obeh triletnih ODR so se banke udeležile v rekordno velikem številu in znesku. Likvidnost iz tega naslova se je neto (po upoštevanju prenosa izposoje iz enoletne v triletno ODR) povečala za 524 mrd EUR. Banke so imele pravico, da po preteku enega leta in do dospelosti ODR predčasno tedensko, delno ali v celoti, vračajo izposojeno likvidnost. Ob prvem mogočem predčasnem vračilu prve triletno ODR v januarju 2013 je bilo vrnjenih 137 mrd EUR oziroma 28 % sredstev te operacije, ob prvem mogočem predčasnem vračilu druge triletno ODR v februarju 2013 pa 61 mrd EUR oziroma 12 % te operacije. Po tem se je obseg predčasnih vračil zmanjšal in je v povprečju znašal 4-5 mrd EUR na teden. Do konca leta 2013 so banke skupno vrnile 446 mrd EUR oziroma 44 % od 1.018,7 mrd EUR, izposojenih na obeh triletnih ODR.

Banke so začele vračati triletno ODR predvsem zaradi izboljšanja razmer na finančnih trgih, potem ko so lahko prišle do drugih dolgoročnih virov financiranja. Poleg (1) izboljšanja dostopnosti in pogojev financiranja so razlogi za predčasna vračila tudi (2) zmanjševanje zadolženosti bank in zmanjševanje obsega grosističnega financiranja, (3) želja, da so manj odvisne od izposojanja pri centralni banki, kar je bilo posebej izrazito proti koncu leta pod vplivom prilagajanja bilanc bank pred napovedanimi pregledi kakovosti sredstev v letu 2014), in (4) rekapitalizacije bank, ki so zmanjšale potrebe bank po držanju visokih likvidnostnih rezerv oziroma zmanjšale previdnostni razlog izposoje. Ker je bil evrski denarni trg tudi v letu 2013 še segmentiran, so bili razlogi za predčasna vračila tudi specifične narave in vezani tako na posamezno banko kot tudi na bančni sistem posameznih držav. Zelo ugodna cena triletnih ODR in želja po ohranjanju previdnostne likvidnostne rezerve sta bila razloga, da so predčasna vračila bančnih sistemov v nekaterih državah ostala omejena.

Predčasna vračila triletnih ODR so bila ključni dejavnik, ki je vplival na zmanjšanje presežne likvidnosti v evrskem območju v letu 2013. K temu so sicer malenkostno prispevali tudi nekateri drugi dejavniki, kot na primer povečanje absorpcije likvidnosti s strani avtonomnih dejavnikov, posebno z rastjo količine bankovcev v obtoku.

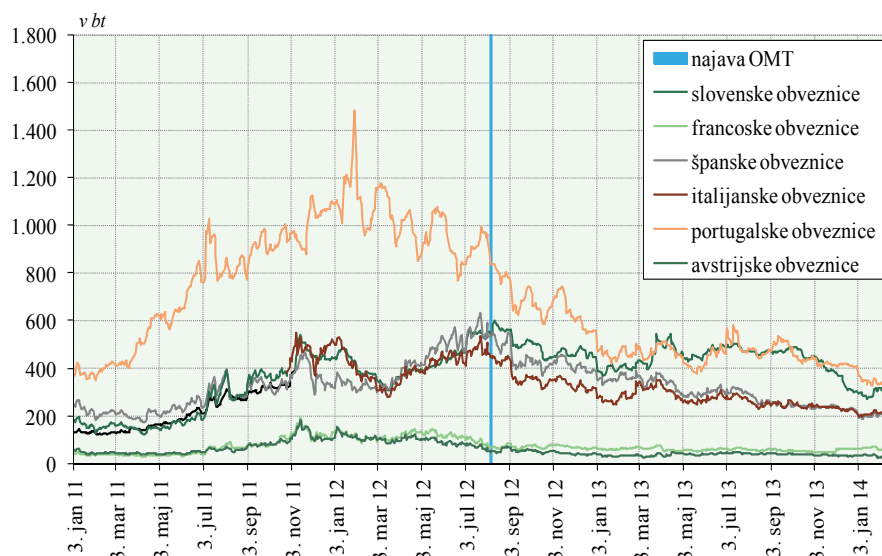
V letu 2014 se bo trend predčasnega vračanja triletnih ODR nadaljeval, vendar je hitrost in obseg vračanja težko napovedati. Proces bo najverjetneje odvisen od zunanjih (delovanje medbančnega trga, spremembe na področju regulative) in tudi notranjih (gibanje vlog bank, dostop do ugodnejših virov financiranja, politika bank glede odvisnosti od Evrosistema) dejavnikov. Predčasna vračila se bodo izvajala do januarja oziroma februarja 2015, ko zapadeta triletni ODR.

Slika 1: Predčasna vračila triletnih ODR, presežna likvidnost evrskega območja in eonia

Vir: Bloomberg.

Slika 21: Gibanje pribitkov desetletnih evrskih državnih obveznic perifernih držav evrskega območja nad primerljivimi nemškimi državnimi obveznicami

Vir: ECB, Bloomberg.

uspeš v celoti sterilizirati ponujenega zneska, od tega enkrat v novembru in trikrat v decembru. To se je zgodilo zaradi povečanih potreb po likvidnosti pred koncem leta, ko so banke relativno visoke zneske predčasni vračil triletnih ODR nadomeščale z manjšo vezavo presežne likvidnosti prek vezanih depozitov in s prehodnim povečanjem črpanja kratkoročnejših operacij refinanciranja. Kljub povečanju števila bank na avkcijah (v povprečju je sodelovalo 100 bank v primerjavi s 73 leta 2012) je skupni znesek njihovih protiponudb v povprečju za manj presegal ponujeni znesek Evrosistema kot leto prej: 1,3-krat v primerjavi z 1,9-krat v letu 2012, kar je bilo posledica zmanjševanja presežne likvidnosti. Mejna obrestna mera se je zato oblikovala višje in je od konca novembra ostala na ravni ključne obrestne mere ECB. Slovenske banke in hranilnice so sodelovale na vseh avkcijah vezanih depozitov. V povprečju so ponudile 457 mio EUR (386 mio EUR v letu 2012), uspešno pa so v povprečju vezale 371 mio EUR (199 mio EUR v letu 2012). Njihov odziv na OFU se je povečal proti koncu leta, po izdaji obveznice RS v novembru ter po objavi rezultatov skrbnega pregleda in stresnih testov osmih slovenskih bank.

Druge operacije odprtega trga: dokončni nakupi vrednostih papirjev

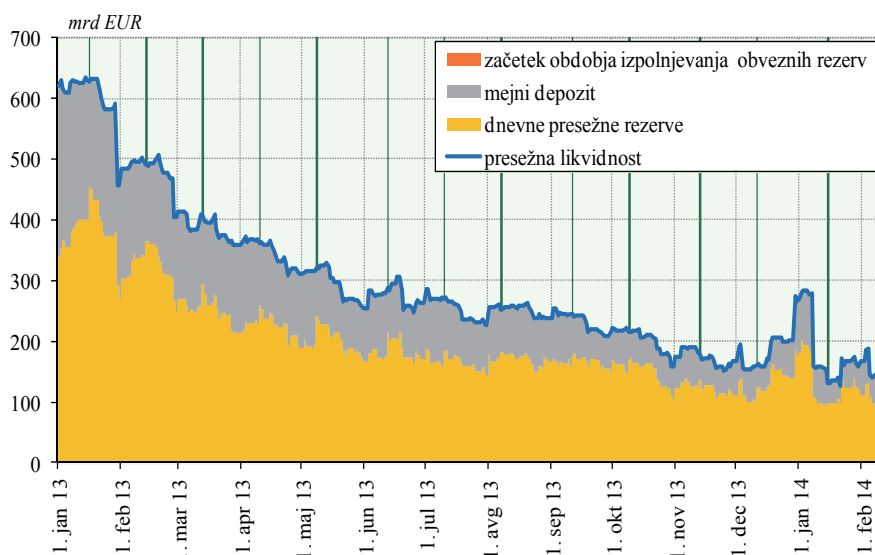
V letu 2013 so dokončne denarne transakcije (OMT) ostale edini instrument Evrosistema za dokončne nakupe vrednostnih papirjev. V letu 2012 sta bila zaključena programa SMP in CBPP2, CBPP pa že v letu 2010. OMT, ki Evrosistemu omogočajo dokončne nakupe državnih vrednostnih papirjev na sekundarnem trgu, so bile predstavljene v septembru 2012. Instrument ni bil uporabljen, kljub temu pa so mu tržni udeleženci pripisovali pomembno vlogo pri zmanjšanju tveganja razpada evrskega območja, kar je pripomoglo k padcu pribitkov na državne obveznice perifernih držav evrskega območja nad primerljivimi nemškimi državnimi obveznicami (slika 21).

Evrosistem je imel konec leta 2013 še vedno v lasti tudi za 41,6 mrd EUR kritih obveznic iz programa CBPP in 15,4 mrd EUR iz programa CBPP2. Skupaj je bilo v obeh programih kupljenih 60 mrd EUR oziroma 16,4 mrd EUR obveznic. Evrosistem te obveznice drži v posesti do dospelosti, Svet ECB pa je odločil, da se lahko tudi posojajo. V letu 2013 je bila posojilna aktivnost iz tega naslova vrednostno zelo omejena.

Odprti ponudbi in obvezne rezerve

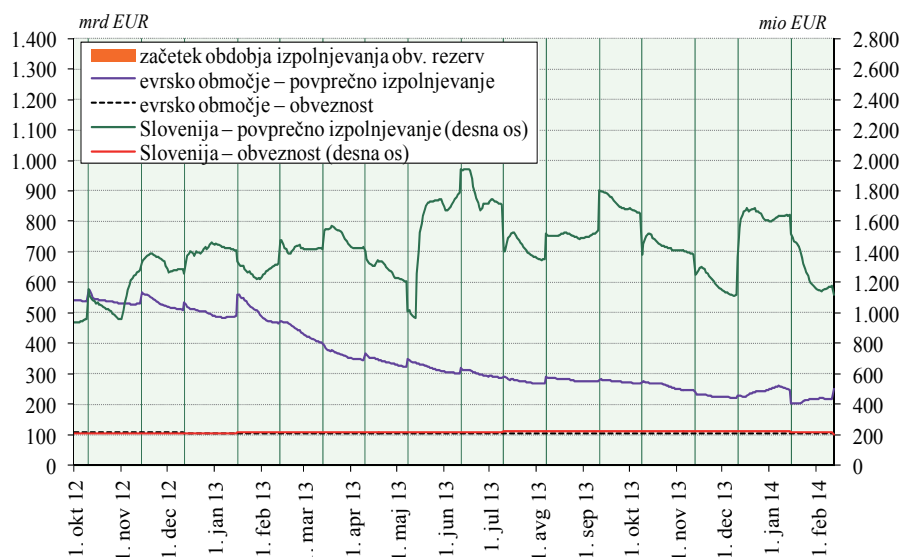
Z zmanjševanjem presežne likvidnosti evrskega območja v letu 2013 so se postopno zmanjševali presežne rezerve bank in vpis mejnega depozita pri Evrosistemu. Obrestna mera mejnega depozita je v letu 2013 ostala nespremenjena pri nič odstotkih, zato so banke evrskega območja tudi v letu 2013 pretežni del likvidnostnih presežkov ohranjale na poravnalnih računih v obliki presežnih rezerv, ki se ravno tako ne obrestujejo. Manjši del so preusmerjale v mejni depozit, ki je s približno 250 mrd EUR na začetku leta upadel na približno 60 mrd EUR ob koncu leta (slika 22). Odločitev med držanjem denarja na računih pri centralnih bankah (kot presežne rezerve, glej zadnji odstavek tega razdelka) in prenosom v mejni depozit je odločitev banke ter je pogosto povezana z regulatorno obravnavo enega in drugega, na primer z vključenostjo v predpisane količnike likvidnosti. Banke evrskega območja so v letu 2013 v povprečju dnevno vpisale 100 mrd EUR mejnega depozita, kar je za 393 mrd EUR manj v primerjavi z letom 2012. Slovenske banke in hranilnice v letu 2013, z izjemo dveh vpisov, sredstev niso deponirale v mejni depozit.

Slika 22: Presežna likvidnost evrskega območja

Vir: ECB.

Slika 23: Obveznost in izpolnjevanje obveznih rezerv

Vir: ECB, Banka Slovenije.

Tudi črpanje mejnega posojila se je v evrskem območju v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 zmanjšalo. Banke so v letu 2013 v povprečju dnevno črpale 0,5 mrd EUR mejnega posojila, medtem ko je povprečno dnevno črpanje v letu 2012 znašalo 1,9 mrd EUR. Največje dnevno črpanje je v letu 2013 doseglo 7 mrd EUR, kar je veliko manj v primerjavi s 16 mrd EUR v letu 2012. Slovenske banke in hranilnice v letu 2013, z izjemo treh črpanj, mejnega posojila niso uporabljale.

Stopnja obveznih rezerv, ki se je z januarskim obdobjem obveznih rezerv v letu 2012 znižala z 2 % na 1 %, je v letu 2013 ostala nespremenjena. Ob nespremenjeni stopnji obveznih rezerv se je povprečna dnevna obveznost v evrskem območju v dvanajstih obdobjih obveznih rezerv v letu 2013 v primerjavi z dvanajstimi obdobji obveznih rezerv v letu 2012 malenkost znižala: s 106 mrd EUR na 105 mrd EUR. V nasprotju z evrskim območjem se je v Sloveniji povprečna dnevna obveznost zvišala z 209 mio EUR na 219 mio EUR.

Medtem ko so banke evrskega območja v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 zmanjševale presežke na poravnalnih računih, so jih slovenske banke in hranilnice povečale (slika 23). Povprečne dnevne presežne rezerve so v evrskem območju v dvanajstih obdobjih obveznih rezerv v letu 2013 znašale 197 mrd EUR, kar je za 20 mrd EUR manj v primerjavi z dvanajstimi obdobji obveznih rezerv v letu 2012. Presežki so se, v primerjavi z obveznostmi, v letu 2013 v evrskem območju zmanjšali za več kot polovico in ob koncu leta znašali približno 200 % obveznosti obveznih rezerv. Nasprotno so slovenske banke in hranilnice večino likvidnostnih presežkov ohranjale na poravnalnih računih. Povprečne dnevne presežne rezerve so v Sloveniji v dvanajstih obdobjih obveznih rezerv v letu 2013 znašale visokih 1.253 mio EUR, kar je za 733 mio EUR več v primerjavi z dvanajstimi obdobji obveznih rezerv v letu 2012. Presežki so se tako v celotnem letu 2013 gibal na visokih ravneh pri približno 700 % obveznosti obveznih rezerv; v juniju so se približali celo 900 % obveznosti obveznih rezerv.

Posojanje ameriških dolarjev

Evrosistem je tudi v letu 2013 posojal ameriške dolarje evropskim bankam. Operacije dolarskega refinanciranja se izvajajo na podlagi ustreznega zavarovanja, denominiranega v evrih, po vnaprej znani fikсни obrestni meri in s polno dodelitvijo. Leta 2013 je bilo izvedenih 52 avkcij dolarskega refinanciranja z ročnostjo sedmih dni in 14 avkcij dolarskega refinanciranja z ročnostjo treh mesecev. Razmere na področju financiranja bank evrskega območja v ameriških dolarjih so se v letu 2013 občutno izboljšale, zato se je povprečno stanje obeh dolarskih operacij zmanjšalo na samo 3 mrd EUR (34 mrd USD v letu 2012). Zmanjšanje povpraševanja je bilo še zlasti izrazito v drugi polovici leta, ko je stanje upadlo pod 1 mrd EUR, banke pa na večini operacij niso sodelovale. Slovenske banke in hranilnice na operacijah niso sodelovale od konca leta 2009. Operacije dolarskega refinanciranja, ki potekajo v koordinaciji z ameriško, kanadsko, japonsko, švicarsko in britansko centralno banko, so se izvajale na podlagi bilateralnih dogovorov z ameriško centralno banko. Konec oktobra so bili bilateralni dogovori spremenjeni v recipročne bilateralne odprte linije, na podlagi katerih lahko tudi v prihodnje vsaka centralna banka svojim bankam zagotavlja posojila v eni od teh valut. Razen posojil v ameriških dolarjih posojila v drugih valutah niso bila aktivirana. Zaradi izboljšanih razmer na področju dolarskega financiranja se je ECB januarja 2014 v sodelovanju z drugimi centralnimi bankami odločila, da z aprilom 2014 ukine trimesečne operacije dolarskega refinanciranja.

Zavarovanje posojil denarne politike

Vsa posojila, dana bankam v okviru izvajanja denarne politike Evrosistema, morajo biti zavarovana s primernim finančnim premoženjem. Med polno dodelitvijo pri operacijah odprtega trga tako to premoženje pomeni zgornjo mejo zadolžitve bank pri Evrosistemu.

Evrosistem v zavarovanje sprejema širok nabor premoženja: tržno (dolžniške vrednostne papirje, ki so objavljeni na enotni listi Evrosistema na spletni strani ECB www.ecb.int) in netržno finančno premoženje (predvsem bančna posojila). Vrednostni papirji so dnevno vrednoteni po aktualnih tržnih cenah ali po teoretični, modelsko izračunani vrednosti, bančna posojila pa po neodplačani vrednosti glavnice. Za zaščito pred tveganjem finančne izgube, če bi bilo premoženje treba prodati, če banka ne bi odplačala posojila, Evrosistem uporablja ukrepe za obvladovanje tveganj. Vrednost finančnega premoženja, ki je dano v zavarovanje, je zmanjšana za odbitke, katerih višina je načeloma odvisna od bonitetne ocene, vrste premoženja (npr. državna, krita ali drugačna obveznica, bančno posojilo), vrste obrestne mere (fiksna ali variabilna) in preostale ročnosti premoženja. Poleg tega lahko Evrosistem, zato da se zaščiti pred izgubami, uporabi tudi druge ukrepe.

Svet ECB je v letu 2013 na področju politike zavarovanja poskušal uravnotežiti potrebe bank po zadostnem obsegu primerne premoženja z ohranjanjem finančnega tveganja Evrosistema na sprejemljivi ravni. Vračanje posojil, danih s triletnimi operacijami dolgoročnejšega refinanciranja, je deloma zmanjšalo potrebe bank po finančnem premoženju za zavarovanje posojil Evrosistema. Kljub temu je politika Evrosistema na tem področju ostala previdna, saj je bilo okrevanje na finančnih trgih še precej negotovo. Ohranitev zadostnega obsega primerne premoženja je bila ključna predvsem za banke z omejenimi možnostmi financiranja na trgu.

Svet ECB je sprejel več odločitev v zvezi s primernim finančnim premoženjem. Z januarjem je z liste primerne premoženja izločil krite obveznice brez bonitetne ocene, ki so bile izdane pred januarjem 2008, pri dolžniških vrednostnih papirjih je omejil vrsto kupona na enostavne oblike, lastno uporabo kritih obveznic je omejil na obveznice, skladne z direktivo o kapitalski ustreznosti (angl. *Capital Requirements Directive*), pri listinjenih vrednostnih papirjih pa je, poleg uvedbe dodatnih zahtev glede originatorja, lokacije dolžnika premoženja, ki je v kritnem skladu take obveznice in homogenosti kritnega sklada, začel postopno uvajati zahtevo po razkritju podatkov o posameznem posojilu v kritnem skladu. Marca je najavil ukinitve lastne uporabe državno garantiranih bančnih obveznic do 1. marca 2015, ko bosta dospel triletni operaciji dolgoročnejšega refinanciranja. V oktobru je revidiral odbitke za tržno in netržno finančno premoženje. Zaradi povečanja lastne uporabe kritih obveznic in s tem povezanih naraščajočih tveganj je v novembru za lastno uporabljene krite obveznice določil dodatne odbitke.

Nekaj odločitev Sveta ECB je neposredno vplivalo na povečanje obsega primerne premoženja. Maja je po potrditvi primernosti ciprskega programa finančne pomoči EU in MDS odločil, da ciprski državni in državno garantirani vrednostni papirji postanejo ponovno primerni; primernost so izgubili 27. junija 2012, ker je najboljša bonitetna ocena ciprske države padla pod bonitetni prag, tj. BBB-/Baa3. Konec junija so zaradi prestrukturiranja ciprskega dolga ti vrednostni papirji začasno, za en teden, izgubili primernost. Oktobra je v okviru revizije ukrepov za obvladovanje tveganj znižal bonitetno oceno za listinjene vrednostne papirje, ki izpolnjujejo zahtevo po razkritju podatkov o posameznem posojilu v kritnem skladu, in sicer z AAA/Aaa na A-/A3.

Obseg finančnega premoženja, ki je bil Evrosistemu dan v zavarovanje, je v povprečju leta 2013 znašal 2.355 mrd EUR, kar je 93 mrd EUR manj kot v povprečju predhodnega leta. Glede na vrsto premoženja je bilo največ kritih bančnih obveznic (19 %), bančnih posojil (16 %), listinjenih vrednostnih papirjev (15 %) in državnih vrednostnih papirjev (14 %). Podatki o obsegu primerne in uporabljene premoženja so v agregatu evrskega območja zdaj četrtletno na voljo na spletni strani ECB.

Zavarovanje posojil Banke Slovenije

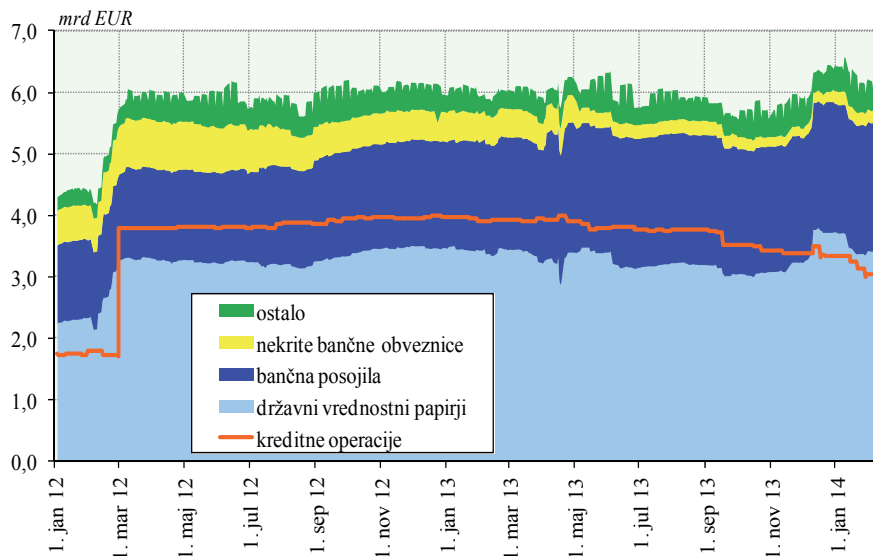
Ukrepi Sveta ECB niso bistveno vplivali na obseg primernega finančnega premoženja slovenskih bank. Te namreč ne izdajajo kritih obveznic ter nimajo listinjenih vrednostnih papirjev in vrednostnih papirjev s kompleksnimi kuponi. Minimalna je tudi lastna uporaba vrednostnih papirjev. Prav tako je bil zanemarljiv vpliv revidiranih odbitkov, ki se od oktobra naprej uporabljajo pri vrednotenju premoženja.

Banke lahko pri zavarovanju terjatev Evrosistema uporabljajo dolžniške vrednostne papirje in bančna posojila, ki poleg drugih meril primernosti dosegajo minimalni bonitetni prag. Ker večina slovenskih dolžnikov nima ocene bonitetne agencije, je za namen širitve primerne domačega premoženja Banka Slovenije ponudila možnost uporabe internega bonitetnega sistema Banke Slovenije, t. i. ICAS BS. Tako so lahko banke od 7. januarja 2013 naprej uporabile bančna posojila dolžnikom z ustrežno bonitetno oceno ICAS BS. Uporaba tega premoženja za zavarovanje posojil denarne politike je bila skromna in je konec leta znašala 6 % vseh bančnih posojil v zavarovanju oziroma 136 mio EUR.

V letu 2013 se je sklad finančnega premoženja, ki ga imajo banke pri Banki Slovenije za zavarovanje terjatev Evrosistema, povečal, predvsem v zadnjem četrtletju. V povprečju leta je znašal 6,0 mrd EUR, kar je 214 mio EUR več kot v predhodnem letu. Banke so sklad povečale predvsem z državnimi vrednostnimi papirji in bančnimi posojili. V povprečju leta je delež vrednostnih papirjev slovenskih izdajateljev v skladu znašal 50 %, delež vrednostnih papirjev tujih izdajateljev 16 % in delež netržnega finančnega premoženja 34 %. Prosti sklad, tj. presežek zavarovanja bank v skladu nad posojili Banke Slovenije bankam, je v povprečju leta znašal 36 % celotnega sklada (v letu 2012 37 %), a se je do konca leta povečal na 46 %. Vzroka za rast prostega sklada sta bila povečanje sklada in tudi zmanjšanje operacij odprtega trga s slovenskimi bankami.

Na enotno listo primernih vrednostnih papirjev Evrosistema je bilo po stanju konec leta 2013 uvrščenih 43 vrednostnih papirjev slovenskih izdajateljev. To so bile obveznice in zakladne menice Republike Slovenije, štiri obveznice SID banke, dve obveznici Družbe za avtoceste Republike Slovenije z državno garancijo, ena obveznica Slovenske odškodninske družbe in obveznica Deželne banke Slovenije z državno garancijo. Skupaj je bilo na enotni listi za 19 mrd EUR premoženja slovenskih izdajateljev (ki pa niso bili v celoti v lasti slovenskih bank).

Slika 24: Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije glede na vrsto premoženja in obseg črpanja kreditnih operacij

Vir: Banka Slovenije.

2.1.3 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili

Zakon o Banki Slovenije v 4. členu kot enega izmed ciljev Banke Slovenije navaja tudi prizadevanje za finančno stabilnost. Zato lahko Banka Slovenije na podlagi 14. točke 12. člena tega zakona deluje kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za primerno zavarovanje posoja sicer solventni banki oziroma hranilnici, ki bi se znašla v likvidnostnih težavah. Banka Slovenije je septembra 2013 prvič odobrila črpanje posojila v skrajni sili. Povprečno dnevno črpanje tega posojila je med septembrom in decembrom 2013 znašalo 384 mio EUR.

2.1.4 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so temeljni sestavni del širšega finančnega sistema, saj z zagotavljanjem zanesljive, varne, pravočasne in učinkovite poravnave finančnih transakcij pomembno prispevajo k tekočemu delovanju finančnih trgov ter s tem k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva. Njihov pomen se je še zlasti pokazal v času finančne in gospodarske krize, saj je bilo mogoče tudi zaradi dobro zasnovanih in predvsem zanesljivo ter učinkovito delujočih plačilnih in poravnalnih sistemov lažje izvajati protikrizne ukrepe denarne politike, kar je omejilo vpliv krize na delovanje gospodarstva in družbe kot celote.

Zaradi navedenega je v interesu centralne banke (pri izpolnjevanju osnovnega cilja stabilnosti cen in tudi pri zagotavljanju finančne stabilnosti) nemoteno, učinkovito in varno delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov. Banka Slovenije zato na področju delovanja plačilnih in poravnalnih sistemov opravlja različne naloge oziroma nastopa v različnih vlogah, in sicer upravlja plačilni sistem, ki omogoča poravnavo v centralnobančnem denarju, pregleduje varnost in učinkovitost delovanja plačilnih in poravnalnih sistemov ter nadzira poslovanje ponudnikov plačilnih storitev in upravljavcev tržne infrastrukture. Pomembna je tudi njena vloga katalizatorja oziroma spodbujevalca in usmerjevalca aktivnosti tržnih udeležencev, da bi se izboljšala konkurenca ter pospešil razvoj na področju plačevanja in poravnave poslov s finančnimi instrumenti. Ne glede na to, katero nalogo izvaja oziroma v kateri vlogi nastopa, je cilj Banke Slovenije zagotoviti preglednost delovanja ter jasnost temeljnih usmeritev vsem udeležencem v plačilnih in poravnalnih sistemih.

TARGET2

TARGET2 je vseevropski plačilni sistem, namenjen poravnavi plačil velikih vrednosti in nujnih plačil v evrih, ki omogoča sprotno poravnavo posameznih plačil. Kot celoto ga upravlja Evrosistem, deluje na enotni skupni tehnološki platformi, pravno-formalno pa vsaka centralna banka, vključena v TARGET2, upravlja svojo nacionalno komponento. Slovenska, ki jo upravlja Banka Slovenije, se imenuje TARGET2-Slovenija.

V okviru aktivnosti Evrosistema se je tudi v letu 2013 nadaljeval razvoj funkcionalnosti plačilnega sistema TARGET2. Platforma TARGET2 je bila nadgrajena z novimi funkcionalnostmi informacijskega in nadzornega modula ter novo različico sporočil za upravljanje denarnih sredstev, implementirana (za zdaj samo v testnem okolju) pa je bila tudi funkcionalnost, ki omogoča komunikacijo med platformama TARGET2 in TARGET2-Securities. Pred implementacijo novih funkcionalnosti v produkcijsko okolje je Banka Slovenije, skupaj z udeleženci plačilnega sistema TARGET2-Slovenija, izvedla nujna testiranja delovanja novih in najpogosteje uporabljenih obstoječih funkcionalnosti, poleg tega je sodelovala tudi pri pripravi na naslednjo nadgradnjo platforme TARGET2, ki bo izvedena v letu 2014.

V letu 2013 je potekala tudi priprava na uvedbo standarda ISO 20022 v plačilni sistem TARGET2, ki je predvidena v letu 2017. Na podlagi celovite strategije uvedbe tega standarda je Evrosistem pripravil dokument, v katerem so opredeljene splošne funkcionalnosti platforme TARGET2 po

uvedbi standarda ISO 20022, s čimer so bile udeležencem TARGET2 zagotovljene informacije za načrtovanje lastnih aktivnosti, ki se nanašajo na implementacijo standarda v sistem TARGET2.

Junija 2013 je Banka Slovenije izvedla tudi samooceno obvladovanja tveganj pri upravljanju tehnološke infrastrukture za dostop do platforme TARGET2. Aktivnost izhaja iz *Okvira za upravljanje s tveganji v plačilnem sistemu TARGET2*, ki centralnim bankam, vključenim v TARGET2, nalaga, da vsako leto izvedejo samooceno obvladovanja tveganj pri upravljanju tehnološke infrastrukture, ki jo uporabljajo za dostop do platforme TARGET2. Ugotovljeno je bilo, da so ta tveganja v Banki Slovenije ustrezno obvladovana.

TARGET2-Securities

V letu 2013 se je na ravni Evrosistema nadaljeval projekt TARGET2-Securities (T2S). Cilj v letu 2008 začete projekta Evrosistema je vzpostaviti enotno tehnično platformo za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji, na katero bodo centralne depotne družbe prenesle račune vrednostnih papirjev, centralne banke pa v okviru nje odprle t. i. denarne račune, prek katerih se bo izvajala denarna poravnava poslov z vrednostnimi papirji. Projektne aktivnosti potekajo v skladu z (v letu 2013 prenovljenim) načrtom Evrosistema, ki predvideva začetek poslovanja prve skupine centralnih depotnih družb in centralnih bank na T2S v juniju 2015, začetek poslovanja zadnje skupine, v kateri bo tudi KDD – Centralna klirinško depotna družba d. d. (KDD), pa v februarju 2017.

Vključitev slovenskega nacionalnega okolja na T2S usmerjata Banka Slovenije (na področju denarnih računov) in KDD (na področju računov vrednostnih papirjev). Banka Slovenije nadaljuje vodenje nacionalne uporabniške skupine T2S, ki je forum relevantnih deležnikov slovenskega trga vrednostnih papirjev v zvezi z vprašanji na področju T2S. Osnovne naloge skupine so obravnava načinov optimalne vključitve slovenskega okolja na T2S, izmenjava informacij in mnenj v zvezi s projektom T2S ter priprava komentarjev in stališč v posvetovanjih ESCB z vidika potreb slovenskega okolja. Ključna aktivnost skupine v letu 2013 je bila obravnava mednarodnih standardov poslovanja z vrednostnimi papirji na področju korporacijskih dejanj izdajateljev vrednostnih papirjev ter s tem povezano oblikovanje potrebnih operativnih, tehničnih in zakonskih sprememb, zato da bi se izpolnile zahteve Evrosistema za vključitev na T2S.

Ob tem je Banka Slovenije nadaljevala aktivnosti, povezane z njeno vključitvijo in vključitvijo njenih strank na T2S. Cilj je, da posameznim tržnim udeležencem, v skladu z njihovimi poslovnimi potrebami, po potrebi omogoči odprtje denarnih računov za poravnave na T2S že v juniju 2015. To pride v poštev, če tržni udeleženec potrebuje denarni račun za poravnave poslov z vrednostnimi papirji pri centralni depotni družbi, ki predvideva začetek poslovanja na T2S že v okviru prve skupine. V zvezi s tem je bilo treba opredeliti potrebne spremembe in rešitve za različne poslovne procese Banke Slovenije, vključno z vzpostavitvijo infrastrukturnih/tehničnih možnosti dostopa do T2S, spremembami zakonodaje ter komunikacijo s KDD in s tržnimi udeleženci kot (potencialnimi) bodočimi imetniki denarnih računov.

Enotno območje plačil v evrih (SEPA)

Osnovni cilj oblikovanja enotnega območja plačil v evrih (angl. *Single Euro Payments Area – SEPA*) je z uveljavitvijo harmoniziranih plačilnih instrumentov (kreditnih plačil, direktnih obremenitev in plačilnih kartic) ter z uvedbo enotnih standardov zagotoviti možnost negotovinskega plačevanja v evrih kjer koli v območju SEPA, pod enakimi osnovnimi pogoji ter z enakimi pravicami in obveznostmi. Pri tem bo izginilo ločevanje med plačili v državi in čezmejnimi plačili, zato bodo vsa plačila obravnavana kot domača. Vzpostavitev SEPA, ki je tudi nujen korak za dokončanje uvedbe evra kot skupne valute še za negotovinska plačila, bo tako zagotovila tudi učinkovito konkuren-

co med ponudniki plačilnih storitev in pogoje za razvoj novih vseevropskih produktov in storitev ter inovacij na področju plačevanja.

SEPA je končne okvire dobila leta 2012 s sprejetjem Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvajanju tehničnih zahtev za kreditne prenose in direktne obremenitve v evrih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009 (Uredba 260/2012). Ta določa 1. februar 2014 kot rok, do katerega naj bi bila končana migracija dotedanjih, od države do države različnih kreditnih plačil in direktnih obremenitev na skupne vseevropske plačilne instrumente. Ker so nekatere države evrskega območja že pred 1. februarjem 2014 napovedale, da do navedenega roka migracije ne bodo uspele v celoti dokončati, je Evropska komisija 9. januarja 2014 objavila predlog Uredbe, ki spreminja Uredbo 260/2012, v skladu s tem pa se bo rok za migracijo na plačilne instrumente SEPA podaljšal za šest mesecev, tj. do 1. avgusta 2014. Podaljšanje roka za izvedbo migracije za Slovenijo ni bistveno, saj je migracija v Sloveniji skoraj zaključena. Po zaključeni migraciji kreditnih plačil konec leta 2012 je bila v januarju 2013 zaključena še migracija direktnih obremenitev.

Med migracijo direktnih obremenitev na SEPA v Sloveniji, pa tudi po njej, je Banka Slovenije v okviru aktivnosti rednega spremljanja trga plačilnih storitev in na podlagi informacij uporabnikov plačilnih storitev pri poslovanju z direktno obremenitvijo SEPA opazila nekaj nepravilnosti in težav. To bi lahko ogrozilo zaupanje uporabnikov plačilnih storitev v direktne obremenitve SEPA in sprejemljivost novega plačilnega instrumenta zanje ter s tem tudi zaupanje v enotno območje plačil kot celoto. Kot odziv na to je Banka Slovenije, v vlogi nadzornega organa in v skladu s svojimi zakonskimi pristojnostmi ter kot katalizator sprememb, razvoja in aktivnosti tržnih udeležencev, izvedla določene aktivnosti. Te so vključevale komunikacijo z deležniki na trgu plačil in tudi ustrezne nadzorniške postopke, da bi zagotovila zakonito delovanje trga plačilnih storitev v Sloveniji.

Banka Slovenije kot del Evrosistema vzpostavitev SEPA spremlja in podpira že od samega začetka. V tej vlogi usklajuje in usmerja aktivnosti bančnega sektorja pri uresničevanju ciljev SEPA, pri tem pa sledi ciljem varnosti in učinkovitosti na področju plačevanja. Ključen pri opravljanju te vloge je dialog z drugimi deležniki na trgu plačilnih storitev, ki ga Banka Slovenije zagotavlja tudi s sodelovanjem predstavnikov Banke Slovenije v telesih projekta SEPA, ustanovljenih pod okriljem Združenja bank Slovenije. V takih telesih so tudi v letu 2013 predstavniki Banke Slovenije dejavno sodelovali v vlogi opazovalcev na sestankih in z oblikovanjem stališč, na podlagi katerih Banka Slovenije spremlja in usmerja aktivnosti slovenske bančne skupnosti v skladu s politiko Evrosistema.

V vlogi katalizatorja ter da bi podprla uravnotežen in trajnostni razvoj trga varnih in učinkovitih plačilnih storitev v Sloveniji ter zagotovila njegove prilagoditve spremembam v mednarodnem okolju in ustrezno mesto znotraj SEPA je Banka Slovenije 2. julija 2013 ustanovila Nacionalni svet za plačila (v nadaljevanju Svet). Pri vzpostavitvi Sveta je Banka Slovenije upoštevala najboljše prakse organizacije obravnave vprašanj, povezanih s plačevanjem, v državah članicah EU, še zlasti pa specifične in potrebe slovenskega trga. Tako je Svet v svoji osnovi strateško, posvetovalno in komunikacijsko telo, ki zagotavlja aktiven dialog med ponudniki in uporabniki plačilnih storitev ter javnimi oblastmi, njegove odločitve pa so osnova za delo sodelujočih v Svetu na področju plačil in plačevanja. Znotraj platforme, ki jo omogoča Svet, se srečujeta strani ponudbe in povpraševanja na trgu plačilnih storitev, usklajujeta interese, določata prednostne naloge in razrešujeta morebitna nesoglasja. Banka Slovenije in drugi organi javnih oblasti, po drugi strani, znotraj Sveta izražajo svoja stališča in usmerjajo delovanje trga plačilnih storitev, ob tem pa pridobivajo informacije, ki se lahko uporabijo pri oblikovanju njihovih politik ter zastopanju slovenskega trga plačilnih storitev v organih ESCB in EU. Široka udeležba v Svetu je nujno potrebna, ker omogoča spodbujanje skupnega razumevanja vprašanj in obravnavo tistih vprašanj, ki jih ne more razrešiti le en sam subjekt ali skupina deležnikov.

Upravljanje infrastrukture SEPA in izvajanje funkcije poravnalnega agenta

Banka Slovenije zagotavlja povezavo sistemov za kreditna plačila SEPA in direktnih obremenitev SEPA, ki jih upravlja družba Bankart d. o. o., do vseevropskih plačilnih sistemov za plačila s tema dvema plačilnima instrumentoma, ki jih upravlja družba EBA Clearing. Kot neposredni udeležec vseevropskih plačilnih sistemov je Banka Slovenije v letu 2013 bankam in hranilnicam v Sloveniji (kot posrednim udeležencem) omogočala izmenjavo kreditnih plačil SEPA z več kot 4.500 ponudniki plačilnih storitev in izmenjavo direktnih obremenitev SEPA z več kot 3.900 ponudniki plačilnih storitev v Evropi. Banka Slovenije z zagotavljanjem navedene povezave slovenskim bankam in hranilnicam omogoča izpolnitev zahteve po dosegljivosti za čezmejna kreditna plačila SEPA in čezmejne direktne obremenitve SEPA znotraj shem kreditnih plačil in direktnih obremenitev SEPA, ki izhajajo iz *Uredbe EU št. 260/2012 o uvajanju tehničnih in poslovnih zahtev za kreditne prenose in direktne bremenitve v eurih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009* ter pomeni, da morajo biti ponudniki plačilnih storitev, ki so dostopni za domača kreditna plačila in direktne obremenitve, dostopni tudi za čezmejna plačila s tema plačilnima instrumentoma.

Funkcijo poravnalnega agenta je Banka Slovenije v letu 2013 izvajala za sedem plačilnih sistemov za izvrševanje plačil malih vrednosti. Izvajanje te funkcije pomeni, da Banka Slovenije denarne terjatve in obveznosti udeležencev teh plačilnih sistemov, ki izhajajo iz njihove udeležbe v teh plačilnih sistemih, poravnava v netveganem centralnobančnem denarju na računih udeležencev teh plačilnih sistemov pri sebi.

Pregled delovanja plačilnih in poravnalnih sistemov

Banka Slovenije izdaja dovoljenja udeležencem plačilnih sistemov in njihovim upravljavcem ter izvaja pregled nad delovanjem plačilnih in poravnalnih sistemov. Pregled nad delovanjem plačilnih in poravnalnih sistemov je ena izmed pomembnih centralnobančnih funkcij. Njen cilj je s spremljanjem, analiziranjem in usmerjanjem sprememb (z ukrepanjem v primerih, ko plačilni in poravnalni sistemi ne izpolnjujejo predpisanih zahtev in standardov) zagotavljati varnost in učinkovitost v delovanju plačilnih in poravnalnih sistemov ter tako prispevati k zagotavljanju systemske stabilnosti oziroma k zmanjšanju systemskega tveganja in ohranjanju zaupanja javnosti v te sisteme.

Za pregled nad delovanjem plačilnih sistemov je Banka Slovenije pristojna in odgovorna na podlagi *Zakona o Banki Slovenije* in *Zakona o plačilnih storitvah in sistemih (ZPlaSS)*. Podlaga za pregled je tudi *Sklep o plačilnih sistemih*, sprejet na podlagi ZPlaSS. Sklep določa podrobnejša pravila glede meril za opredelitev pomembnega plačilnega sistema, zahteve za obvladovanje finančnih, operativnih in drugih tveganj v plačilnih sistemih ter vsebino, obliko in način poročanja o delovanju plačilnih sistemov. Pri izvajanju pregleda Banka Slovenije sledi tudi usmeritvam Evrosistema ter mednarodnim načelom in standardom.

V letu 2013 je Banka Slovenije izdala eno dovoljenje in izvedla dva neposredna pregleda, poleg tega pa pregledovala delovanje plačilnih sistemov na podlagi analiz rednih in izrednih poročil upravljavcev plačilnih sistemov. Ta poročila se nanašajo na redno delovanje plačilnih sistemov in poslovanje upravljavcev plačilnih sistemov ter na vsa načrtovana oziroma nenačrtovana odstopanja od rednega delovanja in na spremembe v konceptu delovanja plačilnih sistemov. Dovoljenje je bilo izdano udeležencem plačilnega sistema SEPA interna kreditna plačila, in sicer za spremembo pravil tega plačilnega sistema, prav tako je Banka Slovenije izvedla tudi dva celovita redna neposredna pregleda delovanja in upravljanja plačilnih sistemov ter na podlagi ugotovitev pregledov izdala ustrezne ukrepe.

Banka Slovenije je bila tudi na ravni Evrosistema aktivna pri izvajanju pregleda. Sodelovala je pri pregledu plačilnih sistemov in drugih ureditev na tem področju (plačilni instrumenti, zunanji ponudniki

storitev) ter tudi pri vzpostavitvi in zagotavljanju enotnih varnostnih standardov na področju plačil malih vrednosti.

Tudi na področju pregleda delovanja sistemov poravnave vrednostnih papirjev je bila Banka Slovenije v letu 2013 aktivna v nacionalnem okolju in na ravni Evrosistema. Za pregled delovanja sistemov poravnave vrednostnih papirjev je Banka Slovenije pristojna in odgovorna na podlagi *Zakona o Banki Slovenije*. Dodatno je njena odgovornost podrobneje opredeljena še v *Zakonu o trgu finančnih instrumentov*, ki Banki Slovenije nalaga pristojnost in odgovornost za izvajanje nadzora nad KDD z vidika sistemskega tveganja sistema poravnave vrednostnih papirjev, pri čemer Banka Slovenije sodeluje z Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Pri izvajanju pregleda Banka Slovenije sledi usmeritvam Evrosistema ter najnovejšim mednarodnim smernicam glede varnosti in zanesljivosti delovanja sistemov poravnave vrednostnih papirjev, izdanih v obliki mednarodnih načel in standardov.

V domačem okolju so bile aktivnosti osredotočene na redno spremljanje sprememb v delovanju KDD in pripravo ocene skladnosti KDD s pregledniškimi standardi Evrosistema. V zvezi z rednim spremljanjem delovanja KDD je Banka Slovenije v okviru zakonskih posvetovanj z ATVP izdala dve mnenji, glede priprave ocene skladnosti s pregledniškimi standardi Evrosistema pa so od novembra 2013 potekale podrobne organizacijske in vsebinske priprave na izvedbo prvega celovitega pregleda delovanja KDD, ki se je v sodelovanju z ATVP začel januarja 2014. Na ravni Evrosistema Banka Slovenije sodeluje pri pripravi uporabniških ocen Evrosistema glede ustreznosti sistemov poravnave vrednostnih papirjev za njihovo uporabo v kreditnih operacijah Evrosistema. V ta namen je v letu 2013 potekala priprava uporabniške ocene čezmejne povezave sistema poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju KDD s tujim sistemom poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju Euroclear Bank, centralne depotne družbe s sedežem v Belgiji, na podlagi ugotovitev ocene pa bodo priporočila KDD izdana v letu 2014.

Nadzor plačilnih institucij, institucij za izdajo elektronskega denarja in menjalcev

Banka Slovenije izdaja dovoljenja plačilnim institucijam in družbam za izdajo elektronskega denarja ter nadzira njihovo poslovanje. Te pristojnosti Banki Slovenije nalaga ZPlaSS, ki ji daje tudi vlogo prekrškovnega organa v zvezi z opravljanjem plačilnih storitev in izdajanjem elektronskega denarja.

V letu 2013 je Banka Slovenije opravila vrsto aktivnosti v zvezi z nadzorom nad plačilnimi institucijami in družbami za izdajo elektronskega denarja. Med drugim je bil opravljen neposreden pregled poslovanja ene plačilne institucije, pri vseh plačilnih institucijah z dovoljenjem Banke Slovenije pa je bila pozornost namenjena dejanskemu opravljanju plačilnih storitev ter težavam in pomanjkljivostim, zaznanimi v praksi. Eni plačilni instituciji je bilo odvzeto dovoljenje za opravljanje plačilnih storitev, ena plačilna institucija pa je tovrstno dovoljenje pridobila na novo. Čeprav tudi v letu 2013 Banka Slovenije ni prejela nobene zahteve za izdajo dovoljenja družbi za izdajo elektronskega denarja, je pozorno spremljala dogajanje na trgu in poslovne modele, ki bi lahko imeli lastnosti izdajanja elektronskega denarja.

Na spletni strani Banke Slovenije sta objavljena in posodabljana registra plačilnih institucij in družb za izdajo elektronskega denarja. Navedena registra sta centralizirani zbirki podatkov o teh subjektih, ki storitve opravljajo na podlagi pridobljenega dovoljenja Banke Slovenije. Banka Slovenije vodi tudi seznama plačilnih institucij in družb za izdajo elektronskega denarja iz držav članic Evropskega gospodarskega prostora, ki smejo opravljati plačilne storitve v Republiki Sloveniji prek podružnice, zastopnika ali neposredno, in sicer na podlagi notifikacije pristojnega nadzornega organa države sedeža take plačilne institucije Banki Slovenije. Novih notifikacij v zvezi s plačilnimi institucijami je bilo leta 2013 54 in notifikacij v zvezi z družbami za izdajo elektronskega denarja 13. Ob koncu leta je bilo tako notificiranih plačilnih institucij že 178, notificiranih družb za izdajo elektronskega denarja pa 38.

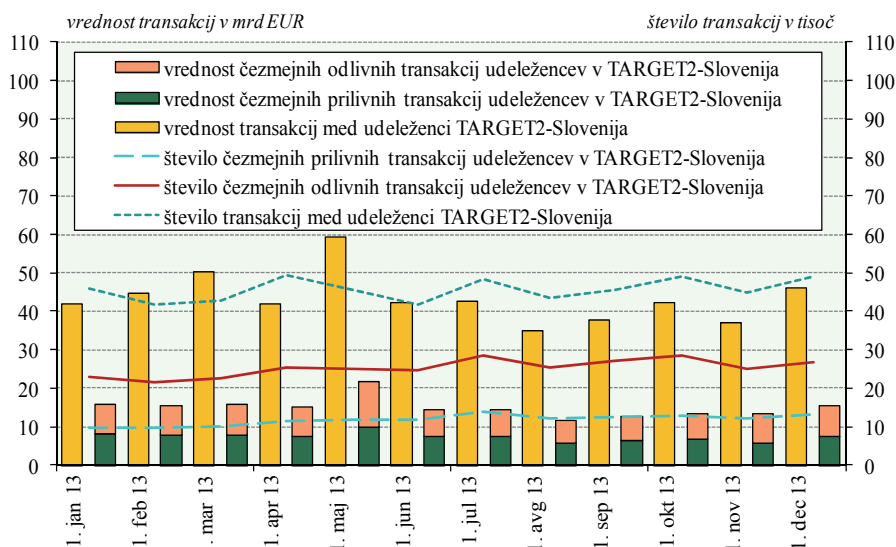
V skladu z *Zakonom o deviznem poslovanju* Banka Slovenije tudi izdaja dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov in nadzira poslovanje nebančnih subjektov, ki opravljajo dejavnost menjalniškega poslovanja (menjalci). Nadzorne aktivnosti vključujejo neposredne preglede poslovanja menjalcev na menjalnih mestih in posredni nadzor z nadzorom poročil o poslovanju, ki jih posamezni menjalci polletno pošiljajo Banki Slovenije. Poleg tega Banka Slovenije na svoji spletni strani vodi seznam menjalcev, ki imajo dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje menjalniških poslov, in njihovih menjalnih mest. Konec leta 2013 je bilo v Sloveniji 22 menjalcev s skupaj 32 menjalnimi mesti. V letu 2013 je Banka Slovenije neposredno pregledala poslovanje vseh menjalcev, ki imajo dovoljenje Banke Slovenije. Poleg tega je štirim menjalcem izdala odločbe o prenehanju dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov in dvema obstoječima menjalcema razširila dovoljenje za opravljanje menjalniških poslov na dodatnem menjalnem mestu.

Statistika delovanja plačilnega sistema TARGET2-Slovenija v upravljanju Banke Slovenije

V letu 2013 je bilo v plačilnem sistemu TARGET2-Slovenija med udeleženci sistema poravnanih 547.297 transakcij v skupni vrednosti 521.026,16 mio EUR. To pomeni 6,88-odstotno zmanjšanje števila in 18,88-odstotno zmanjšanje vrednosti transakcij glede na leto 2012. Zmanjšanje vrednosti je predvsem posledica zmanjšanja vrednosti transakcij z monetarnim instrumentom mejnim depozitom, do česar je prišlo zaradi znižanja obrestne mere za mejni depozit, ki je od 11. julija 2012 naprej ničelna, in s tem nezanimivosti omenjenega instrumenta. Zmanjšanje vrednosti poravnanih transakcij v primerjavi z letom 2012 bi bilo še večje, če se ne bi zelo povečala vrednost prometa, povezanega z depoziti države in občin.

Med udeleženci TARGET2-Slovenija in udeleženci drugih nacionalnih komponent sistema TARGET2 je bilo poravnanih 303.789 čezmejnih prilivnih transakcij v skupni vrednosti 90.827,41 mio EUR in 140.629 čezmejnih odlivnih transakcij v skupni vrednosti 87.427,26 mio EUR. V primerjavi z letom 2012 se je število čezmejnih prilivnih transakcij povečalo za 11,90 %, njihova vrednost pa za 30,59 %, število čezmejnih odlivnih transakcij pa se je povečalo za 12,04 % in njihova vrednost za 22,69 %. Na povečanje vrednosti čezmejnega prometa je v primerjavi z letom 2012 najbolj vplivalo povečanje likvidnostnih prenosov med slovenskimi udeleženci (poslovnimi bankami) in njihovimi lastniki, tujimi udeleženci plačilnega sistema TARGET2.

Slika 25: Število in vrednost transakcij prek sistema TARGET2-Slovenija po mesecih leta 2013

Vir: Banka Slovenije

2.1.5 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

Ob prevzemu evra 1. januarja 2007 je Banka Slovenije na ECB prenesla del svojih deviznih rezerv v ameriških dolarjih in zlatu. Glavni namen deviznih rezerv ECB je zagotoviti zadostno likvidnost pri operacijah na deviznem trgu. K deviznim rezervam ECB so svoj delež prispevale vse nacionalne centralne banke evrskega območja in jih skupaj z ECB tudi upravljajo. Banka Slovenije in luksemburška centralna banka od 1. januarja 2007 skupaj upravljata svoja deleža deviznih rezerv ECB. Poleg deviznih rezerv, ki so bile prenesene na ECB, ima Banka Slovenije del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morala vpoklicala dodatne devizne rezerve, kar je v skladu z določbami 30. člena Protokola o statutu ESCB in ECB.

2.1.6 Gotovinsko poslovanje

Banka Slovenije je do konca leta 2013 dala v obtok neto 2,24 mrd EUR gotovine. Od tega je bilo 2,18 mrd EUR bankovcev¹³ (157,57 mio kosov) in 53,69 mio EUR kovancev (187,94 mio kosov). Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (166,44 mio kosov), sledita pa mu apoena za 10 EUR (34,48 mio kosov) in 500 EUR (1,97 mio kosov). Pri vseh drugih apoenih (200 EUR, 100 EUR, 50 EUR in 5 EUR) je bilo neto več gotovine umaknjene (število izdanih bankovcev je bilo manjše od števila vrnjenih v Banko Slovenije). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje predstavljata kovanca za en evrski cent (49,34 mio kosov) in dva evrska centa (39,82 mio kosov), medtem ko je ta najnižji pri apoenu za en evro (6,64 mio kosov). Oskrbo države z evrsko gotovino je Banka Slovenije zagotavljala prek depojev bankovcev Banke Slovenije pri petih poslovnih bankah, poslovanje z njimi pa je dnevno usklajevala.

Banka Slovenije je za Republiko Slovenijo opravljala posle priprave izdaje, distribucije in hrambe tečajnih in priložnostnih kovancev. Banka Slovenije izroča v obtok in v prodajo spominske kovance za 2 EUR in zbirateljske kovance, ki jih izdaja Republika Slovenije. Od februarja 2013 je Banka Slovenije izročila v obtok 1 mio spominskih kovancev za 2 EUR ob 800. obletnici obiskovanja Postojnske jame ter v prodajo in obtok zbirateljske kovance ob 300. obletnici velikega tolminskega punta (1.500 zlatnikov, 2.000 srebrnikov in 200.000 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR). Banka Slovenije je za numizmatične namene izdala zbirko evrskih kovancev z letnico 2013 in spominski kovanec za 2 EUR v posebni tehniki kovanja z visokim sijajem ("proof").

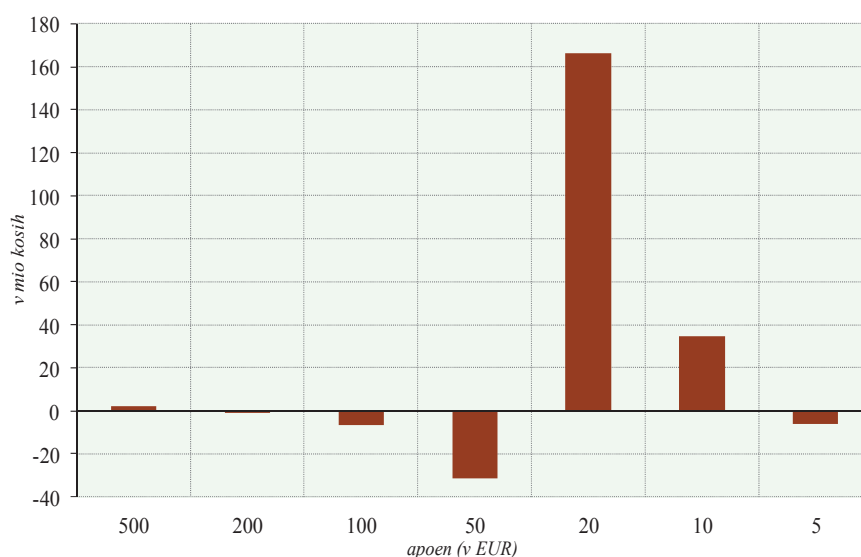
Do 31. decembra 2013 je znašala skupna vrednost tolarških bankovcev in kovancev ter bonov, ki so še v obtoku, 42,76 mio EUR. Od tega je bilo 46,67 mio kosov tolarških bankovcev (vrednih 7,63 mrd SIT), 447,69 mio kosov tolarških kovancev (vrednih 2,21 mrd SIT) in 20,92 mio kosov bonov (vrednih 403,87 mio SIT). Glede na obtok konec leta 2005 se je iz obtoka vrnilo skupno 58,77 % kosov oziroma 96,43 % vrednosti tolarških bankovcev in 13,68 % kosov oziroma 36,77 % vrednosti tolarških kovancev. Vrednostni boni in tolarški bankovci so zamenljivi na blagajniškem okencu Banke Slovenije brez časovne omejitve, tolarški kovanci pa do 31. decembra 2016.

Število opravljenih transakcij prek blagajne Banke Slovenije se je lani zmanjšalo. Opravljenih je bilo 2.567 blagajniških prejemkov in izdatkov evrske gotovine (leta 2012 2.874), 3.031 vplačil in izplačil gotovine za potrebe državnih organov (leta 2012 3.053) ter 2.684 menjav tolarških bankovcev in kovancev (leta 2012 3.090).

V števnici Banke Slovenije je bilo prešteti 29,68 mio kosov bankovcev in kovancev, leta 2012 pa 38,51 mio kosov bankovcev in kovancev. V letu 2013 je bilo prešteti 29,52 mio kosov bankovcev in 163.201 kosov kovancev (leta 2012 38,44 mio kosov bankovcev in 75.850 kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku je bilo izločenih in uničenih skupno 12,72 mio kosov bankovcev (leta 2012 17,29 mio kosov bankovcev).

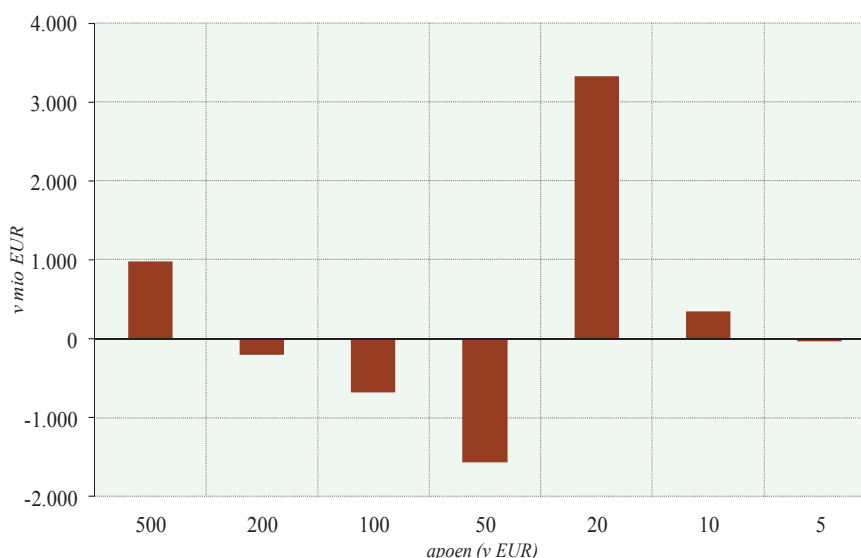
¹³ Količinska struktura evrskih bankovcev v obtoku je prikazana na sliki 26, vrednostna struktura pa na sliki 27.

Slika 26: Količinska struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku

Vir: Banka Slovenije.

Slika 27: Vrednostna struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku

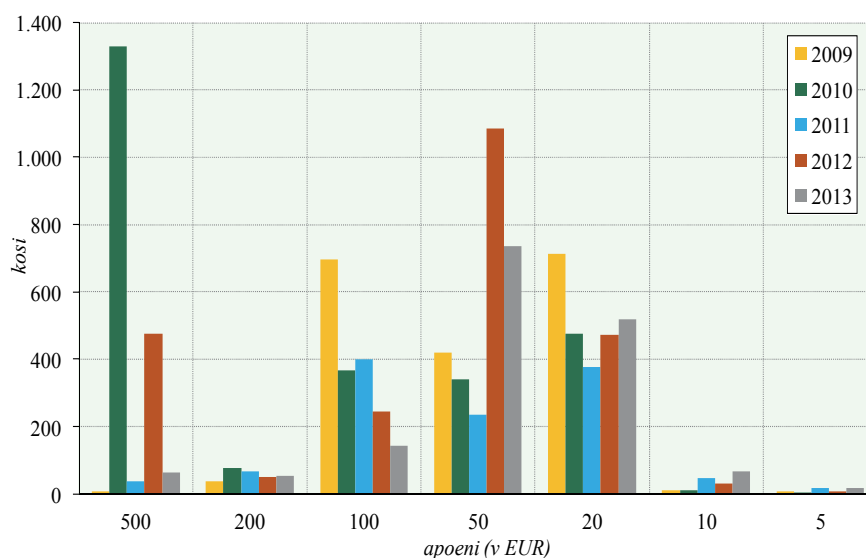
Vir: Banka Slovenije.

Strokovna komisija za preverjanje, testiranje in nastavitev naprav za obdelavo bankovcev in kovancev, ki jo sestavljajo delavci Banke Slovenije in MNZ, je leta 2013 skladno s pooblastili izvedla 19 t. i. monitoring testov. Z njimi je preverjala ustreznost in pravilnost delovanja naprav za obdelavo bankovcev, opravila pa je tudi test naprav za procesiranje kovancev pri obdelovalcih gotovine. Na podlagi podatkov (število in vrsta sortirnih sistemov), pridobljenih od obdelovalcev gotovine, je Banka Slovenije izdelala terminski plan testiranja. Upoštevalo se je dejstvo, da v Sloveniji večina aktivnosti v zvezi s preverjanjem pristnosti in primernosti evrskih bankovcev poteka v petih depojih bankovcev Banke Slovenije (NLB, NKBM, Banka Celje, Gorenjska banka in Banka Koper), kjer je bilo opravljeno tudi največ testiranja. Leta 2013 so bili vsi testi uspešni.

V letu 2013 je bilo po podatkih Nacionalnega analitskega centra (v nadaljevanju: NAC) za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance (v nadaljevanju: CNAC) ugotovljenih 1.597 kosov ponarejenih evrskih bankovcev¹⁴ (73 ponarejenih bankovcev v vrednosti

¹⁴ Količinska struktura ponarejenih evrskih bankovcev je prikazana na sliki 28.

Slika 28: Odkriti ponaredki evrskih bankovcev v Sloveniji

Vir: Banka Slovenije.

25.265,00 EUR je bilo odkritih pred unovčenjem) in 1.307 evrskih kovancev. V letu 2012 je bilo ugotovljenih 2.362 evrskih bankovcev (vsi so bili unovčeni) in 1.956 evrskih kovancev. Pri bankovcih se je število zmanjšalo za 32,4 %, pri kovancih pa za 33,2 %. Vrednost evrskih ponaredkov je v letu 2013 v RS znašala 105.776,00 EUR, leta 2012 pa 338.236,00 EUR (zmanjšanje za 68,7 %). Največji del ponarejenih evrskih bankovcev v količinski strukturi predstavljajo bankovci za 50 EUR (46,2 %), pri ponarejenih evrskih kovancih pa prevladujejo ponaredki za 2 EUR (54,9 %). Podatki o številu ponaredkov evrske gotovine v Sloveniji se že več let gibajo enako; eno leto imamo relativno visoko povečanje (zaradi posameznih večjih kaznivih dejanj), naslednje leto pa relativno velik upad števila ponaredkov. Primerjava podatkov Evrosistema na tem področju uvršča RS v zadnjo tretjino držav po številu odkritih ponaredkov. V letu 2013 je bilo odkritih tudi 65 kosov ponaredkov tuje gotovine (ameriški dolarji, švicarski franki in angleški funti) in letu 2012 321 kosov. Kakovost ponarejene tuje gotovine ostaja na približno enaki ravni.

V skladu z Uredbo ES 1338/2001 sta za izdelavo ekspertnega mnenja glede pristnosti evrske gotovine pristojna NAC in CNAC. Oba delujeta v sklopu Nacionalnega forenzičnega laboratorija pri Ministrstvu za notranje zadeve. Nadzor nad aktivnostmi navedenih centrov v povezavi z delovanjem v Centralni bazi o ponarejeni evrski gotovini pri ECB opravlja Nacionalni center za ponaredke (NCC) v Banki Slovenije. NCC je dejavno vključen v sistem izmenjave podatkov in informacij na področju ponarejanja gotovine s Centrom za analizo ponaredkov evrskih bankovcev (CAC) pri ECB, z drugimi nacionalnimi centri za ponaredke ter Evropskim tehničnim in znanstvenim centrom za analizo evrskih kovancev.

2.1.7 Statistični sistem

V letu 2013 so bile uspešno izvedene vse redne, to je nerazvojne statistične naloge, za katere je odgovorna Banka Slovenije. Ta področja vključujejo denarno in finančno statistiko, statistiko mednarodnih odnosov s tujino, statistiko nacionalnih finančnih računov in nekatere druge statistike. Statistični podatki so bili zagotovljeni vsem uporabnikom, vključno z objavami podatkov na spletnih straneh Banke Slovenije v biltenu, v časovnih vrstah itd.

Osrednja razvojna naloga je bila v letu 2013 na vseh statističnih področjih pripraviti se na uvedbo novosti evropskega sistema nacionalnih računov, ESR 2010. Poleg tega smo na področju pošiljanja podatkov začeli uvajati standard SDMX_ML, ki bo v letu 2014 zamenjal obstoječi standard posredovanja podatkov GESMES.

Denarna in finančna statistika

Na področju harmoniziranih statistik bilance stanja in obrestnih mer MFI je ECB v letu 2013 objavila dopolnitve uredb, ki se jim je treba prilagoditi. V skladu z uvedbo sektorjev ESR 2010 so kreditne institucije dopolnile navodila za poročanje teh podatkov in prilagodile programsko opremo za sprejem poročil. Druge spremembe bodo uvedene v letu 2014. Poročanje po dopolnjenih uredbah se bo začelo v januarju 2015 za podatke iz decembra 2014, zahtevali pa se bodo tudi podatki za nazaj (s čimer ne bodo obremenjeni poročevalci).

Tudi za statistiko investicijskih skladov je bila konec leta 2013 objavljena uredba ECB z dopoljnimi zahtevami. Ker je to poročilo že precej podrobno, je bilo treba spremeniti samo atribut sektor. Spremenjena je bila tudi že programska oprema za sprejem poročil s strani ATVP. Spremenjeni podatki bodo prvič poslani v ECB v januarju 2015 za december 2014.

V pripravi je uredba ECB za statistiko zavarovalnic, ki se, zato da bi se izognili dvojnemu poročanju, poskuša pri opredelitvi zahtev po podatkih prilagoditi zahtevam po poročanju v okviru direktive Solventnost II. Novembra 2013 je bil sprejet dogovor o spremembah slednje z direktivo Omnibus II in predvideva se, da bo Solventnost II uvedena s 1. januarjem 2016. V času do dokončne uvedbe Solventnosti II, to je za obdobje od tretjega četrtertletja 2015 do četrtega četrtertletja 2016, je bilo predvideno vmesno poročanje za ECB, ki bi bilo usklajeno z zahtevami EIOPA Interim Guideline. Šele zatem, od prvega četrtertletja 2017 pa bi poročanje ob zahtevah Solventnost II vsebovalo tudi dodatne zahteve ECB.

V letu 2013 je ECB z vprašalniki zbiralala odzive o možnostih poročanja podatkov statistike zavarovalnic. Izpolniti je bilo treba vprašalnik o načinu pošiljanja poročenih podatkov (nacionalni nadzornik ali centralna banka, taksonomija XBRL ali kaj drugega itd.) in vprašalnik o stroških, katerega rezultate so primerjali z izmerjeno koristjo za uporabnike v ECB. Na srečanjih strokovnjakov iz ECB, EIOPA, Insurance Europe, zavarovalnic ter centralnih bank so obravnavali vsebino in roke ter način uveljavitve zahtev. Spomladi 2014 bo predvidoma pripravljen osnutek uredbe ECB za poročanje zavarovalnic. Zaradi zamud pri sprejemanju evropskih predpisov so bile v Banki Slovenije aktivnosti na področju novega poročanja zavarovalnic v decembru 2013 začasno ustavljene.

V letu 2013 sta bila vzpostavljena register institucij in podatkovna baza sredstev evrskega območja kot obširen enoten register finančnih institucij, dostopen članicam ESCB. Dnevno se osvežujejo podatki o kreditnih institucijah, četrtertletno pa o investicijskih skladih in družbah, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in so vključene v transakcije listinjenja. Register tehnično podpira italijanska centralna banka v sodelovanju z ECB, razvojni stroški in letna participacija pa so razdeljeni med članice ESCB. Aprila 2013 je bilo izvedeno uspešno testiranje nove programske sheme in poskusnega pošiljanja.

V zvezi s finančno krizo in oblikovanjem SSM so se okrepili potrebe in prizadevanja za enotno zbiranje podatkov o posojiljemalcih in posojilih vseh držav članic. Namenska skupina ESCB za podrobne posojilne podatke (angl. *Joint Task Force on Analytical Credit Datasets*) je preučila potrebe po razčlenjenih podatkih o posojilih in posojiljemalcih ter predlagala vzpostavitev harmoniziranega poročanja podrobnih posojilnih podatkov v državah evrskega območja v dveh letih, kar je dobilo v ESCB široko podporo. Podrobni podatki o posojilih so potrebni za izvajanje nalog Eurosistema, vključno z analizo monetarne politike in njenimi operacijami, obvladovanjem tveganja, nadzorom finančne stabilnosti in raziskavami, in tudi za prispevek Eurosistema k nemotenem izvajanju politik pristojnih organov glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema (zlasti v okviru pripravljanih del, povezanih z vzpostavitvijo enotnega nadzornega mehanizma). V skladu z navedenim, predvsem pa zaradi zavedanja potreb po večji razčlenitvi posojilnih podatkov, so konec leta 2013 stekle aktivnosti za vzpostavitev enotnega večnamenskega kreditnega registra v Banki Slovenije.

V letu 2013 so se v celoti in v načrtovanih rokih zaključile aktivnosti za vzpostavitev večnamenskega četrtnega poročanja liziških družb, v statistični vzorec je bilo vključenih 42 družb kot obveznic poročanja. Vzpostavljeni sta bili vsebinska in tehnična podpora za poročanje, ki omogočata sprejetje kakovostnih podatkov, njihovo procesiranje in podatkovne izhode za potrebe statistike in finančne stabilnosti. Kakovost podatkov je obveznikom poročanja omogočila opustitev pošiljanja podatkov za namene statistike finančnih računov prek Ajpesa. Decembra 2013 je bilo zaradi uvedbe ESR 2010 in sprememb, ki so jih poročevalci že imeli vključene v redno poročanje, izdano novo Navodilo za izvajanje sklepa o poročanju institucij, ki izvajajo dejavnost najema.

V letu 2013 so se ob uspešno izvedenih rednih nalogah v okviru ESCB nadaljevale aktivnosti za uvedbo novega poročanja za plačilne statistike. Na podlagi primerjave koristi uporabnikov in stroškov poročevalcev podatkov so bile spomladi določene poročevalske zahteve, konec leta pa je bila objavljena nova uredba ECB/2013/43 o plačilnih statistikah. Poročanje se bo začelo junija 2015, tako da bo treba v letu 2014 izvesti potrebne aktivnosti.

Statistika ekonomskih odnosov s tujino

Banka Slovenije je začela prilagajati vire podatkov statistike plačilne bilance in stanja mednarodnih naložb novim zahtevam šeste izdaje Priročnika za plačilno bilanco in ESR2010. Ti viri obsegajo tudi zunanji dolg, neposredne tuje naložbe in mednarodne denarne rezerve. Prilagoditve potekajo hkrati z obsežno redno produkcijo podatkov.

Z Združenjem bank Slovenije je bilo dogovorjeno o novem načinu poročanja plačilnega prometa bank s tujino, ki bo potekal od maja 2014 naprej. Dogovor omogoča, da Banka Slovenije ohrani nabor transakcij s tujino ne glede na velikost zneska, hkrati pa to poročanje ne bo povzročilo dodatnih predelav podatkov v bankah, saj temelji na podatkih, ki obstajajo v plačilnih nalogih. S tem bo Banka Slovenije ohranila dragocen vir podatkov, ki se uporablja za nadzor kakovosti podatkov plačilne bilance, poročanje pa bo skladno z Uredbo (ES) št. 924/2009.

Pri reviziji podatkov plačilne bilance in stanja mednarodnih naložb je bil opravljen ponovni izračun za obdobje 2006-2012. Tako obsežna revizija je bila potrebna predvsem zaradi revizije podatkov blagovne menjave, ki jo je opravil Statistični urad RS (SURS). Na podlagi podrobne analize podatkov o izvoznih in uvoznih blagovnih tokovih, ki so jih po vstopu Slovenije v EU na ozemlju Slovenije opravila tuja (nerezidenčna) podjetja, je SURS še nekoliko dopolnil metodologijo statističnega zajetja v statistiki zunanje trgovine; ta dopolnitev pa je zahtevala dodatno revizijo podatkov o blagovni menjavi Slovenije z državami zunaj EU in (manj) tudi podatkov o blagovni menjavi Slovenije s članicami EU. Ob reviziji plačilne bilance in stanja mednarodnih naložb so bile poleg rednega osveževanja virov podatkov vključene še naslednje spremembe:

- spremenjeno beleženje transakcij emisijskih kuponov (po priporočilu Eurostata prerazporeditev s storitvene menjave na kapitalske transferje);
- na podlagi bilateralnega sodelovanja s posameznimi državami so bili osveženi podatki o odlivih nakazil zdomcev (predvsem Srbija) in prvič predloženi podatki o prilivih nakazil zdomcev (Nemčija, Italija, Avstrija, Švica);
- Geodetska uprava Republike Slovenije (GURS) je dala na voljo prečiščene podatke registra nepremičnin o tujcih, ki imajo v Sloveniji v lasti nepremičnino. Kakovostnejši podatki so omogočili popravek podatkov od leta 2008 naprej. Stanja za nazaj so bila popravljena s transakcijami in indeksi cen nepremičnin;

- država je v letu 2013 začela mesečno poročati o transakcijah in stanjih izvedenih finančnih instrumentov s tujino, ki so povezani z zavarovanjem valutnega tveganja obveznic, izdanih v USD valuti.

Oktobra 2013 je izšla publikacija Neposredne naložbe 2012 s podrobnimi podatki o izvoru tujih neposrednih naložb v Sloveniji in o njihovi vključenosti v slovenski gospodarski prostor. Publikacija vsebuje tudi podatke in kratko analizo slovenskih neposrednih naložb v tujini ter podatke o poslovanju podjetij v tujini, v katerih imajo slovenski vlagatelji neposredni ali posredni nadzorni delež (angl. *Foreign Affiliates Statistics – FATS*).

Statistika finančnih računov

Banka Slovenije je tudi v letu 2013 sestavila letne in četrletne finančne račune. Osnovni vir za sestavo finančnih računov Slovenije so četrletna poročila institucionalnih poslovnih enot (nefinančnih družb, finančnih družb in enot države) za potrebe statistike finančnih računov, ki jih za Banko Slovenije zbira Ajpes (Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve) – z izjemo večnamenskih poročil finančnih posrednikov. Podatki četrletnih finančnih računov so bili v letu 2013 poslani ECB v skladu s Smernico ECB/2005/13, podatki četrletnih finančnih računov za sektor države ECB in Eurostatu v skladu z Uredbo (ES) št. 501/2004 in podatki letnih finančnih računov Eurostatu v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2223/96.

Julija 2013 je izšla tiskana publikacija Finančni računi Slovenije 2007–2012, ki poleg tabel finančnih računov in metodologije sestave vsebuje tudi analizo podatkov finančnih računov po posameznih sektorjih in primerjavo z evrskim območjem. Na spletni strani Banke Slovenije so po novem objavljene tudi časovne vrste podatkov, poleg redno objavljenih letnih in četrletnih podatkov, ter četrletne informacije Finančni računi Slovenije.

V letu 2013 so potekale tudi priprave na uvedbo spremenjenega sistema nacionalnih računov (ESR 2010). Gre za metodološke spremembe in tudi spremembe na področju institucionalnih sektorjev ter finančnih instrumentov.

Druge statistike in aktivnosti

Četrletni podatki o poslovanju poslovnih subjektov so od leta 2013 vključeni v našo bazo podatkov. Banka Slovenije sodeluje z GZS, Ajpes in SURS pri pripravi kazalnikov poslovanja podjetij na podlagi četrletnih podatkov za objavo.

Kot uporabniki statističnega programa "R" smo na konferenci "R" uporabnikov predstavili del uporabe programa R s člankom: "Use of R and LaTeX for periodical statistical publications". Program R uporabljamo predvsem na področju obdelave in analize podatkov nepremičnin ter pri preučevanju možnosti avtomatizacije objav podatkov. V letu 2013 smo transakcijski bazi podatkov o cenah nepremičnin dodali še podatke o nepremičninah iz registra nepremičnin. Z združevanjem obeh baz smo pomagali tudi pri pripravi podatkov za stresne teste največjih bank v Sloveniji.

V okviru ESCB smo sodelovali pri posodabljanju osrednje baze vrednostnih papirjev (CSDB) na področju EU. Sodelovali smo tudi pri razvoju baze SHSDB, ki bo vsebovala podatke o slovenskih imetjih vrednostnih papirjev in imetnikih slovenskih vrednostnih papirjev. Izmenjava podatkov z drugimi centralnimi bankami bo omogočila celovit vpogled v podatke na trgu vrednostnih papirjev.

Banka Slovenije je začela spremljati letne podatke o državni pomoči finančnim institucijam v času gospodarske in finančne krize za obdobje od leta 2008 naprej. Podatki so namenjeni ekonomistom za analize dejanskega in potencialnega učinka državnih intervencij in tudi izvajalcem ekonomske politike.

Banka Slovenije je tudi v 2013 izvedla anketo o dostopu podjetij do financiranja. Anketa Banke Slovenije zagotavlja pregled razpoložljivosti finančnih virov z vidika podjetij. Analiza rezultatov je objavljena na spletnih straneh Banke Slovenije.

V okviru ESCB smo na spletni strani objavili podatke prve skupne ankete evrskega območja o financiranju in potrošnji gospodinjestev (HFCS). Za izvedbo ankete v letu 2014 smo konec leta začeli pripravljati javni razpis.

V letu 2013 smo nadaljevali uspešno sodelovanje na statističnem področju. To sodelovanje poteka s SURS-om, MF-jem, Ajpesom, ATVP-jem in AZN-jem.

Na mednarodni ravni smo poleg že navedenega sodelovanja v okviru ESCB v letu 2013 sodelovali tudi z BIS-om, Evrostatom, MDS-jem, OECD in Svetovno banko. Ob redni skrbi za MDS-jev posebni standard za objavljane podatkov (SDDS) smo začeli preučevati vključitev v njegovo razširjeno različico SDDS Plus. V letu 2013 smo tudi zagotovili tehnično pomoč statistikom iz Narodne banke Srbije.

2.1.8 Informacijski sistem

Banka Slovenije je kot članica ESCB povezana v informacijski sistem ESCB. Zakon o Banki Slovenije (uradno prečiščeno besedilo, Uradni list RS, št. 72/06) v 55. členu določa, da Banka Slovenije od dneva članstva Republike Slovenije v EU pri evidentiranju, zbiranju, obdelavi in izkazovanju podatkov in informacij za izvajanje svojih funkcij sodeluje z ECB v skladu s statutom ESCB in ECB.

Tehnično je Banka Slovenije v informacijski sistem ECB/ESCB povezana prek zahtevne infrastrukture. Ta vključuje fizično omrežno infrastrukturo sistema ESCB¹⁵, aplikativno omrežno infrastrukturo sistema ESCB¹⁶, sistem za varno izmenjavo elektronske pošte v ESCB¹⁷ in telekonferenčni sistem. Infrastruktura oprema je na primarni lokaciji in tudi na rezervni lokaciji Banke Slovenije.

Povezava z ECB je zagotovljena z uporabo omrežne infrastrukture sistema ESCB. Gre za visoko razpoložljivo in varno privatno omrežje, ki povezuje posamezne NCB z ECB. Sistemsko administracijo tega omrežja, tudi za opremo, nameščeno na lokacijah NCB, izvaja ECB.

Aplikativna omrežna infrastruktura sistema ESCB je sistemski del infrastrukture, ki se uporablja za povezovanje NCB z ECB. Gre za več namenskih strežnikov, požarnih pregrad, mrežnih stikal itd. Vsa oprema je podvojena, torej zagotavlja visoko razpoložljivost. Prav tako je del opreme v Rezervnem računalniškem centru Banke Slovenije, kar omogoča neovirano povezavo do ECB tudi ob popolnem izpadu primarnega računalniškega centra Banke Slovenije. Vsa oprema tega omrežja, ki je locirana na lokacijah Banke Slovenije, je v administrativni domeni Banke Slovenije.

Vsa ta infrastruktura je namenjena podpori izvajanja poslovnih procesov ESCB. Spremembe teh poslovnih procesov in uvajanje novih zahtevajo ustrezne prilagoditve infrastrukture. Infrastruktura opremo je treba redno nadgrajevati glede na tehnološki razvoj ter povečevanje količine podatkov in zahtev poslovnih uporabnikov. V letu 2013 smo tako testirali delovanje enkripcije TLS, dokončali nadgradnjo okolja ESCBnet in sistema EXDI. V tem okviru smo pripravili strežnike, na katere bomo namestili novo različico programske opreme EXDI, in izvedli testiranje novega telekonferenčnega sistema. Celo

¹⁵ Core Network.

¹⁶ ESCB-Net.

¹⁷ ESCBMail.

leto smo opravljali redna vzdrževalna dela na ESCB-net in okolju EXDI. Sodelovali smo pri prenašanju aplikativne programske opreme ESCB v produkcijsko okolje.

Funkcionalno je Banka Slovenije povezana z ESCB prek poslovnih aplikacij, ki jih uporabljajo oddelki Banke Slovenije. Na navedeni infrastrukturi opremi tečejo številne aplikacije, prek katerih poteka izmenjava podatkov med NCB in ECB/ESCB.

Tudi v letu 2013 so se v sistemu ESCB nadaljevale aktivnosti zagotavljanja aplikativne podpore za izvajanje ukrepov, ki jih je sprejel Svet ECB. Tako smo tudi v Banki Slovenije morali prilagoditi oziroma zagotoviti aplikativno podporo predvsem na področju podpore meril primernosti finančnega premoženja, izmenjave različnih statističnih podatkov na strani vsebine in tudi na strani tehnoloških rešitev ter dopolnitve mesečnega in dnevnega poročila za potrebe beleženja podatkov o novi, drugi seriji evrskih bankovcev.

Prilagoditve informacijskega sistema zahteva tudi uvedba skupnega nadzornega mehanizma (angl. Single Supervisory Mechanism – SSM). Pripravljalne aktivnosti so se v ECB začele že v letu 2013. SSM bo zahteval ustrezno podporo tudi na področju informacijske tehnologije. S tehnološkega stališča bo treba integrirati nove zahteve v obstoječe okolje, rešitve bodo morale biti operativno učinkovite, prilagodljive, izkoristiti bo treba sinergije obstoječih rešitev in infrastrukture. Kot vse druge bodo tudi zahteve na področju SSM vplivale na informacijske sisteme nacionalnih centralnih bank oziroma nadzornih institucij.

Zelo pomembna je tudi varnost informacijskega sistema ESCB. Pri varovanju informacij smo sodelovali na treh pomembnejših medsebojno povezanih projektih. V letu 2013 se je nadaljevala migracija aplikacij ESCB na infrastrukturo za centralizirano upravljanje uporabniških računov in dostopnih pravic v okviru projekta IAM (angl. Identity and Access Management). Za povečano raven zaupanja v elektronske identitete vzporedno poteka projekt ESCB-PKI, v okviru katerega je bila vzpostavljena certifikatska agencija za digitalna potrdila, ki bodo priznana v okolju ESCB. Digitalna potrdila bodo uporabniški računi ESCB uporabljali kot mehanizem določitve avtentičnosti ob prijavi v kritične aplikacije ESCB. Nadaljevalo se je izvajanje projekta varne elektronske pošte ESCB (angl. SEE – Secure ESCB Email), pri katerem gre za povečanje varnosti izmenjanih vsebin v sistem elektronske pošte ESCB z uporabo mehanizma šifriranja in elektronskega podpisa, ki temelji na digitalnih potrdilih, priznanih na ravni ESCB. Banka Slovenije je konec leta 2013 oddala vlogo za priznanje overitelja digitalnih potrdil Banke Slovenije na ravni ESCB. To nam bo omogočilo, da bomo lahko lastna digitalna potrdila uporabljali tudi v sistemih ESCB in sistemih drugih ponudnikov informacijskih storitev v Sloveniji, ki zahtevajo uporabo službenih digitalnih potrdil enega od javno priznanih overiteljev.

2.2 Naloge s področja skrbi za finančno stabilnost

2.2.1 Finančna stabilnost

Banka Slovenije je leta 2013 redno spremljala slovenski finančni sistem ter analizirala njegovo finančno stabilnost in izpostavljenost različnim tveganjem. Publikaciji o analizi glavnih tveganj finančnega sistema sta bili v letu 2013 objavljene dvakrat, in sicer spomladi Poročilo o finančni stabilnosti, konec leta 2013 pa se je pripravljala publikacija Stabilnost slovenskega bančnega sistema, ki je bila objavljena na začetku leta 2014. Poleg naštetih analiz je Banka Slovenije leta 2013 redno mesečno analizirala poslovanje bančnega sistema in delovala v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja.

Poročilo o finančni stabilnosti analizira gibanja in pomembnejša tveganja slovenskega finančnega sistema leta 2012 in na začetku leta 2013. Kriza v Sloveniji je razkrila pretirano odvisnost bank od financiranja na mednarodnih finančnih trgih in veliko zadolženost podjetij glede na lastniški kapital. Tudi leta 2012 podjetjem ni uspelo izraziteje znižati finančnega vzvoda. Banke so nadaljevale krčenje bilanc kot posledica poplačil obveznosti na grosističnih finančnih trgih in nizke kapitalske ustreznosti. Izguba bančnega sektorja je bila leta 2012 največja od izbruha finančne krize predvsem zaradi višjih stroškov oslabitev in rezervacij ter nižjih neto obrestnih prihodkov. Dohodkovno tveganje je postalo eno od najpomembnejših sistemskih tveganj, k čemur sta prispevala poslabševanje strukture kakovosti kreditnega portfelja in krčenje kreditne aktivnosti. Naraščajoči stroški financiranja bank v preteklih letih so vplivali na visoke posojilne obrestne mere za podjetja in zniževanje neto obrestne marže. Posledica so bili visoki stroški za že tako omejeno financiranje podjetij in omejena sposobnost bank za ustvarjanje notranjega kapitala. Delež slabih terjatev do dolžnikov, ki zamujajo več kot 90 dni, je v celotnih razvrščenih terjativah dosegel 14,6 %, pri čemer z visokimi odstotki izstopa skupina velikih domačih bank. Glede na navedeni kazalnik ostajajo gospodinjstva relativno netvegana, medtem ko se med najbolj tvegane naložbe uvrščajo podjetja v stečajih. Struktura kapitala in kapitalska ustreznost bank sta se leta 2012 izboljšali, vendar se je zaostajanje kapitalske ustreznosti za povprečno vrednostjo EU povečalo, kar je predvsem posledica razlik v tveganju prilagojene aktive glede na celotno aktivo. Poročilo o finančni stabilnosti sklene, da bo šele konsolidiran bančni sistem z nižjim finančnim vzvodom bank in podjetij pomenil zdravo osnovo za začetek nove rasti posojil.

Publikacija Stabilnost slovenskega bančnega sistema po večini analizira tveganja bančnega sistema v prvih treh četrtletjih leta 2013. Leta 2013 je bil razvoj sistemskih tveganj v slovenskem bančnem sistemu pod vplivom nadaljnjega zmanjševanja gospodarske aktivnosti in finančnega posredništva. Poročilo ugotavlja, da se je kreditno tveganje bank po opravljenih pregledih kakovosti portfelja bank in prenosu nedonosnih terjatev dveh največjih bank na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB) v decembru zmanjšalo. V državnih bankah se je kakovost naložb izboljšala zaradi zmanjšanja nedonosnih terjatev in povečanja naložb v netvegane prejete obveznice DUTB in obveznice države za rekapitalizacijo teh bank. Poročilo ugotavlja, da se ponovna rast nedonosnih terjatev lahko prepreči z aktivnim pristopom bank v postopkih prestrukturiranja preostanka slabih terjatev svojih dolžnikov in z učinkovitim delovanjem DUTB, ki breme dolga podjetij, prenesenega na družbo, zmanjša s konverzijo dolga v lastniški kapital, ki ga aktivno upravlja oziroma proda. Tveganje solventnosti bančnega sektorja se je po opravljenih rekapitalizacijah bank zmanjšalo. Dohodkovno tveganje se je povečalo kot posledica velikega deleža nedonosnih terjatev v portfelju bank in krčenja posojil. Likvidnost bank je bila leta 2013 relativno stabilna in se je z ukrepi ob koncu leta pomembno izboljšala. Vendar pa so se nekatere manjše banke v drugi polovici leta 2013 znašle v likvidnostnih težavah zaradi nestabilne strukture financiranja in neustreznega poslovanja v krznih okoliščinah. Zaradi nadaljnjega intenzivnega procesa razdolževanja bank do tujine in skrajševanja ročnosti virov financiranja v letu 2013 se je začela povečevati izpostavljenost bank obrestnemu tveganju ter povečalo dohodkovno tveganje, kar kaže visoka izguba bančnega sistema za preteklo leto. Sklep poročila je, da ostaja razvoj sistemskih tveganj v bančnem sistemu negotov, kljub učinkovitemu začetku sanacije bank v decembru 2013. Nujna bo nadaljnja konsolidacija bančnega sistema, ki bo pripomogla k izboljšani učinkovitosti poslovanja bank, kar se mora odraziti v zvišanju neto obrestne marže in ustreznem ovrednotenju prevzetih tveganj.

Banka Slovenije je intenzivno sodelovala pri izvedbi stresnih testov za reprezentativni del bančnega sistema, tako pri izvedbi po "bottom up" kot tudi po "top down" pristopu. Stresni testi so potekali v drugi polovici leta 2013 in so sledili skrbnemu pregledu kakovosti bančnih naložb. Z namenom oceniti manko kapitala v primeru uresničitve neugodnega scenarija so bile v Banki Slovenije pripravljene napovedi gibanj ključnih bančnih spremenljivk. Te napovedi so zunanji izvajalci uporabili za pripravo ocene obeh komponent manka kapitala, to je sposobnosti bank za absorpcijo izgub in napoved izgub iz kreditnega tveganja. V okviru obeh komponent ocene manka kapitala je bil opravljen tudi pregled metodologije ter uskladiitev s specifikami slovenskega bančnega trga in slovenskega gospodarstva.

Redne analize tveganj, ki vključujejo rezultate makro stresnih testov, so osnova tudi za odločitve o oblikovanju predlogov za sprejetje makrobonitetnih ukrepov. Omejevanje pasivnih obrestnih mer je bil zadnji sprejeti ukrep, ki je temeljil na ugotovitvah povečanega tveganja v celotnem bančnem sistemu. Ukrep je bil sprejet leta 2012. Namen instrumenta je bil omejiti tekmovalnost med bankami za vloge nebančnega sektorja z zviševanjem pasivnih obrestnih mer. Ukrep opredeljuje pribitek h kapitalskim zahtevam za nove vloge zasebnega nebančnega sektorja, kjer realizirana depozitna obrestna mera presega z ukrepom določeno zgornjo mejo. Banka Slovenije povečano tveganje dobičkonosnosti iz pasivnih obrestnih mer upošteva v okviru ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala bank. V letu 2013 ni bil sprejet noben makrobonitetni ukrep, je pa bil pripravljen predlog ukrepa omejevanja razmerja med bruto krediti in vlogami nebančnega sektorja. Zniževanje tega razmerja je sicer pomembno za doseganje stabilne strukture financiranja bank, vendar njegovo prehitro zniževanje povečuje sistemsko likvidnostno tveganje. Ukrep bo predvidoma sprejet v prvem polletju leta 2014 že tudi po postopku notifikacije ali posvetovanja z ESRB.

Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema in Odbor za finančno stabilnost

S ciljem prispevati k zaščiti stabilnosti celotnega finančnega sistema, kar vključuje povečanje odpornosti finančnega sistema in preprečevanje oziroma zmanjševanje kopičenja sistemskih tveganj je bil pripravljen **Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS)**, ki je bil sprejet 27. novembra 2013 in je začel veljati 21. decembra 2013. S sprejetjem ZMbNFS se je vzpostavila pravna podlaga za nadzor stabilnosti finančnega sistema kot celote. ZMbNFS ustanavlja Odbor za finančno stabilnost, ki bo pristojen za makrobonitetno politiko v RS (OFS). OFS bo ocenjeval sistemsko tveganja za finančno stabilnost, krepil sodelovanje med obstoječimi nadzorniki in jim narekoval ukrepe. Odbor bo sestavljen iz dveh predstavnikov sektorskih nadzornih organov (Banka Slovenije, ATPV in AZN) in dveh predstavnikov Ministrstva za finance. Vsak član odbora bo imel glasovalno pravico, razen predstavnikov Ministrstva za finance. Odboru bo predsedoval guverner Banke Slovenije. Cilj delovanja odbora, ki mu podpora pri delovanju zagotavlja Banka Slovenije, je z uporabo makrobonitetnih ukrepov zagotoviti trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti. Odbor bo priporočal ukrepe, ki jih bodo izvedli sektorski nadzorniki. Ti bodo še naprej ohranjali svojo nadzorno funkcijo na ravni posamezne finančne institucije.

2.2.2 Izvajanje bančnega nadzora in pregled ukrepov

Banka Slovenije ima mandat za izvajanje bančnega nadzora. Pri nadzoru bank je treba upoštevati zlasti načelo stalnosti nadzora in načelo sorazmernosti, kar pomeni, da je treba nadzor izvajati stalno in v vseh bankah. Način izvajanja nadzora obsega veliko različnih aktivnosti, predvsem pa se spremlja poslovanje bank:

- z analizo predloženih rednih poročil in na zahtevo dodatnih, izrednih poročil;
- s pregledi v bankah;
- s sestanki s predstavniki banke;

- s sodelovanjem in izmenjavo informacij v zvezi s posamezno banko z drugimi nadzorniki;
- na podlagi teh aktivnosti sprejetimi ukrepi za izboljšanje poslovanja in zmanjševanja tveganj v bankah.

Sorazmernost se uveljavlja z razporejanjem razpoložljivih zmogljivosti za nadzor med bankami v odvisnosti od ocenjenega obsega tveganj v banki in pomembnosti banke za stabilnost celotnega bančnega sistema. Cilj nadzora je, da se v vsaki banki, ki je v pristojnosti Banke Slovenije, v triletnem obdobju pregleda celotno poslovanje banke, vsako leto pa opravi vsaj en pregled v banki. Področje se izbere glede na pomembnost oziroma ocenjeno tveganost področja in čas, ki je minil od zadnjega opravljenega pregleda posameznega področja. V bankah se izvajajo bonitetni ali tematski pregledi poslovanja. Bonitetni pregledi bank so navadno usmerjeni na posamezna področja tveganja ali poslovanja. Pri tematskih pregledih bank je poudarek na posrednih tveganjih, navadno se ugotavlja usklajenost z zakonodajo ali dobro bančno prakso za posamezne produkte ali celo posamezne posle v posamezni banki ali več bankah. Pogosto se na podlagi sklepov tematskih pregledov sprejmejo spremembe predpisov ali standardov, ki veljajo za vse banke.

Pomemben sestavni del rednega celovitega nadzora bank so letni pregledi ter ocenjevanje tveganj in velikosti kapitala po bankah v bančnem sistemu. To nadzorniško pregledovanje in ocenjevanje (angl. Supervisory Review and Evaluation Proces – SREP) je usmerjeno k ocenjevanju tveganj in kakovosti nadzornega okolja v banki, pregledovanju in ovrednotenju njenega ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (angl. Internal Capital Adequacy Assessment Proces – ICAAP) ter skladnosti z bonitetnimi standardi, predpisanimi z Zakonom o bančništvu in pripadajočimi podzakonskimi predpisi. S SREP se spodbuja aktiven dialog z banko zaradi pravočasnega ugotavljanja morebitnih pomanjkljivosti v upravljanju tveganj in procesu ICAAP. Cilj je hitro ukrepanje za zmanjševanje tveganj in zagotavljanje ocenjene ravni potrebnega kapitala. V skladu z interno metodologijo izvajanja nadzora, ki temelji na ocenjevanju tveganj in kakovosti nadzornega okolja, se obravnavajo naslednja tveganja: kreditno, tržno, obrestno, likvidnostno, operativno, strateško in kapitalsko tveganje ter tveganje dobičkonosnosti in izgube ugleda. Vsako področje tveganja je razdeljeno na elemente tveganj, ki posamezno tveganje natančneje opredeljujejo in se ocenjujejo. Ocena tveganja v tem koraku pomeni tako imenovano inherentno tveganje, to je tveganje, ki ga je banka pripravljena prevzemati ter poleg produktov in storitev, ciljnih strank in trgov pomembno opredeljuje poslovni model banke. Banka lahko tveganja zmanjšuje oziroma nadzira z učinkovitim nadzornim okoljem. Področja nadzornega okolja, ki se ocenjujejo, so: notranji nadzor, organizacija in upravljanje. Kot velja za področja tveganja, je tudi vsako področje nadzornega okolja razdeljeno na elemente, ki so smiselne sestavine nadzornega okolja, ga natančneje opredeljujejo in so predmet ocenjevanja. Vedno, ko se ocenjuje določeno področje tveganja, se oceni tudi pripadajoči notranji nadzor. Individualni pogled na posamezno banko se doseže z razdelitvijo banke na poslovne aktivnosti ter z določitvijo uteži glede na pomembnost z vidika tveganj na celotno banko. V tabeli prikazan presek poslovnih aktivnosti banke in pripadajočih tveganj ter povezanega nadzornega okolja tvori matriko tveganja banke. Matrika tveganj se izdela za vsako banko, ocenjevanje tveganj in notranjega nadzora je rezultat stalnega procesa spremljave bank, pregledi v bankah pa so le del tega procesa. Opisana metodologija nadzora omogoča primerljivost med posameznimi bankami in tudi med različnimi časovnimi obdobji.

Tveganja se ocenjujejo na ravni banke in na ravni sistema. Rezultat letnega nadzorniškega pregledovanja ter ocenjevanja tveganj in kapitala po bankah je tudi analiza in ocena pomembnosti ključnih tveganj in trendov njihovega razvoja (zniževanje ali rast) v celotnem bančnem sistemu. Spremenjenim pomembnostim teh tveganj se ustrezno prilagodijo prioritete nadzora in sprejmejo potrebni sistemski ukrepi za omejevanje in/ali obvladovanje in/ali preprečevanje teh tveganj.

Pri letnem pregledovanju in ocenjevanju tveganj bank konec leta 2012 je bilo ocenjeno, da se je skupna ocena tveganj bank v letu 2012 poslabšala in da se bo ta trend nadaljeval tudi še v letu 2013. Najpomembnejše poslabšanje izhaja iz poslabšanja ocene za kreditno tveganje, strateško tveganje (vključno s kapitalskim tveganjem) in likvidnostno tveganje. Zaradi poslovnih modelov, načina delovanja in razmer na trgih, na katerih delujejo naše banke, je daleč največje tveganje v sistemu kreditno. Število neplačnikov in izgube iz obstoječega kreditnega portfelja se stalno povečujejo. Novega kreditiranja dobrih strank je malo. Ključni problemi so prezadolženost podjetij, slabšanje plačilne discipline, problem kakovosti in likvidnosti zavarovanj. Kapitalske zahteve iz kreditnega tveganja so obsegale prek 90 % skupnih kapitalskih zahtev. Z najslabšo oceno v letu 2012 je bilo ocenjeno strateško tveganje zaradi nejasnih lastniških razmerij, negotovega ekonomskega položaja, predvsem pa slabega ekonomskega položaja samih lastnikov bank, ki niso sposobni ali pripravljeni podpreti bank v primeru težav.

Na podlagi rezultatov in sklepov letnega ocenjevanja tveganj v bančnem sistemu in posamezni banki se pripravi letni načrt pregledov bank v posameznem letu. Če izhajamo iz ocene tveganj ter zahtev po stalnem in sorazmernem izvajanju nadzora ter glede na razpoložljive zmogljivosti, je bilo za leto 2013 načrtovanih deset bonitetnih pregledov v bankah oziroma bančnih skupinah. V skladu z oceno velikosti kreditnega tveganja, ki je daleč največje tveganje v bankah, ki delujejo v Sloveniji, je bilo z načrtom predvideno, da se kreditno področje pregleda v osmih bankah. V načrt so bili vključeni tudi pregledi drugih področij tveganja, prikazani v tabeli 6.

Tabela 6: Načrtovani pregledi po področjih pregleda

Področje pregleda	Kreditno tveganje	Likvidnostno tveganje	Operativno tveganje	Kapitalsko tveganje	Obrestno tveganje	Strateško tveganje	Korporativno upravljanje	Tematski pregledi
Število bank	8	6	4	2	2	2	2	11

Vir: Banka Slovenije.

Načrtovani tematski pregledi so bili usmerjeni na naslednje vsebine:

- v zvezi z jamstvom so bili načrtovani pregledi pripravljenosti na izvajanje jamstvene sheme v bankah prevzemnicah ter pripravljenosti za pravilno in pravočasno pošiljanje podatkov nadzorniku in prevzemnicam, v petih bankah;
- ustreznost vzpostavljenega sistema in izvajanja pravil za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma, v dveh bankah;
- preverjanje kakovosti premoženja, primerne za zavarovanje likvidnostnih posojil pri centralni banki, v treh bankah;
- pregled izpolnjevanja pogojev za uporabo internega modela za ocenjevanje tveganj, v eni banki.

V načrt je bilo vključeno izvajanje več izrednih nalog. To je bilo potrebno zaradi ocenjenih zelo velikih tveganj v nekaterih bankah, že naloženih posebnih ukrepov in zamujanja pri izpolnjevanju ukrepov. Te naloge so:

- permanentno intenzivno spremljanje likvidnosti v treh bankah po nalogu Skupine za krizno upravljanje;
- preverjanje vrednotenja premoženja ob prenosu na Družbo za upravljanje terjatev bank;
- sodelovanje pri aktivnostih zagotavljanja pravnih in drugih okvirov za učinkovito a prestrukturiranje podjetij, ki so potekale na pobudo Banke Slovenije.

Na izvrševanje načrtovanih nalog nadzora v letu 2013 je pomembno vplivalo izvajanje nalog v zvezi s sanacijo bank. Nadaljnje poslabševanje ekonomskih razmer v širšem okolju tudi v letu 2013, k čemur je veliko prispevala tudi politična nestabilnost, je vplivalo na hitro poslabševanje zunanje bonitete Slovenije, kar je pomembno vplivalo na dostopnost virov financiranja slovenskih bank na mednarodnih

finančnih trgov in s tem na likvidnostni položaj nekaterih bank. V okviru ukrepov, ki jih je vlada na pobudo Evropske komisije sprejela za izboljšanje ekonomskih razmer, je bila med prednostnimi nalogami tudi sanacija bančnega sistema s prenosom slabih terjatev na Družbo za upravljanje terjatev bank ob hkratni rekapitalizaciji bank s strani države, da bi bile banke spet sposobne financirati podjetja. Zato je bilo treba celovito pregledati kakovost sredstev in na podlagi stresnih testov oceniti potrebe po dodatnem kapitalu. Postavljene nove prednostne naloge so zahtevale večji del kadrovskih zmogljivosti nadzora. Ob spremenjenih prednostnih nalogah in še preostalih zmogljivostih sta bila v primerjavi z načrtovanim opravljena le dva redna bonitetna pregleda v dveh bankah, več kot načrtovano pa je bilo izvedenih ponovnih pregledov poslovanja (22 pregledov v 14 bankah) in 20 tematskih pregledov. Pri teh je bil poleg vsebin, ki so bile že načrtovane, opravljen še pregled organizacije hipotekarnega bančništva ob izdaji licence banki za opravljanje te dejavnosti. V dveh bankah sta bila izvršena pregleda po vrednotenju premoženja in stresnih testih za oceno potreb po dodatnem kapitalu. V sodelovanju z oddelkom Plačilni in poravnalni sistemi so bili opravljeni trije pregledi dveh družb, ki imata dovoljenje za izvajanje posameznih funkcij plačilnega prometa in upravljanja plačilnega sistema. Skupaj z Agencijo za trg vrednostnih papirjev je bil opravljen skupni pregled izvajanja skrbniških storitev in upravljanja skladov v eni banki.

Tabela 7: Število izrečenih, izpolnjenih in odprtih ukrepov v letu 2013

	Izrečeni ukrepi	Izpolnjeni ukrepi	Odperti ukrepi
Število ukrepov	120	85	87

Vir: Banka Slovenije.

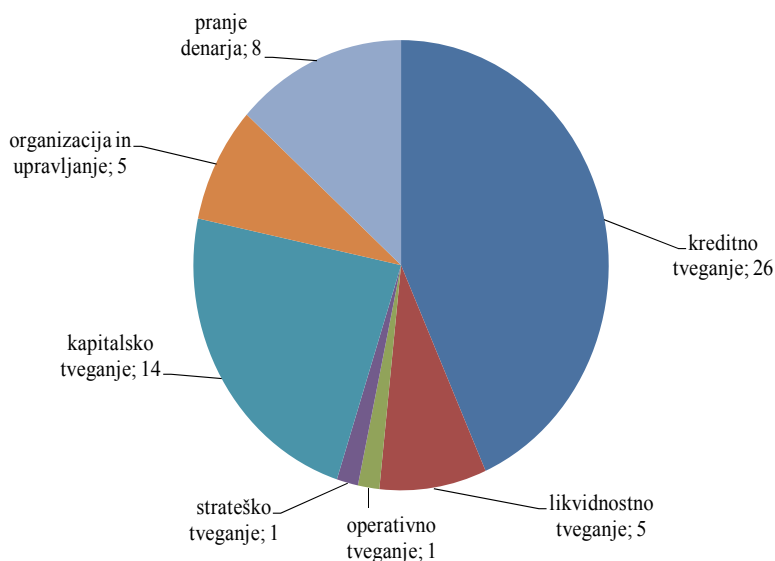
Namen ukrepov nadzora je odprava kršitev in pomanjkljivosti. Pri pregledih, s katerimi so bile ugotovljene kršitve, pomanjkljivosti ali uporabe slabih bančnih praks, Banka Slovenije v skladu s pooblastili bankam izreče ukrepe nadzora za odpravo kršitev, zagotavljanje poslovanja v skladu s predpisi in uveljavljanje dobrih bančnih praks za učinkovitejše poslovanje. Ukrepi, ki jih nadzornik izreče banki, so sorazmerni s težo in pomembnostjo ugotovitev. Banka Slovenije lahko na podlagi ugotovitev pregledov bankam izda priporočilo, opozorilo, odredbo ali drug ukrep skladno z Zakonom o bančništvu. Konec leta 2013 je bilo v izpolnjevanju še 87 odprtih ukrepov, od tega 31 odredb za odpravo kršitev, devet opozoril, eno priporočilo za izboljšanje poslovanja ter 46 dodatnih zahtev predvsem za izpolnjevanje kapitalskih zahtev na ravni, ki je bila ocenjena v postopku SREP, in po dodatnem poročanju za tekoče spremljanje izvajanja ukrepov in/ali spremljanja tveganj

Pri izrekanju ukrepov je v zadnjih dveh letih izrazito opazen trend izrekanja strožjih nadzorniških ukrepov. To je povezano z zaostrenimi gospodarskimi razmerami ter posledično težavami pri poslovanju bank in podjetij. Nadzor ugotavlja tudi več težjih oziroma pomembnejših kršitev predpisov, kot so bistveno pre nizko oblikovanje oslabitev, težave pri permanentnem izpolnjevanju relativno vedno višjih kapitalskih zahtev zaradi povečanih tveganj, vedno težje izpolnjevanje likvidnostnih zahtev, zaradi česar nadzorniki izdajajo vedno več ostrejših ukrepov – odredb ali celo odredb z dodatnimi ukrepi. Število izdanih ukrepov je tesno povezano s pomembnostjo posameznega tveganja. Presek ob koncu leta 2013 kaže, da je največ ukrepov odprtih na področju kreditnega tveganja, saj je to tveganje najpomembnejše v slovenskih bankah, zato je na tem področju opravljenih tudi največ pregledov. Sledijo področje kapitala in druga področja, kot je prikazano v sliki 29.

V petih primerih je bil bankam naložen ukrep, da naj uvedejo postopke za ugotavljanje odškodninske in kazenske odgovornosti odgovornih oseb v banki. To je bilo potrebno zaradi ugotovljenih večjih kršitev pri odobravanju kreditov in upravljanju kreditnega tveganja ter zato velikih izgub in primanjkljaja kapitala.

Neizpolnjevanje likvidnostnih in kapitalskih zahtev zahteva najtežje ukrepanje nadzornikov. V septembru je bil za dve banki, ki nista izpolnjevali zahtevane kapitalske ustreznosti, kot je bila določena v procesu SREP, in nista več izpolnjevali likvidnostnih zahtev, sprejet izredni ukrep postopnega nadzoranega prenehanja poslovanja. Imenovana je bila izredna uprava, država ju je rekapitalizirala in posta-

Slika 29: Ukrepi po področjih tveganja

Vir: Banka Slovenije.

la njuna lastnica. V obeh bankah so se že pred tem izvajale intenzivne aktivnosti nadzora, zlasti na področju analize vzdržnosti poslovnega modela, likvidnosti, kreditnega tveganja, ocenjevanja premoženja in zavarovanj. Z imenovanjem izredne uprave je Banka Slovenije prevzela tudi vlogo nadzornega sveta in skupščine.

Spremembe podzakonskih predpisov s področja nadzora bančnega poslovanja

Aktualno dogajanje v bančnem sistemu ter ugotovitve in izkušnje nadzornikov, pridobljene pri nadzoru poslovanja bank, so bili glavni vzroki tudi za nekatere spremembe podzakonskih predpisov Banke Slovenije v letu 2013 in na začetku leta 2014. Poleg teh sprememb je Banka Slovenije v okviru svojih zakonskih pristojnosti pripravila nekaj podzakonskih predpisov, s katerimi se prenaša vsebina evropskih direktiv, ki zadevajo banke, oziroma smernic Evropskega bančnega organa (EBA), namenjenih zbliževanju evropskih bančnih in nadzorniških praks.

- **Spremembe podzakonskih predpisov kot odziv na identificirana tveganja oziroma praktične izkušnje in ugotovitve pri izvajanju nadzora**

Del sprememb podzakonskih predpisov je bil sprejet kot posledica ugotovitev nadzora upravljanja kreditnega tveganja bank. Navedene spremembe po eni strani prinašajo metodološko nadgradnjo ocenjevanja kreditnega tveganja, po drugi strani pa prispevajo h kvalitativnim vidikom upravljanja kreditnega tveganja. Banke morajo tako že pri odobranju kreditov več pozornosti nameniti oblikovanju kreditnih pogodb, saj se zahteva, da v kreditne pogodbe vključijo ustrezne in jasne pogodbene klavzule, nato pa ob spremljavi kreditov zagotovijo spremljavo izvrševanja pogodbenih zavez (novela Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice, januar 2013).

Natančneje je opredeljeno tudi, kdaj se nek dolжник znajde v položaju neplačila (*default*). Definicija neplačila, ki jo banke uporabljajo za razvrščanje terjatev v skupine od A do E, je po novem usklajena z definicijo neplačila, kot je opredeljena v bančni zakonodaji EU. Ta definicija je uporabljena tudi v pravilih bonitetnega okvira Eurosistema, namenjenih ocenjevanju primernosti finančnega premoženja za zavarovanje kreditnih operacij Eurosistema (novela Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic, februar 2013).

Banka Slovenije poskuša tudi s spremembami podzakonskih predpisov prispevati k aktivnejši vlogi bank pri prestrukturiranju podjetij in zmanjševanju nedonosnih posojil v bilancah bank. Od bank se tako zahteva okrepljena spremljava prestrukturiranih izpostavljenosti bank, še zlasti do podjetij, pri katerih je za uspešno restrukturiranje izpostavljenosti bank potrebno celovito poslovno, lastniško ali finančno prestrukturiranje. Zato morajo banke pripraviti načrte prestrukturiranja izpostavljenosti do podjetij ter v zvezi s sklenjenimi dogovori o prestrukturiranju podjetja poročati Banki Slovenije (novela Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice; novela Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic, maj 2013). V sklopu aktivnosti za spodbujanje bank k aktivnejšemu prestrukturiranju nedonosnih finančnih naložb je bila poleg tega dopolnjena definicija prestrukturiranih finančnih sredstev, kot je opredeljena s tehničnim standardom za nadzorniško poročanje Ebi oziroma ECB. Opredeljene so vrste prestrukturiranja, ki jih lahko izvedejo banke, ter predpisane zahteve glede razvrstitve prestrukturiranih finančnih sredstev v bonitetne skupine in glede njihovega dokumentiranja oziroma evidentiranja v poslovnih knjigah. Kot spodbuda k hitrejšemu odpisovanju nedonosnih finančnih sredstev in unovčenju prejetih zavarovanj je vzpostavljen okvir za hitrejšo odpravo pripoznanja nedonosnih finančnih sredstev iz izkaza finančnega položaja, ko banka oceni, da finančna sredstva ne bodo več poplačana oziroma so izpolnjeni pogoji za odpravo pripoznanja po MSRP. O odpisu finančnega sredstva iz kreditne pogodbe ali unovčene pogojne zunajbilančne obveznosti lahko tako banka presoja, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

- pri nezavarovanem finančnem sredstvu, če dolжник zamuja z odplačevanjem več kot eno leto;
- pri finančnem sredstvu, zavarovanem z nepremičninami, če dolжник zamuja z odplačevanjem več kot štiri leta;
- pri nezavarovanem finančnem sredstvu, če je dolжник v stečajnem postopku.

Dopolnjene so tudi zahteve glede poročanja razvrščenih finančnih sredstev. Gre za poročanje po posameznem poslu oziroma partiji finančnega sredstva (oznaka partije finančnega sredstva in število dni zamude na ravni posameznega posla) in poročanje o restrukturiranih finančnih sredstvih (vrsta restrukturiranja, datum prvega restrukturiranja, datum zadnjega restrukturiranja) (novela Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic; Navodila za izvajanje sklepa, marec 2014).

Spremenjeni podzakonski predpisi naslavlja tudi upravljanje likvidnosti v bankah in politiko širjenja bank v druge dele finančnega sektorja. Tako je bila uvedena zahteva spremljanja in poročanja bank o tokovih likvidnosti, kar naj bi pozitivno prispevalo h kakovosti upravljanja likvidnosti v bankah. S spremljanjem oziroma poročanjem o likvidnostnih odlivih in prilivih ter likvidnih sredstvih naj bi se omogočili boljši vpogled v prihodnje likvidnostne situacije banke in zgodnje odkrivanje potencialnih problematičnih področij ter pravočasna priprava ukrepov za preprečevanje oziroma premostitev likvidnostnih primanjkljajev (novela Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic; Navodila za izvajanje sklepa, november/december 2013). Na podlagi predloženih podatkov in informacij, predpisanih za primer nameravane pridobitve kvalificirane naložbe v finančni sektor, bo nadzorniku omogočena predhodna seznanitev z načrtovano širitvijo poslovanja banke v druge družbe iz finančnega sektorja in s posledicami te širitve. Ko banka nima vzpostavljenega ustreznega sistema upravljanja tveganj, ki izhajajo iz pridobljene naložbe, oziroma učinkovitega izvajanja nadzora, je mogoča tudi zavrnitev zahteve oziroma odvzem dovoljenja za kvalificirano naložbo (Sklep o dokumentaciji za izdajo dovoljenja za kvalificirano naložbo banke in hranilnice; novela Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic; novela Sklepa o višini zneskov letnih plačil za opravljanje nadzora in taksah za odločanje o zahtevah za izdajo dovoljenj, september 2013).

Druge spremembe podzakonskih predpisov so bile odgovor na praktične ugotovitve pri izvajanju nadzora. Dopolnjen in spremenjen je bil vprašalnik, ki se uporablja za ocenjevanje ugleda in izkušenj kandidata za člana uprave banke oziroma hranilnice. Posodobljen vprašalnik določa podrobnejša vprašanja za učinkovito presojo glede ugleda in izkušenj kandidatov za člane uprav s strani Banke Slovenije (novela Sklepa o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje funkcije člana

uprave banke in hranilnice, januar 2014). Spremenile so se višine posameznih taks in razmerja med posameznimi taksami, ki jih banke plačujejo za izdajo različnih dovoljenj.

- **Spremembe podzakonskih predpisov kot posledica prenosa direktiv EU in smernic EBA**

Banka Slovenije je v okviru svojih zakonskih pristojnosti sprejela tudi nekaj podzakonskih predpisov, povezanih z implementacijo bančne zakonodaje EU in smernic EB. Izdan je bil paket sklepov v zvezi s prenosom novele direktive o finančnih konglomeratih, ki je razširila nadzor na konsolidirani podlagi tudi na skupine, na vrhu katerih je mešani finančni holding (julij 2013). V slovenskem finančnem sistemu takih skupin za zdaj ni. Prek sprememb sklepov Banke Slovenije so bile v slovenski pravni red prenesene Smernice EBA o ocenjevanju primernosti članov organov vodenja ali nadzora in nosilcev ključnih funkcij (september 2013). Na podlagi sprememb morajo banke sprejeti in izvajati politike, v katerih so določena merila ugleda, izkušenj in upravljanja, ki jih morajo izpolnjevati kandidati za člane uprav in nadzornih svetov. Ta merila so tudi vsebinsko izhodišče za vse subjekte, vključno z lastniki bank in hranilnic, ki sodelujejo pri predlaganju, izbiri ali imenovanju kandidatov za navedene funkcije. To naj bi prispevalo h krepitvi korporativnega upravljanja v bankah in hranilnicah. S spremembo Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic so bile uvedene manjše spremembe sheme izkaza denarnih tokov ter sheme izkaza vseobsegajočega donosa in konsolidiranega izkaza vseobsegajočega donosa, kot posledica spremembe MRS 1 in ob upoštevanju obrazca FINREP št. 3 iz osnutka izvedbenega tehničnega standarda za nadzorniško poročanje. Zato se je spremenilo tudi Navodilo za izdelavo izkaza finančnega položaja, poslovnega izida in izkaza vseobsegajočega donosa ter izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic (december 2013). Za izvajanje nove bančne zakonodaje, in sicer Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012, ki se sicer v državah članicah uporablja neposredno, je bil izdan sklep, ki določa način in obseg izvrševanja opcij in diskrecijskih možnosti ter drugih nalog, ki jih uredba daje pristojnemu nadzornemu organu. Gre predvsem za diskrecije, ki opredeljujejo način izračuna kapitala bank v prehodnem obdobju do polne uveljavitve novih pravil in kapitalskih zahtev za različne vrste tveganj ter obravnavo nekaterih drugih bonitetnih zahtev iz uredbe (Sklep o izvajanju Uredbe (EU) o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja glede izvrševanja opcij in diskrecijskih možnosti ter drugih nalog pristojnega organa za kreditne institucije, januar 2014).

Sodelovanje s tujimi nadzorniki

Sodelovanje nadzornikov v nadzorniških kolegijih se vsebinsko krepí in postaja glavna oblika sodelovanja nadzornikov. Pri bankah, ki so v večinski tuji lasti, so nadzorniški kolegiji ustaljena oblika sodelovanja s tujimi nadzorniki, ki v zadnjem obdobju v skladu z določili evropske kapitalске direktive prevzemajo vedno pomembnejšo vlogo pri izmenjavi informacij, pomembnih za nadzornike posamezne bančne skupine, pri usklajevanju nadzorniških aktivnosti, sprejemanju skupne ocene tveganja bančne skupine in potrebnega kapitala ter njegove alokacije v okviru skupine, sprejemanju odločitev za izpolnjevanje pogojev uporabe naprednih modelov pri ocenjevanju tveganj, pri pripravi načrtov poslovanja v izrednih razmerah in drugih vsebinah, pomembnih za delovanje celotne skupine. Skrbniki/inšpektorji za posamezne banke se redno udeležujejo nadzorniških kolegijev posameznih mednarodno delujočih bančnih skupin. Banka Slovenije sodeluje v sedmih kolegijih za bančne skupine, in sicer v nadzorniških kolegijih avstrijskih bank Erste, Raiffeisen, Hypo Alpe Adria in Sberbank, italijanskih Unicredit in Intesa SanPaolo ter francoske banke Societe General. Za operativno delovanje teh kolegijev je Banka Slovenije podpisala ustrezne multilateralne sporazume z vsemi drugimi nadzorniki, ki sodelujejo pri nadzoru posamezne skupine. V okviru nadzorniških kolegijev za vseh sedem tujih bančnih skupin, ki jih vodijo nadzorniki matične banke v bančni skupini in v katerih Banka Slovenije sodeluje kot nadzornik gostitelj, pristojen za podrejeno banko v Sloveniji, je bilo v letu 2013 organiziranih devet skupnih sestankov kolegijev, na katerih je bila za pet skupin dosežena skupna odločitev vseh pristojnih nadzornikov o višini

kapitalske ustreznosti bančne skupine in posameznih bank v okviru skupine. Poleg rednih sestankov se pod okriljem kolegijev razvija tudi vedno intenzivnejša izmenjava informacij o različnih vsebinah, ki so pomembne za celotno skupino: večina kolegijev ima redno, običajno četrtletno, informiranje o poslovanju skupine v obliki t. i. nadzorniških obvestil, in po potrebi informiranje o pomembnih dogodkih, ki vplivajo na poslovanje celotne skupine. V letu 2013 so bile aktualne naslednje teme: i) priprava posamezne bančne skupine na celovito oceno poslovanja v sklopu priprav na uvedbo skupnega nadzornega mehanizma pod okriljem ECB (angl. Single Supervisory Mechanism); ii) več poudarka je tudi na informiranju o likvidnostni poziciji skupine; iii) o planiranih rekapitalizacijah, o restrukturiranju; iv) novi evropski predpisi zahtevajo, naj skupine pripravijo plane poslovanja v izrednih razmerah, ki se morajo obravnavati v okviru kolegijev. Banka Slovenije je poleg rednih nadzorniških informacij o poslovanju bank v Sloveniji iz bančnih skupin držav članic konsolidacijske nadzornike informirala tudi o rezultatih pregleda kakovosti sredstev in stresnih testov. V skladu z dogovori na nadzorniških kolegijih o skupnem načrtovanju nadzora bančnih skupin so inšpektorji Banke Slovenije v letu 2013 sodelovali s kolegi iz avstrijske in italijanske centralne banke pri skupnih pregledih dveh podrejenih bank v Sloveniji.

Banka Slovenije nastopa tudi v vlogi konsolidacijskega nadzornika. Nadzorniška kolegija za slovenski bančni skupini Nove Ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor sta v pristojnosti organizacije in vodenja Banke Slovenije. V obeh bančnih skupinah so se v drugi polovici leta na zahtevo Evropske komisije izvajali izredni pregled kakovosti sredstev in stresni testi, da bi se določile dejanske potrebe po kapitalu in se pripravila sanacija obeh bank. Glede na pomembnost rezultatov teh aktivnosti sta bila oba kolegija, katerih cilj je predvsem, da se na podlagi ocen tveganj vseh vključenih nadzornikov določita skupna ocena in profil tveganosti celotne skupine, predstavljena na začetek leta 2014, ko so bili znani rezultati stresnih testov ter sta bili obe matični banki tudi že rekapitalizirani.

Nadzorniki sodelujejo tudi na temelju dvostranskih sporazumov o medsebojnem sodelovanju. Na podlagi dvostranskih sporazumov o sodelovanju poteka sodelovanje z nadzorniki tretjih držav ter tudi sodelovanje z nadzorniki držav članic o dvostranskih zadevah, ki so pomembne le za podpisnice sporazuma in ne za vse nadzornike v okviru kolegija. Banka Slovenije ima sklenjene sporazume o sodelovanju s tujimi nadzornimi institucijami iz 13 držav – Avstrije, Belgije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Francije, Italije, Makedonije, Nemčije, Nizozemske, Republike Srbske, Srbije in ZDA –, zato da bi neposredno izmenjali informacije o posameznih podrejenih družbah in skupaj pregledovali banke. Banka Slovenije je v skladu z dogovorom o medsebojnem sodelovanju kot konsolidacijski nadzornik bančne skupine sodelovala pri zaključku pregleda v podrejeni banki, ki je neposredno pod nadzorom nadzornega organa iz Bosne in Hercegovine.

Sodelovanje z agencijami finančnega nadzora

Na podlagi Pravilnika o medsebojnem sodelovanju med nadzornimi organi je Banka Slovenije tudi v letu 2013 konstruktivno sodelovala z drugima dvema nadzornima organoma finančnega sistema, Agencijo za zavarovalni nadzor (AZN) in Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Sodelovanje je potekalo v okviru koordinacije pod vodstvom Ministrstva za finance, saj to telo skrbi za koordinacijo skupnega dela navedenih nadzornih organov, strateškega razvoja nadzora celotnega finančnega sistema ter aktivnega preprečevanja in učinkovitega upravljanja v kriznih razmerah finančnega sistema.

Ti nadzorni organi v skladu z omenjenim pravilnikom še aktivneje sodelujejo v okviru Komisije za medsebojno sodelovanje. Komisija spremlja zlasti izvajanje strateških in letnih usmeritev, ki jih je sprejela koordinacija, sporazumov in predpisov o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov ter načrtuje in usklajuje skupne nadzorniške preglede. Komisija se na skupnih sestankih posvetuje tudi o drugih zadevah, ki se nanašajo na učinkovitejše izvajanje nadzora posameznih finančnih sektorjev, bančnih, zavarovalniških ali investicijskih skupin in finančnih konglomeratov.

Banka Slovenije pozitivno ocenjuje medsebojno sodelovanje nadzornih organov v letu 2013. Komisija je v letu 2013 redno obravnavala nadzorniške aktivnosti na področju finančnih konglomeratov ter informacije o izvedenih skupnih nadzorniških pregledih, hkrati pa se seznanjala z aktivnostmi v zvezi s spremembami evropske zakonodaje s področja finančnega sistema, med drugim glede uvajanje enotnega nadzornega mehanizma (SSM) in bančne unije, spremembe evropske direktive o sistemih zjamčenih vlog, uveljavitve uredbe EMIR, priprave nove uredbe CRR in direktive CRD IV, aktivnosti v zvezi z direktivo Solventnost II in drugimi spremembami na področju nadzora zavarovalniškega sektorja. Na sestankih so se člani Komisije medsebojno obveščali tudi o spremembah slovenske zakonodaje s področja finančnega sistema ter drugih sistemsko pomembnih in aktualnih vprašanjih iz finančnega sektorja ter tudi o delu na odborih nadzornikov Evropskega bančnega organa (EBA), Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA) ter Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (ESMA).

Poleg redne izmenjave informacij in sodelovanja v okviru Komisije za medsebojno sodelovanje so bile v letu 2013 izvedene tudi nekatere skupne aktivnosti. Izvedene skupne aktivnosti so:

- ATVP in Banka Slovenije sta izvedli v eni banki že prej omenjeni skupni pregled;
- na povabilo AZN je Banka Slovenije prvič sodelovala na nadzorniškem kolegiju zavarovalnice, ki je pomembna kvalificirana lastnica banke.

Sodelovanje z drugimi pristojnimi organi v državi

Pri ugotovljenih nepravilnostih in kršitvah, ki presegajo pristojnosti bančnega nadzora, Banka Slovenije sodeluje z drugimi pristojnimi organi v državi. V zadnjih letih se je to sodelovanje okrepilo, zlasti na področju podanih ovadb. Na poziv oziroma povabilo drugih organov je Banka Slovenije sodelovala z razpoložljivimi podatki in informacijami iz nadzora bank.

Tabela 8: Sodelovanje Banke Slovenije z drugimi državnimi organi

Leto	Državni organ	Število sodelovanj
2013	Urad za preprečevanje pranja denarja	2
	Nacionalni preiskovalni urad	1
	Policijska uprava Kranj	1
	Komisija za preprečevanje korupcije	3
	Policijska uprava Ljubljana	1
2012	Višje sodišče RS	2
	Nacionalni preiskovalni urad	7
	Policijska uprava MB	2
	Urad za preprečevanje pranja denarja	2
2011	Generalna policijska uprava	1
	Nacionalni preiskovalni urad	3
	Policijska uprava LJ	1
	Okrožno državno tožilstvo v LJ	1
	Okrožno sodišče v LJ	1
	Ministrstvo za gospodarstvo	1
	Višje sodišče RS	1
	Urad za preprečevanje pranja denarja	5
2010	Nacionalni preiskovalni urad	1
	Davčna uprava RS	1
	Okrožno državno tožilstvo v Celju	1
	Urad za preprečevanje pranja denarja	3
2009	Policijska uprava MS	1
	Urad za preprečevanje pranja denarja	1
2009	Komisija za preprečevanje korupcije	1
SKUPAJ		44

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 9: Ovadb, ki jih je vložila Banka Slovenije, po letih

Leto	Državni organ	Število ovadb
2013	Nacionalni preiskovalni urad	4
	Okrožno državno tožilstvo MB	1
2012	Policijska uprava LJ	1
	Nacionalni preiskovalni urad	3
2011	Okrožno državno tožilstvo v LJ	2
	Okrožno državno tožilstvo v MB	1
2010	Policijska uprava Ljubljana	1
2009	Vrhovno državno tožilstvo RS	1
SKUPAJ		14

Vir: Banka Slovenije.

Licenciranje

Skupno je leta 2013 Banka Slovenije izdala šestnajst dovoljenj, pri čemer prevladujejo dovoljenja za opravljanje finančnih storitev in funkcije člana uprave banke. Banka Slovenije je v vlogi nadzorika bančnega sistema pristojna za celovit nadzor v bankah, katerega del je tudi izdajanje dovoljenj za poslovanje banke. Pri vsaki kreditni instituciji oziroma banki se nadzor začne z izdajo z zakonom predpisanih dovoljenj za opravljanje bančne dejavnosti (finančnih storitev), za pridobitev pomembnih (kvalificiranih) lastniških deležev v bankah in za opravljanje funkcije člana uprave banke. Dovoljenja, ki jih je v letu 2013 izdala Banka Slovenije, so prikazana v tabeli 10.

V štirih primerih je bil postopek za izdajo dovoljenja ustavljen. Število izdanih dovoljenj leta 2013 je za pet manjše od števila izdanih dovoljenj v letu 2012, ko je bilo izdanih 21 dovoljenj, od tega 12 za opravljanje funkcije člana uprave.

Banka Slovenije je v obravnavanem obdobju izdala pet ukrepov proti članom uprave banke oziroma hranilnice. V primeru kršitve ZBan-1 oziroma neizpolnjevanja pogojev za opravljanje funkcije člana uprave banke Banka Slovenije članu uprave izreče opomin, pogojno odvzame dovoljenje oziroma dokončno odvzame dovoljenje za opravljanje funkcije.

Leta 2013 je na podlagi ukrepanja Banka Slovenije dvema članoma nadzornega sveta v dveh bankah prenehala funkcija. Poleg za izdajanje dovoljenj v zvezi z opravljanjem storitev, organi vodenja, imetniki kvalificiranih deležev v bankah in statusnimi spremembami je Banka Slovenije pristojna tudi za ugotavljanje ustreznosti nadzornega sveta banke in ob neizpolnjevanju pogojev oziroma ugotovljenih

Tabela 10: Izdana dovoljenja

Dovoljenje	2012	2013
Za kvalificirani delež v banki	1	2
Za opravljanje finančnih storitev	3	5
Za izdajanje komunalnih in hipotekarnih obveznic	1	1
Za opravljanje funkcije skrbnika kritnega registra	2	2
Za opravljanje funkcije člana uprave banke	12	5
Za pripojitev družbe k banki	0	1
Dovoljenje za pripojitev banke	2	0

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 11: Ukrepi Banke Slovenije zoper člane uprav

Ukrep	2012	2013
Postopek za odvzem dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke	0	1
Opomin za člana uprave banke	4	2
Pogojni odvzem dovoljenja za člana uprave banke	2	0
Razrešitev celotne uprave banke	0	2

Vir: Banka Slovenije.

kršitvah članu nadzornega sveta prepove opravljati funkcijo. Banka Slovenije je leta 2013 proti dvema članoma nadzornega sveta dveh bank vodila postopek za prepoved opravljanja funkcije. Eden je odstopil, drugemu je izdala odločbo o prepovedi opravljanja funkcije člana nadzornega sveta banke, medtem ko je v letu 2012 na podlagi poziva k razrešitvi pet članov nadzornih svetov banke oziroma hranilnice odstopilo s svoje funkcije.

Leta 2013 so tri banke vložile zahteve za izdajo dovoljenja za kvalificirano naložbo. Kvalificirana naložba je kvalificirani delež v glasovalnih pravicah ali kapitalu finančne institucije s sedežem v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici oziroma finančni družbi s sedežem v tretji državi (v nadaljevanju kvalificirana naložba). Od konca leta 2012 morajo banke pred vsako pridobitvijo kvalificirane naložbe pridobiti dovoljenje Banke Slovenije. Banka Slovenije še ni izdala nobenega dovoljenja za kvalificirano naložbo.

V letu 2013 je Banka Slovenije prejela 16 notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic v Sloveniji in eno za opravljanje storitev prek podružnice. Seznam bank držav članic EU, ki smejo opravljati svojo dejavnost tudi v Republiki Sloveniji, je objavljen na spletni strani Banke Slovenije.

Na podlagi Direktive 2006/48/ES (pred njo: Direktive 2000/12/ES) in Priloge I (Seznam dejavnosti, za katere velja vzajemno priznavanje) lahko banka države članice, ki je v državi sedeža banke upravičena opravljati bančne in druge finančne (oziroma: vzajemno priznane) storitve, te opravlja tudi na ozemlju Republike Slovenije. Opravlja jih lahko prek podružnice (*v primeru trajnega opravljanja dejavnosti*) ali neposredno (*v primeru občasnega opravljanja storitev brez elementov trajne prisotnosti na območju Republike Slovenije*), brez dovoljenja Banke Slovenije, o čemer pa jo mora s pisnim obvestilom (t. i. notifikacijo) pristojni nadzorni organ države članice obvestiti (notificirati). Leta 2013 je Banka Slovenije prejela 16 notifikacij za neposredno opravljanje bančnih oziroma drugih vzajemno priznanih finančnih storitev, kar je enako kot v predhodnem letu in eno notifikacijo za opravljanje vzajemno priznanih finančnih storitev prek podružnice. Na tej podlagi so v Sloveniji ustanovljene štiri bančne podružnice: ena francoska in tri avstrijske.

Za banke tretjih držav velja drugačna ureditev. Banke tretjih držav lahko na ozemlju Republike Slovenije opravljajo bančne in druge finančne (vzajemno priznane) storitve samo prek podružnice, za ustanovitev katere morajo pridobiti dovoljenje Banke Slovenije. Ob tem lahko Banka Slovenije od banke tretje države zahteva, da na ozemlju Republike Slovenije deponira določen denarni znesek oziroma drugo ustrezno finančno premoženje oziroma predloži drugo ustrezno zavarovanje kot jamstvo za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih na območju Republike Slovenije. V Sloveniji ni ustanovljene nobene podružnice banke tretje države.

Sodelovanje Banke Slovenije v infrastrukturi bančnih nadzornikov EU

Ena izmed prednostnih strateških usmeritev Banke Slovenije je tudi sodelovanje pri zbliževanju nadzorniških praks na ravni EBA in izvajanju enotnega mehanizma nadzora¹⁸ (mehanizem SSM) na ravni ECB. Za Banko Slovenije je to sodelovanje ključno predvsem zaradi potrebe po učinkovitem in celovitem izpolnjevanju zahtev enotne knjige pravil v bančništvu¹⁹ ter nalog, ki jih mora Banka Slovenije izvajati v okviru mehanizma SSM.

¹⁸ Single Supervisory Mechanism.

¹⁹ Single rulebook.

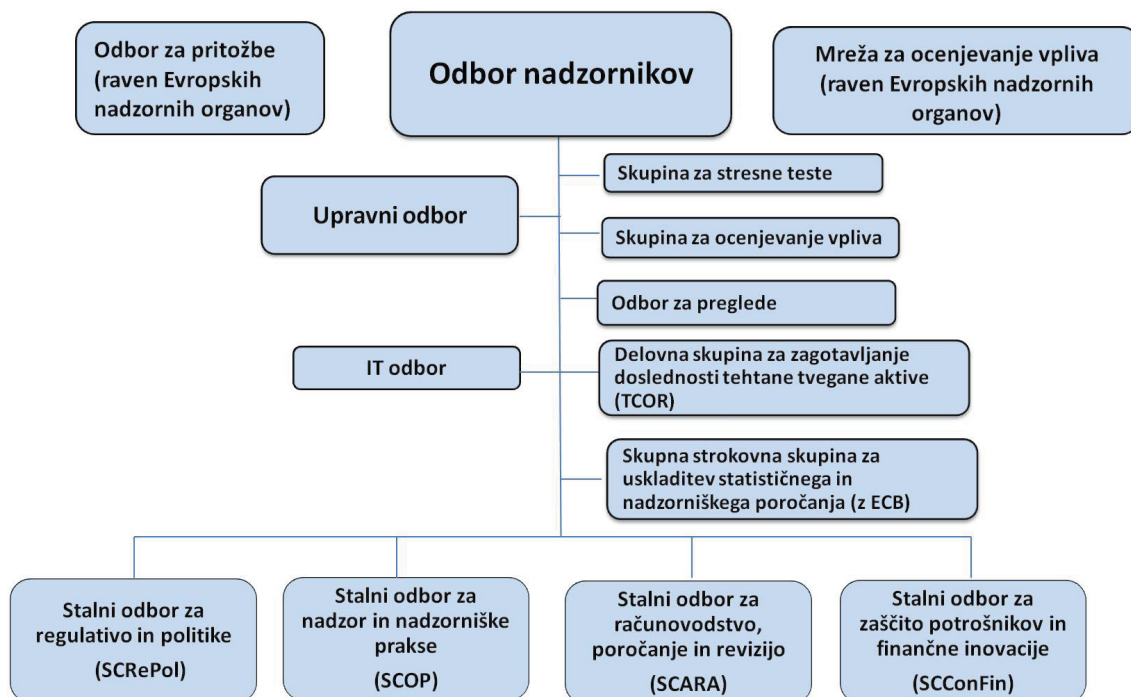
• Evropski bančni organ (EBA)

Zbliževanje nadzorniških bančnih praks – ki poteka pod okriljem organa EBA – je namenjeno enotnemu izvajanju regulativnih in nadzornih bančnih pravil v vseh državah članicah. Za banke na področju EU veljajo bonitetna pravila, ki jih je treba izvajati na čim bolj enoten način, da se zagotovijo enaki pogoji poslovanja bank na notranjem trgu. Ta pravila vključujejo vrsto zavezujočih tehničnih standardov ter različnih smernic in priporočil, ki imajo podlago v evropski bančni zakonodaji. Organ EBA pripravlja osnutke zavezujočih tehničnih standardov za predložitev in sprejetje s strani Evropske komisije ter smernice in priporočila organa EBA, ki so neposredno namenjena zbliževanju nadzorniških praks in vzpostavljanju standardov dobre bančne prakse. Istočasno organ EBA razvija tudi enotna navodila za izvajanje bančnega nadzora, ki se bodo v obliki enotnega nadzorniškega priročnika uporabljala v mehanizmu SSM.

Zaradi izrednega obsega in kompleksnosti teh standardov in pravil se Banka Slovenije intenzivno vključuje v delo organa EBA prek vključenosti v njegove številne odbore in delovne skupine. Tako lahko Banka Slovenije prispeva k razvoju enotne knjige pravil v bančništvu in hkrati aktivno spremlja razvoj evropske podzakonske regulative. To je za Banko Slovenije pomembno tudi zato, ker mora pravila tolmačiti slovenskim bankam in drugi zainteresirani javnosti ter jih neposredno uporabljati v nadzorniških pregledih in ukrepih.

V okviru organa EBA deluje poleg Odbora bančnih nadzornikov in štirih stalnih odborov še 39 različnih pododborov. Ti vključujejo različne delovne skupine in mreže ter odbore, ki delujejo v okviru medsektorskega sodelovanja vseh treh evropskih nadzornih organov (poleg odbora EBA sta to tudi odbora ESMA²⁰ in EIOPA²¹). Banka Slovenije je vključena v 30 odborov, pododborov oziroma skupin.

Slika 30: Trenutna struktura odborov in skupin EBA

Vir: EBA.

²⁰ Evropski organ za vrednostne papirje in trge, ustanovljen z Uredbo (EU) št. 1095/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za vrednostne papirje in trge) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/77/ES (UL L št. 331 z dne 15. 12. 2010, str. 84; v nadaljevanju: uredba št. 1095/2010/EU)

²¹ Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine, ustanovljen z Uredbo (EU) št. 1094/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/79/ES (UL L št. 331 z dne 15. 12. 2010, str. 48; v nadaljevanju: uredba št. 1094/2010/EU).

- **Enotni nadzorni mehanizem (SSM)**

Enotni nadzorni mehanizem (SSM) je eden od temeljnih stebrov bančne unije. V letu 2013 se je pospešeno oblikovalo besedilo nove uredbe (EU) št. 1024/2013, ki ureja delovanje SSM (Uredba SSM).

Na ravni ECB so v tesnem sodelovanju z vsemi nacionalnimi nadzorniki potekale intenzivne pripravljalne aktivnosti za vzpostavitev SSM. Delo ECB in številnih delovnih skupin in odborov je v zvezi z oblikovanjem temeljev za začetek delovanja SSM, še pred formalnim sprejetjem SSM Uredbe, večino pozornosti posvetilo vzpostavitvi učinkovitega sistema za nadzor kreditnih institucij v SSM ter učinkovitega mehanizma za sodelovanje in podporo nacionalnih nadzornikov pri delu ECB ter njihovo vključitev v postopke nadzorniškega odločanja. Delo pod vodstvom High-Level Group on Supervision (HLG) je bilo usmerjeno na področja: (i) mapiranje bančnega sistema evrskega območja za določitev sistemsko pomembnih bank; (ii) vzpostavitev pravnih podlagi in oblikovanje vseh potrebnih pravnih aktov ECB; (iii) nadzorniški model za SSM, vključno z oblikovanjem enotnega nadzorniškega priročnika za izvajanje nadzora v SSM (angl. Supervisory Manual); (iv) poročevalski okvir za poročanje nadzorniških podatkov.

V letu 2013 se je začel pripravljati tudi program izvedbe skrbnega pregleda bank (angl. Comprehensive Assessment), vključenih pod neposredni nadzor ECB, ki poleg ocene rizičnega profila teh institucij zahteva tudi pregled kakovosti sredstev in stresne teste. Od slovenskih bank bodo pod neposredni nadzor ECB in s tem v skrbni pregled vključene tri po velikosti bilančne vsote največje banke, in sicer NLB, NKBM in SID.

Marca 2014 se je že začela druga faza pregleda kakovosti, v kateri naj bi se opravili pregledi izbranih portfeljev v bankah. Pred tem so se od decembra do konca februarja na podlagi predloženih podatkov bank in v sodelovanju z ECB določili portfelji za pregled ter izbrali zunanji izvajalci pregleda. Po zaključku navedene faze, predvidoma v mesecu juliju, bo sledila še izvedba stresnih testov, katerih rezultati morajo biti znani do novembra 2014 (pred dejansko vzpostavitev mehanizma SSM).

Nacionalni nadzorniki (v primeru Slovenije Banka Slovenije) imajo vlogo koordinatorja, skrbeli bodo za nemoten potek na lokalni ravni, nadzirali zunanje izvajalce, skrbeli za ustrezno kakovost izvajanja in redno poročanje ECB. Ne glede na dejstvo, da se metodologija izvedbe skrbnega pregleda ne bo bistveno razlikovala od metodologije, uporabljene v pred kratkim izvedenem pregledu reprezentativnega dela slovenskega bančnega sistema, bo izvedba skrbnega pregleda ponovno zahtevala precejšno zavzetost zaposlenih vključenih bank in Banke Slovenije.

S prevzemom pristojnosti ECB se bo nadzor izvajal na podlagi enotnih metodologij v vseh državah članicah. SSM si prizadeva pri izvajanju nadzora uporabljati najboljše prakse in izpolnjevati visoke standarde z željo po povrnitvi zaupanja v bančni sistem. Uporabljene metodologije bodo pod stalnim nadzorom ter v skladu z evropskimi predpisi (EBA) in mednarodnimi standardi in priporočili (angl. Basel Committee on Banking Supervision). Tako bodo ponovno vzpostavljeni stabilnost, transparentnost in zaupanje vlagateljev v bančni sistem.

Aktivnosti v okviru SSM naj bi se letos povečale. Banka Slovenije načrtuje, da se bodo v letu 2014 še povečale aktivnosti za pregled kakovosti sredstev izbranih bank v SSM in za pripravo na začetek delovanja SSM predvidoma novembra 2014.

Stresni testi

Banka Slovenije v skladu z utečeno prakso vsako leto za namene analize izpostavljenosti tveganjem izvaja stresne teste celotnega bančnega sistema. Poleg makro stresnih testov Banka Slovenije kot sestavni del svojega nadzorniškega procesa izvaja tudi simulacijo mikro stresnih testov po t. i. "bottom

up" pristopu (od spodaj navzgor), s katerimi se testira občutljivost vsake posamezne banke na izbrane šoke. Mikro stresni testi so le eno od številnih nadzorniških orodij, ki jih za spremljanje poslovanja bank uporablja nadzornik, in so kot taki namenjeni predvsem interni uporabi nadzornika. Zaradi ustrezne primerjave rezultatov se v obeh vrstah stresnih testov (makro in mikro) uporabijo istovrstni scenariji. Dodatno pa Banka Slovenije izvaja še posamezne simulacije šokov, ki so lahko v obeh pristopih različni in usmerjeni na oceno posameznih pomembnejših tveganj (kreditno tveganje, deželno tveganje, tveganje refinanciranja itd.). Rezultati obeh vrst stresnih testov so po obravnavi na Svetu Banke Slovenije predstavljeni tudi bankam, da bi jih opozorili na njihovo občutljivost na posamezne vrste možnih šokov. Izsledki mikro stresnih testov se neposredno uporabijo tudi v procesu ICAAP – SREP kot eden od kazalnikov profila tveganosti posamezne banke in so tudi podlaga za določitev večjih kapitalskih potreb banke.

V skladu z navedeno prakso so bili tudi spomladi 2013 izvedeni tovrstni stresni testi. Ker je časovni okvir izvajanja stresnih testov sovpadel z misijo IMF (angl. Financial Sector Assessment Program), je ta presojala metode in načine izvajanja stresnih testov. Rezultati stresnih testov, ki so že vključevali tudi nekatere izboljšave in dopolnitve IMF, so bili maja 2013 objavljeni tudi na spletni strani Banke Slovenije.

Kot pogoj za prenos slabih terjatev na DUTB in odobritev državne pomoči je Evropska komisija na podlagi priporočil Evropskega sveta iz junija 2013 (Recommendation for a Council Recommendation on Slovenia's 2013 national reform programme and delivering a Council opinion on Slovenia's stability programme for 2012–2016) zahtevala neodvisni pregled kakovosti sredstev (angl. Asset Quality Review – AQR) ter izvedbo stresnih testov za reprezentativni del bančnega sistema ("bottom up" – od spodaj navzgor in "top down" – od zgoraj navzdol). Tako je Banka Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za finance v juliju 2013 začela omenjene preglede. Da bi se zagotovili popolna neodvisnost in verodostojnost, je Banka Slovenije za izvedbo najela preizkušene mednarodne svetovalne družbe in ocenjevalce vrednosti nepremičnin, ki so pregled opravili na podlagi preizkušenih metod in mednarodnih standardov. Izvedbo je koordiniral usmerjevalni odbor, v katerega so bili vključeni Banka Slovenije, Ministrstvo za finance RS, opazovalci iz Evropske komisije, ECB in EBE.

V skrbni pregled, ki je trajal od začetka avgusta 2013 do začetka decembra 2013 je bilo vključenih 10 bank oziroma približno 70 % bančnega sistema. Cilj skrbnega pregleda je bil oceniti sposobnost slovenskega bančnega sistema, da se zoperstavi močnemu poslabšanju makroekonomskih in tržnih pogojev v skladu s predpostavkami neugodnega scenarija, ter ugotoviti potencialni primanjkljaj kapitala ob realizaciji omenjenih okoliščin. Rezultati stresnih testov, ki so bili objavljeni na spletni strani 12. decembra 2013, so bili tudi izhodišče za oceno potrebne rekapitalizacije bank in v nadaljevanju tudi za izvedbo takojšnjih ukrepov za krepitev kapitalskega položaja posameznih bank.

Sistem jamstva za vloge pri bankah in hranilnicah

Sistem jamstva za vloge pri bankah in hranilnicah v Republiki Slovenije v skladu z določbami Zakona o bančništvu (ZBan-1) jamči za vloge fizičnih oseb, pravnih oseb, fizičnih oseb, ki samostojno opravljajo dejavnost, ter samostojnih podjetnikov do 100 tisoč evrov pri posamezni banki oziroma hranilnici. V primeru stečaja ene od bank ali hranilnic bi Banka Slovenije aktivirala postopke za izplačilo zajamčenih vlog v roku 20 (izjemoma 30) delovnih dni. Sredstva, potrebna za izplačilo zajamčenih vlog, morajo po določbah ZBan-1 zagotoviti banke in hranilnice, ki so članice sistema jamstva za vloge, le izjemoma pa lahko sredstva začasno zagotovi država. To pomeni, da so vloge bank iz drugih držav članic EU, ki v Sloveniji poslujejo prek podružnic ali neposredno, zaščitene v državi, kjer je sedež banke, prav tako do višine 100.000 EUR.

Za stabilnost slovenskega sistema jamstva za vloge je zadolžena Banka Slovenije, saj je sistem jamstva za vloge ključen za ohranjanje finančne stabilnosti in zaupanje deponentov v bančni sis-

tem. Banka Slovenije se je v letu 2012 odločila izboljšati mehanizem za izplačilo zajamčenih vlog v primeru stečaja, zato je imenovala t.i. potencialne banke prevzemnice, ki se vnaprej tehnološko, organizacijsko in kadrovsko pripravijo za prevzem nalog banke prevzemnice, če bi prišlo do stečaja katere od bank ali hranilnic, ki je članica sistema jamstva za vloge v RS. Obenem je prilagodila interne postopke, ki so potrebni za izvedbo postopkov, potrebnih za izplačilo zajamčenih vlog vsem upravičenim vlagateljem. Banka Slovenije je te aktivnosti nadaljevala tudi v letu 2013, pri čemer se je osredotočila na:

- odpravo neto principa izračuna zajamčene vloge, po katerem so se od vlog vlagateljev odštevale njihove zapadle neplačane obveznosti na dan stečaja banke, saj se je v praksi izkazalo, da postopek izračuna t. i. neto vloge podaljšuje postopek potrditve podatkov o zajamčenih vlogah. V skladu s prihajajočo novo evropsko direktivo o sistemih zajamčenih vlog, ki rok za izplačilo zajamčenih vlog postopno skrajšuje na sedem delovnih dni, je Banka Slovenije ocenila, da je treba to oviro odpraviti s spremembo ZBan-1 in podzakonskega predpisa (Sklep o sistemu jamstva za vloge, Uradni list RS, št. 29/13);
- zagotavljanje pravilnega in pravočasnega poročanja podatkov, ki jih morajo banke pripraviti ob stečaju (po posamezni vlogi in posameznem vlagatelju). To je ključno za pripravo podatkov za izplačilo in hkrati za samo izplačilo zajamčenih vlog vlagateljem, ki so imeli vloge pri banki v stečaju. Banka Slovenije je zato izvedla testna poročanja in nadzorniške preglede v izbranih bankah, s katerimi je potrdila, da so izpolnjene njene zahteve po obliki, formatu in časovnih rokih za poročanje podatkov o zajamčenih vlogah;
- sodelovanje pri pogajanjih institucij EU glede nove evropske direktive o sistemih zajamčenih vlog, ki bo med drugim uvedla za RS zelo pomembno spremembo, in sicer obvezno financiranje sistema jamstva vnaprej (ex ante), za kar si je Banka Slovenije prizadevala že v preteklosti, saj bi se s tem zagotovilo, da so sredstva za izplačilo zajamčenih vlog zbrana vnaprej, to pa bi neposredno prispevalo k ohranjanju finančne stabilnosti v RS. Vzporedno je Banka Slovenije obveščala banke in hranilnice o pričakovanih spremembah na področju jamstva za vloge ter pod okriljem Združenja bank Slovenije iskala skupne rešitve za reformo slovenskega sistema jamstva za vloge.

V letu 2014 bo prednostna naloga Banke Slovenije okrepiti aktivnosti za spremembe sistema jamstva za vloge. Banka Slovenije bo sodelovala pri pripravi zakonskih in drugih sprememb, potrebnih za prenos nove direktive o sistemu zajamčenih vlog v slovenski pravni red, v tesnem sodelovanju z Združenjem bank Slovenije. Banka Slovenije bo hkrati nadaljevala aktivnosti za pripravo bank in hranilnic za pravilno in pravočasno poročanje podatkov o zajamčenih vlogah, kar je eden od bistvenih elementov za delovanje sistema jamstva za vloge. Hkrati bo Banka Slovenije nadaljevala aktivnosti za vzpostavitev sistema jamstva za vloge, ki bo skladen z novo evropsko direktivo, ki ne le krepi ozaveščenost javnosti o obstoju sistemov jamstva za vloge, skrajšuje roke za izplačilo zajamčenih vlog in uvaja druge spremembe za večjo varnost deponentov, temveč tudi zahteva ustrezno upravljanje sistemov jamstva za vloge.

Okvir za krizno upravljanje

V letu 2013 se je stanje tako poslabšalo, da se je izkazalo, da brez državne pomoči v obliki rekapitalizacije, nekatere banke ne bodo preživele. Poslabšanje gospodarskega stanja v državi, predvsem po letu 2010 in v letu 2012, je zaradi propada številnih podjetij vplivalo na kapitalsko ustreznost bank, z zmanjšano sposobnostjo zadolževanja države pa tudi na poslabšanje likvidnostnega stanja slovenskega bančnega sistema. Za ključne ukrepe kriznega upravljanja v letu 2013 je bilo bistveno sprejetje novele Zakona o bančništvu (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 96/13; ZBan-1L). Tako pri pripravi ZBan-1L in tudi pri izvedbi ukrepa je Banka Slovenije ravnala skrbno in s ciljem, da se negativni učinki tega ukrepa omejijo na najmanjšo možno mero.

V Sloveniji se je zato uveljavila ureditev, ki omogoča, da v primeru ugotovljene insolventnosti banke Banka Slovenije izvede postopek sanacije banke z ukrepi, ki so glede učinkov podobni postopku prisilne poravnave, ki se izvede ob insolventnosti gospodarske družbe. Nova ureditev omogoča prisilni odpis delnic obstoječih delničarjev oziroma odpis ali konverzijo v delnice za podrejene terjatve upnikov banke, to je tiste terjatve, ki bi bile ob stečaju banke poplačane šele, ko bi se v celoti poplačali vsi depoziti banke in druge navadne terjatve upnikov banke. Nov ukrep prisilnega prenehanja ali konverzije je urejen kot izredni ukrep, ki ga v okviru pristojnosti izvajanja nadzora nad banko izreče Banka Slovenije, če so za to izpolnjeni z zakonom določeni pogoji. Z novim ukrepom prisilnega prenehanja ali konverzije se tako prepreči propad banke in omogoči njeno preživetje podobno kot pri prisilni poravnavi insolventnega podjetja, tako da pretekle izgube pokrijejo najprej dosedANJI lastniki, šele za njimi pa tisti upniki, katerih terjatve se po pravilih splošnega insolvenčnega prava štejejo kot podrejene terjatve (po vrstnem redu, glede na stopnjo podrejenosti njihovih terjatev). Slovenija je sestavni del EU, slovenske banke pa sestavni del evropskega bančnega sistema, kar pomeni, da je dolžna upoštevati zakonodajo, ki je sprejeta znotraj Unije. V primeru državne pomoči bankam to vključuje tudi pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da je državna pomoč sploh dopustna. Pogoje za dopustnost državne pomoči za sanacijo bank določa Evropska komisija v okviru svojih pristojnosti na področju varstva konkurence. Dopustnost vsakega posamičnega primera državne pomoči (ali ko država nameni sredstva sanaciji banke ali ko ga nameni sanaciji podjetja) Evropska komisija posebej presoja. Glede na Pogodbo o delovanju EU je predhodno soglasje Evropske komisije pogoj, da država lahko nameni državno pomoč posamezni banki.

Uveljavitev ZBan-1L je omogočila, da se v primeru ugotovljene insolventnosti in možnega stečaja banke, ki bi lahko ogrozil stabilnost finančnega sistema, z izrednim ukrepom Banke Slovenije uveljavijo le nekateri učinki stečaja banke, in sicer razveljavitev obveznosti banke do delničarjev in upnikov iz podrejenih terjatev, če te obveznosti v stečaju banke ne bi bile poplačane. S tem ukrepom se torej prepreči stečaj banke, položaj delničarjev oziroma upnikov, katerih terjatve so bile razveljavljene, pa zaradi tega ukrepa ne sme biti slabši, kot bi bil v primeru stečaja banke. Če bi torej upniki določenega razreda podrejenih terjatev prejeli v stečaju vsaj delno poplačilo svoje terjatve, ta del ne sme biti predmet razveljavitve, pač pa bi lahko Banka Slovenije v tem delu odločala o konverziji terjatev v (nove) delnice banke. Banka Slovenije je na podlagi ocene neodvisnih cenilcev, ki je bila izvedena v vseh bankah, ki so bile deležne izrednih ukrepov (NLB, NKBM, Abanka, Factor banka in Probanka), ugotovila, da bi bil v primeru stečaja banke primanjkljaj kapitala tako velik, da terjatve upnikov podrejenih terjatev in delnice obstoječih delničarjev ne bi bile niti delno poplačane. Da bi lahko banke prejele državno pomoč, ki je bila nujno potrebna za stabilizacijo poslovanja, so pred vplačilom sredstev države za rekapitalizacijo bank morale biti razveljavljene delnice banke in vse podrejene obveznosti banke. Nasprotno rekapitalizacija bank z državno pomočjo, glede na pravila EU za državne pomoči, ne bi bila dopustna. Po teh pravilih namreč javnih sredstev ni dopustno uporabiti za reševanje delničarjev in upnikov iz podrejenih terjatev, ampak le za reševanje terjatev navadnih upnikov – deponentov in drugih prednostnih upnikov banke. Stečaj in prenehanje banke se lahko v smislu 320. člena ZBan-1 kljub ugotovljeni insolventnosti banke torej odloži, če Banka Slovenije oceni, da je mogoče z izrednimi ukrepi, ki jih ureja ZBan-1, odpraviti razloge insolventnosti. Iz navedenega izhaja, da so izredni ukrepi predvideni kot instrument za sanacijo bank, s katerimi se zaradi zaščite javnega interesa z uporabo javnih sredstev prepreči stečaj banke. To je mogoče le z natančno opredeljenimi ukrepi prestrukturiranja, ki jih na podlagi zakona izreče Banka Slovenije na način, da se zavarujejo temeljne pravice lastnikov in upnikov ter odvrnejo negativni učinki stečaja banke na finančni sistem. Izredni ukrepi, ki so bili urejeni v ZBan-1 pred uveljavitvijo novele ZBan-1L, so sicer določali možnost, da Banka Slovenije odloči o rekapitalizaciji banke (brez skupščine banke), o prenosu premoženja in obveznosti banke na prevzemno družbo, o prodaji delnic banke in postavitvi izredne uprave banke. Izredni ukrepi, kot so bili urejeni v ZBan-1 pred uveljavitvijo ZBan-1L, pa niso omogočali prestrukturiranja banke na način, da se izvede prisilni odpis obveznosti banke na način, kot to velja za obveznosti prezadolženih dolžnikov v postopku prisilne poravnave (v skladu z ZFPPIPP). Namen postopkov prestrukturiranja po ZFPPIPP (preventivno prestrukturiranje in prisilna poravnava) je dvojen: ohraniti poslovanje podjetja in doseči višje poplačilo upnikov kot v stečaju (44. c in 136. člen ZFPPIPP). Z ohranitvijo poslovanja podjetja se dosežejo ugodni učinki z

vidika delovanja gospodarskega sistema in družbe v celoti. Stroški stečaja tako ne bremenijo javnih sredstev, podjetje še naprej ustvarja dohodek, plačuje javne dajatve in še naprej zagotavlja delovna mesta.

Evropska komisija je ugodno rešila prošnjo države za odobritev državne pomoči v obliki rekapitalizacije bank (brez njenega soglasja bi bila državna pomoč nemogoča), zato je bila lahko rekapitalizacija izvedena pred koncem leta. Ker je bila rekapitalizacija bank v tako kratkem roku mogoča le z državno pomočjo, je bil ukrep razveljavitve delnic in podrejenih obveznosti nujen predpogoj za sodelovanje države pri sanaciji bank v obliki rekapitalizacije. Brez tega ukrepa bi bila celotna operacija nemogoča, stečaj bank pa glede na veljavno zakonodajo neizogiben. Banka Slovenije se zaveda teže ukrepa, ki ga je izrekla z razveljavitvijo delnic in podrejenih obveznosti bank, vendar hkrati ugotavlja, da je bila uporaba tega ukrepa v danih okoliščinah edina rešitev, da se prepreči stečaj teh bank in zagotovi stabilnost finančnega sistema kot celote.

Pri pripravi ZBan-1L in tudi pri izvedbi ukrepa je Banka Slovenije ravnala skrbno ter s ciljem, da se negativni učinki tega ukrepa omejijo na najmanjšo možno mero. V obdobju gospodarske recesije se tveganje iz lastništva delnic in drugih finančnih instrumentov, ki pomenijo za imetnike ob večjem tveganju tudi večjo kapitalsko donosnost, bistveno poveča v primerjavi s tveganji in pričakovani, kot so obstajala v času gospodarske rasti in dobrega stanja bank. Pričakujemo, da se bo ob sanaciji gospodarstva in gospodarski rasti izboljšalo tudi stanje bank, to pa je bil tudi namen rekapitalizacija bank v letu 2013.

Slovenski okvir za krizno upravljanje bank se mora v letu 2014 (in pozneje v letu 2015) v celoti prilagoditi prihodnjim enotnim pravilom, ki bodo predpisana z novo evropsko direktivo o sanaciji in reševanju kreditnih institucij in investicijskih podjetij (BRRD) ter s prihodnjo uredbo (EU) o enotnem mehanizmu za reševanje (SRM). Okvir za krizno upravljanje, torej predvsem reševanje bank, bo določal potrebne ukrepe in postopke ter pooblastila, s katerimi se bodo banke reševale na način, ki preprečuje finančno nestabilnost in povzroča čim manj stroškov za državo. V letu 2013 je Banka Slovenije pri obeh zakonodajnih predlogih aktivno sodelovala pri pogajanjih z evropskimi institucijami, prav tako je aktivna pri delu Evropskega bančnega organa, ki mora pripraviti obširno regulativo tega popolnoma novega področja. Tako bo morala država v letu 2014 natančno opredeliti organe za opravljanje funkcij in nalog v zvezi z reševanjem ter zagotoviti, da se bo sedanji sistem za krizno upravljanje, torej za sanacijo in reševanje institucij v finančnem sistemu v Sloveniji in v okviru čezmejnega sodelovanja z drugimi državami članicami EU prilagodil omenjenemu okviru EU za krizno upravljanje. Organ, pristojen za reševanje, bo moral spremeniti svojo organizacijo tako, da bo zagotovljena delitev nadzorne funkcije od nalog v zvezi z reševanjem, s čimer se bo zagotovilo hitro ukrepanje in izognilo navzkrižju interesov. Banka Slovenije pričakuje, da bo ohranila svoje pristojnosti na področju reševanja bank, zato se bo ustrezno prilagodila novemu evropskemu zakonodajnemu redu in zahtevam po ločitvi funkcije bančnega nadzornika od funkcije organa za reševanje bank.

2.3 Druge naloge

2.3.1 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

Banka Slovenije vodi račune komitentov in zanje opravlja plačilne storitve. Največji delež po številu opravljenih plačilnih storitev imajo plačilne storitve SEPA (99,6 %). Med plačilnimi storitvami SEPA predstavljajo kreditna plačila SEPA 93,6 % in direktne obremenitve SEPA 6,4 %.

Vodenje računov proračunskih uporabnikov

Banka Slovenije vodi enotni zakladniški račun države in 194 enotnih zakladniških računov občin, odprtih v različnih valutah. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa, kot ga določa Zakon o javnih financah, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila, ki ji neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov pošiljajo plačilne naloge in od nje tudi prejemajo vse povratne informacije o opravljenih plačilnih transakcijah. Leta 2013 je bilo prek enotnega zakladniškega računa države opravljenih za 139,033 mrd EUR pritokov in za 138,702 mrd EUR odtokov, prek enotnih zakladniških računov občin pa za 40,330 mrd EUR pritokov in za 40,320 mrd EUR odtokov. Poleg enotnih zakladniških računov Banka Slovenije vodi 33 namenskih transakcijskih računov države in drugih proračunskih uporabnikov.

Vodenje računov Centralne klirinško depotne družbe d.d. in članov Centralne klirinško depotne družbe

Banka Slovenije vodi denarni račun jamstvenega sklada in fiduciarni račun za skrbniške storitve Centralne klirinško depotne družbe d.d. Poleg tega Banka Slovenije vodi tudi račune članov Centralne klirinško depotne družbe (v nadaljevanju: člani KDD), prek katerih se izvaja denarna poravnava poslov z vrednostnimi papirji. Konec leta 2013 je imelo 17 članov KDD, med njimi 12 poslovnih bank ter pet borznoposredniških družb, odprte transakcijske račune za sredstva strank in obračunske račune pri Banki Slovenije. Leta 2013 je bilo prek računov Centralne klirinško depotne družbe in članov KDD opravljenih za 2,459 mrd EUR pritokov in za 2,461 mrd EUR odtokov.

Vodenje računov tujih finančnih institucij in institucij EU

Banka Slovenije vodi tudi račune tujih finančnih institucij in institucij EU. Prek teh računov je bilo leta 2013 opravljenih za 939,7 mio EUR pritokov in za 936,5 mio EUR odtokov.

2.3.2 Upravljanje tveganj v Banki Slovenije

Upravljanje tveganj je upravljavski proces, ki vključuje načrtovanje, organiziranje, vodenje in nadziranje virov na stroškovno učinkovit način, da bi tveganja ostala v dovoljenih oziroma za Banko Slovenije sprejemljivih okvirih. V upravljanje tveganj so vključeni vsi zaposleni Banke Slovenije. Upravljanje tveganj v Banki Slovenije je usklajeno s smernicami in metodologijami ECB/ESCB, smiselno pa so upoštevana tudi načela in smernice standarda ISO 31000.

Sistem upravljanja tveganj Banke Slovenije ima jasno organizacijsko strukturo ter opredeljene pristojnosti in pooblastila. Vodstveni nadzor nad delovanjem sistema zagotavlja, da se ključna tveganja, ki jim je Banka Slovenije izpostavljena, pravočasno prepoznajo, ocenijo in obvladajo.

Okvir in politike upravljanja tveganj določa Svet Banke Slovenije, ki neposredno skrbi za strateška tveganja in tveganja izgube ugleda. Na področju tveganj finančne stabilnosti v banki delujeta Skupina za krizno upravljanje in Likvidnostna komisija, medtem ko upravljanje finančnih tveganj poteka prek Investicijskega odbora.

Upravljanje operativnih tveganj usmerja in nadzira Odbor za operativna tveganja. Ta je zadolžen za upravljanje tveganj na področjih neprekinjenega poslovanja in operativnih tveganj ter zagotavljanje informacijske in fizično-tehnične varnosti.

V letu 2013 je Banka Slovenije uspešno vzpostavila Sistem za upravljanje operativnega tveganja. Politika upravljanja operativnega tveganja je bila v skladu s smernicami ESCB ustrezno osvežena. Pripravljena je bila ocena kritičnosti poslovnih procesov, na podlagi katere sta bila izvedena prepoznavanje in analiza operativnih tveganj ter pripravljeni in izvedeni konkretni načrti za obvladovanje prepoznanih tveganj. Vzpostavljen je bil celovit register incidentov in z njimi povezanih škodnih dogodkov. Aktivnosti, izvedene na podlagi prepoznanih incidentov in škodnih dogodkov, dajejo Banki Slovenije praktično podlago za izboljševanje notranjega nadzora in implementacijo novih preventivnih ukrepov za zmanjšanje tveganj.

2.3.3 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

Finančne naložbe Banke Slovenije so vse finančno premoženje Banke Slovenije, ki ni povezano z izvajanjem denarne politike. Sestavljajo jih finančne naložbe, ki so nominirane v domači in tujih valutah. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije je 31. decembra 2013 znašala 4.723,6 mio EUR, od tega je bilo 4.054,3 mio EUR naložb v finančne instrumente izdajateljev iz evrskega območja in v instrumente izdajateljev zunaj evrskega območja, nominirane v evrih. Mednje spada 3.792 mio EUR naložb v instrumente kapitalskega trga, 2,4 mio EUR izvedenih finančnih instrumentov (derivativov) ter za 259,9 mio EUR gotovine in vlog. Poleg tega je bilo 669,3 mio EUR naloženih v finančne instrumente izdajateljev iz drugih valutnih območij, nominiranih v valutah, ki imajo status mednarodnih denarnih rezerv. Velikost finančnih naložb je odvisna tudi od višine obveznosti do Evrosistema.

Po definiciji MDS se štejejo k mednarodnim denarnim rezervam tuja gotovina in devizna imetja v tujini, prvovrstni vrednostni papirji tujih izdajateljev, monetarno zlato, imetja SDR in rezervna tranša pri MDS. Slovenija po 1. januarju 2007 pri statistični obravnavi mednarodnih denarnih rezerv upošteva določilo, ki velja v vseh drugih državah članicah evrskega območja. K mednarodnim denarnim rezervam se šteje, poleg monetarnega zlata, rezervne tranše in SDR, tudi tisti del deviznih rezerv, ki ni nominiran v evrih in je naložen zunaj evrskega območja. Metodologija je podrobno razložena v članku Statistična obravnava mednarodnih denarnih rezerv ob vstopu Slovenije v evrsko območje (Prikazi in analize, maj 2007).

Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije se opravlja prek treh stopenj. Svet Banke Slovenije določa Smernice za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije, in sicer predpisuje dolgoročne usmeritve upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije in določa cilj upravljanja. Drugo stopnjo upravljanja predstavlja Investicijski odbor, ki predpisuje merila za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije. Z njimi se omeji izpostavljenost do različnih vrst tveganj. Investicijski odbor predpisuje tudi metodologijo merjenja doseganja cilja in kvantifikacije tveganj. V okviru dovoljenih odstopanj na tretji stopnji upravljalški proces operativno izvajajo upravitelji premoženja.

Tabela 12: Stanje finančnih naložb Banke Slovenije

v mio EUR	Finančne naložbe Banke Slovenije		
Stanje na dan	Naložbe v evrih in vse naložbe v instrumente izdajateljev iz evrskega območja	Mednarodne denarne rezerve	Skupaj
31. 12. 2010	4.242,5	803,2	5.045,7
31. 12. 2011	4.824,7	766,8	5.591,5
31. 12. 2012	4.771,1	722,2	5.493,3
31. 12. 2013	4.054,3	669,3	4.723,6

Vir: Banka Slovenije.

Trenutno veljavna merila za upravljanje kreditnega tveganja dovoljujejo naložbe v finančne instrumente z državnim in bančnim tveganjem, ki jih izdajajo izdajatelji z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Prav tako je predpisano razmerje med velikostjo naložb državnega in bančnega tveganja. Naložbe v državni in bančni sektor so omejene s seznamom dovoljenih izdajateljev, na katerem je opredeljena tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete z državnim tveganjem oziroma do posamezne bančne skupine. Zgornja meja izpostavljenosti je odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije.

Merilo upravljanja valutnih tveganj predpisuje dovoljeno valutno izpostavljenost naložb Banke Slovenije in meje odstopanja. Z merilom je predpisana tudi ciljna valutna struktura naložb. V letu 2007 je bil na seznam dovoljenih instrumentov dodan instrument valutna zamenjava, ki omogoča izpostavljenost posameznim vrstam tveganj na tujem valutnem območju ob hkratni zaščiti pred spremembo samega valutnega tečaja. V januarju 2008 je Banka Slovenije zaščitila vso valutno izpostavljenost, razen dela naložb, ki je enak višini zneska morebitnega dodatnega vpoklica deviznih rezerv s strani ECB. Merilo za upravljanje tveganja spremembe obrestnih mer določa modificirano trajanje finančnih naložb in predpisuje maksimalno dovoljeno odstopanje od ciljnega modificiranega trajanja. Merilo za upravljanje likvidnostnega tveganja predpisuje minimalno višino likvidnih sredstev. Merila za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije določajo tudi pogoje za posojanje obveznic in druge aktivnosti. Banka Slovenije mora pri naložbeni politiki upoštevati določbe 123. člena Pogodbe o delovanju EU, ki prepoveduje monetarno financiranje institucij javnega sektorja. Med prepovedane oblike financiranja javnih institucij spadajo depoziti pri njih in nakupi primarnih izdaj dolžniških vrednostnih papirjev, komercialnih zapisov in potrdil o depozitu, če je izdajatelj javna institucija. Nakupi finančnih instrumentov javnega sektorja EU so na primarnem trgu prepovedani, medtem ko so naložbe na sekundarnem trgu dovoljene v okviru določenega limita za posamezno državo. Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije je leta 2013 potekalo skladno z določenimi merili. Natančnejši podatki o strukturi mednarodnih denarnih rezerv na dan 31. decembra 2013 so prikazani v poglavju o računovodskih izkazih.

2.3.4 Mednarodno sodelovanje

Evropska unija

Guverner Banke Slovenije se je leta 2013 udeležil zasedanj neformalnega Ecofina in sej Splošnega odbora Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB). Neformalnega Ecofina se poleg finančnih ministrov udeležujejo tudi guvernerji centralnih bank držav članic EU. Splošni odbor ESRB sprejema odločitve, potrebne za izvajanje nalog, poverjenih ESRB. ESRB je odgovoren za makrobonitetni nadzor in spremljanje ter oceno tveganj stabilnosti finančnega sistema EU kot celote. Predstavnik Banke Slovenije se je udeleževal tudi sestankov Svetovalno tehničnega odbora, ki deluje v okviru ESRB. Poleg ESRB evropsko strukturo za nadzor finančnega sektorja v EU sestavlja tudi Evropski bančni organ (EBA), ki je eden od treh evropskih nadzornih organov. Viceguvernerka, pristojna za nadzor bančnega poslovanja in finančno stabilnost, se je udeleževala sej Odbora nadzornikov, zaposleni v Nadzoru bančnega poslovanja pa sestankov odborov in delovnih skupin EBE.

Predstavniki Banke Slovenije so se tudi leta 2013 udeleževali zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij EU ter zadevajo področje finančnih in monetarnih zadev. Udeleževali so se sestankov Ekonomsko-finančnega odbora (EFC) in njegovih pododborov, sestankov Odbora za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko ter drugih delovnih skupin z ustreznih področij, ki delujejo v okviru Evropske komisije in Sveta EU.

Leta 2013 so se predstavniki Evropske komisije in ECB sestajali s predstavniki Banke Slovenije v okviru evropskega semestra (letnega cikla usklajevanja gospodarske politike). Na dnevnem redu je bil poglobljen pregled gospodarskih razmer v Sloveniji in izpolnjevanja specifičnih priporočil skladno s postopkom o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij.

Mednarodni denarni sklad

Banka Slovenije je pristojna za sodelovanje Republike Slovenije v MDS, guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS. Kvota Slovenije v MDS je ostala nespremenjena in znaša 275 mio SDR, kar predstavlja 0,14 % glasov vseh članic MDS. Skladno z Resolucijo 66-2 o reformi kvote in upravljanja, ki jo je Odbor guvernerjev potrdil decembra 2010, se bo v okviru 14. rednega pregleda kvot ta s sedanjih 238,4 mrd SDR povečala (podvojila) na 476,8 mrd SDR. Do navedenega povečanja kvote leta 2013 še ni prišlo, saj sprejeta resolucija zahteva spremembo Statuta MDS, za kar je potrebna ratifikacija vsaj 3/5 držav članic, ki predstavljajo vsaj 85 % glasovalne moči.

V okviru sodelovanja Banke Slovenije v finančnih aranžmajih MDS je bil leta 2013 podpisan nov sporazum o bilateralnem posojilu. Decembra 2011 je bilo namreč na ravni finančnih ministrov EU sklenjeno, da se bo še dodatno povečala posojilna zmožnost MDS s povečanjem prispevkov držav evrskega območja v okviru bilateralnih posojil. Po predlagani razdelitvi na podlagi novih deležev kvote, po reformi iz leta 2010, je bil za Slovenijo predviden okvir novega bilateralnega posojila v višini 910 mio EUR. Sporazum je bil podpisan in je začel veljati 28. oktobra 2013. Skladno s predhodnim sporazumom o bilateralnem posojilu med Banko Slovenije in MDS, ki je bil podpisan septembra 2010, je bilo leta 2013 črpanih 0,7 mio SDR. S 1. aprilom 2013 so se na podlagi odločitve MDS prenehala črpanja iz tega sporazuma.

Slovenija je tudi leta 2013 sodelovala pri financiranju posojil MDS v okviru FTP (angl. *Financial Transaction Plan*). Prispevala je sredstva za kreditiranje Portugalske, Cipra in Pakistana v skupni višini 9 mio SDR. Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je v primerjavi z letom 2012 povečala in je konec decembra 2013 znašala 99,6 mio SDR.

V okviru posvetovanj po IV. členu Statuta MDS so v letu 2013 potekali obiski predstavnikov MDS v Sloveniji. Med 12. in 18. marcem 2013 je potekalo nadaljevanje jesenskih posvetovanj, ki jih je vodil Antonio Spilimbergo. V okviru obiska so se predstavniki MDS seznanili s stanjem v gospodarstvu, delovanjem finančnega sektorja in bančnega sistema ter izzivi za prihodnje. Predstavniki MDS so od 17. do 28. oktobra 2013 opravili še redno letno posvetovanje s Slovenijo po IV. členu Statuta MDS. Člani misije so se sestali s predstavniki Banke Slovenije, Vlade Republike Slovenije, Državnega zbora, bančnega sektorja in sindikatov, ki so jim predstavili makroekonomske razmere in usmeritve gospodarske politike Vlade Republike Slovenije v prihodnjem obdobju. Skladno s prakso MDS je bilo zaključno poročilo misije MDS po IV. členu Statuta MDS obravnavano 13. januarja 2014 na Odboru izvršnih direktorjev MDS.

Banka za mednarodne poravnave

Guverner Banke Slovenije se udeležuje sestankov guvernerjev centralnih bank članic Banke za mednarodne poravnave (BIS), ki so organizirani vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, leta 2013 predvsem o spremembah regulative v bančnem sektorju. Banka Slovenije je delničar BIS. Njen predstavnik se je udeležil letne skupščine BIS v Baslu.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

Predstavniki banke Slovenije so se udeleževali zasedanj nekaterih odborov in delovnih skupin OECD. Sodelovali so na sestankih Odbora za ekonomsko politiko, Odbora za finančne trge, Delovne skupine za mednarodno naložbeno statistiko, Delovne skupine za finančne statistike, Delovne skupine za nacionalne račune in v neformalnem usmerjevalnem odboru Delovne skupine za mala in srednje velika podjetja ter podjetništvo. Tudi leta 2013 je predstavnik Banke Slovenije sodeloval v medresorski delovni skupini. V aprilu 2013 so se predstavniki Banke Slovenije udeležili predstavitve Ekonomskega pregleda za Slovenijo in se sestali s predstavniki OECD.

Tehnična pomoč

Strokovnjaki Banke Slovenije sodelujejo v programih tehnične pomoči drugim centralnim bankam. V letu 2013 je Banka Slovenije sodelovala v projektih tehnične pomoči za države Zahodnega Balkana, ki jih financira Evropska komisija, vodi pa ECB. Poleg tega je izvajala tehnično pomoč prek Taiexa (angl. *Technical Assistance Information Exchange Instrument*) in ponujala tehnično pomoč neposredno centralnim bankam Zahodnega Balkana.

Banka Slovenije je v letu 2013 sodelovala v obeh projektih ESCB, namenjenih centralnim bankam Zahodnega Balkana, in sicer v Narodni banki Srbije (NBS) in Narodni banki Republike Makedonije (NBRM). Projekt v NBS je bil doslej najobsežnejši projekt ESCB, namenjen državam Zahodnega Balkana. V prvem delu projekta, ki je trajal od 1. februarja 2011 do 31. januarja 2013, je sodelovalo kar 21 centralnih bank EU, ki so zagotavljale tehnično pomoč na 11 področjih. V drugem delu projekta, ki je trajal od 1. februarja 2013 do 31. decembra 2013, je sodelovalo 10 centralnih bank EU na treh področjih. Projekt v NBRM se je začel 15. oktobra 2012 in je trajal do 15. julija 2013. Poleg ECB in Banke Slovenije je v projektu sodelovalo še 11 centralnih bank ESCB.

Poleg tehnične pomoči v okviru ESCB je Banka Slovenije ponujala pomoč prek Taiexa in neposredno centralnim bankam. Banka Slovenije je aprila 2013 prek Taiexa ponujala tehnično pomoč dvema skupinama strokovnjakov iz Severnega Cipra v zvezi s prostim pretokom kapitala ter plačilnimi storitvami in sistemi. Junija in oktobra 2013 je Banka Slovenije zagotavljala tehnično pomoč neposredno NBS. Tehnična pomoč je pokrivala področji naprednega pristopa za oceno kreditnega tveganja z ekonomskega in pravnega vidika ter matrično poročanje.

3 ORGANIZACIJA BANKE SLOVENIJE

Svet Banke Slovenije

Organa odločanja Banke Slovenije sta guverner Banke Slovenije in Svet Banke Slovenije.

Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov: guverner in štirje viceguvernerji. Predsednik Sveta Banke Slovenije je guverner. Guverner lahko pooblasti enega od viceguvernerjev za svojega namestnika.

V Svetu Banke Slovenije je v letu 2013 prišlo do spremembe. Dr. Boštjan Jazbec je bil 2. aprila 2013 po sklepu Državnega zbora RS št. 450-03/13-2/8 imenovan za guvernerja za šestletno obdobje. Tako je na mestu guvernerja zamenjal dr. Marka Kranjca, ki je to funkcijo opravljal od 16. julija 2007.

Na dan 31. decembra 2013 so Svet Banke Slovenije sestavljali:

- dr. Boštjan Jazbec, guverner
- Darko Bohnec, viceguverner
- mag. Janez Fabijan, viceguverner – namestnik guvernerja
- dr. Mejra Festić, viceguvernerka
- mag. Stanislava Zadavec Capriolo, viceguvernerka

Organiziranost banke

Vsa dela Banke Slovenije opravljajo zaposleni v naslednjih organizacijskih enotah: sektor, oddelek, odsek in referat (glej organizacijsko shemo).

V okviru sektorja se zagotavlja koordinacija dela med oddelki. Sektorje praviloma koordinirajo guverner, viceguvernerji in generalna sekretarka.

V oddelkih se opravljajo operativna in druga dela podobne vsebine. V Banki Slovenije je 14 oddelkov, ki se lahko delijo na manjše organizacijske enote, odseke in referate.

Komisije, odbori in delovna telesa banke

V Banki Slovenije deluje 18 komisij, 5 odborov in 8 delovnih skupin na različnih področjih poslovanja.

Pomembnejša delovna telesa so:

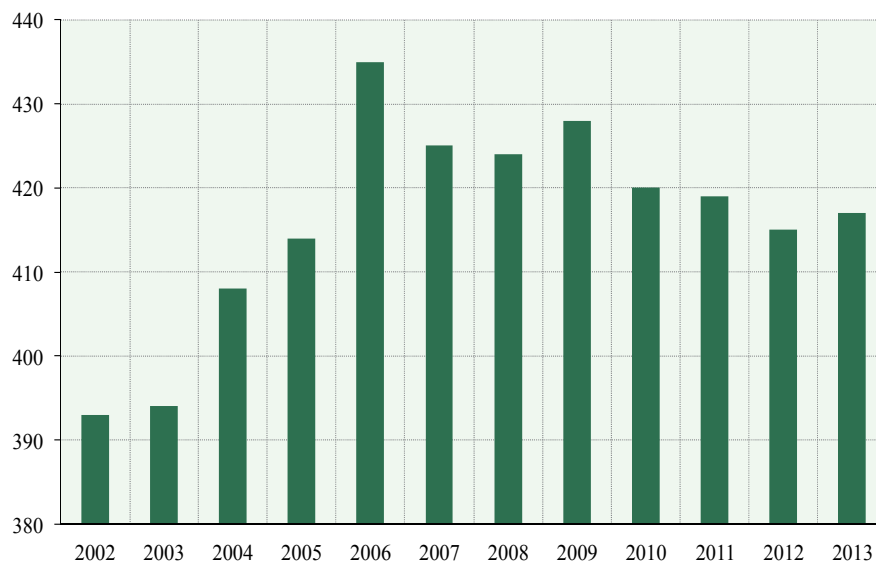
- Odbor za operativna tveganja (predsednik Darko Bohnec),
- Revizijski odbor Banke Slovenije (predsednik dr. Dušan Zbašnik),
- Investicijski odbor (predsednik Ernest Ermenc),
- Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o ustreznosti posameznika za opravljanje funkcije (predsednik Darko Bohnec),
- Komisija za licenciranje (predsednica mag. Stanislava Zadavec Capriolo),
- Komisija Sveta Banke Slovenije za raziskovalno delo (predsednica dr. Mejra Festić),
- Likvidnostna komisija (predsednik mag. Tomaž Košak),
- Komisija za prekrške (predsednica Jasna Iskra),
- Skupina za krizno upravljanje (predsednica mag. Stanislava Zadavec Capriolo).

Zaposleni

Na dan 31. decembra 2013 je bilo v Banki Slovenije zaposlenih 417 delavcev.

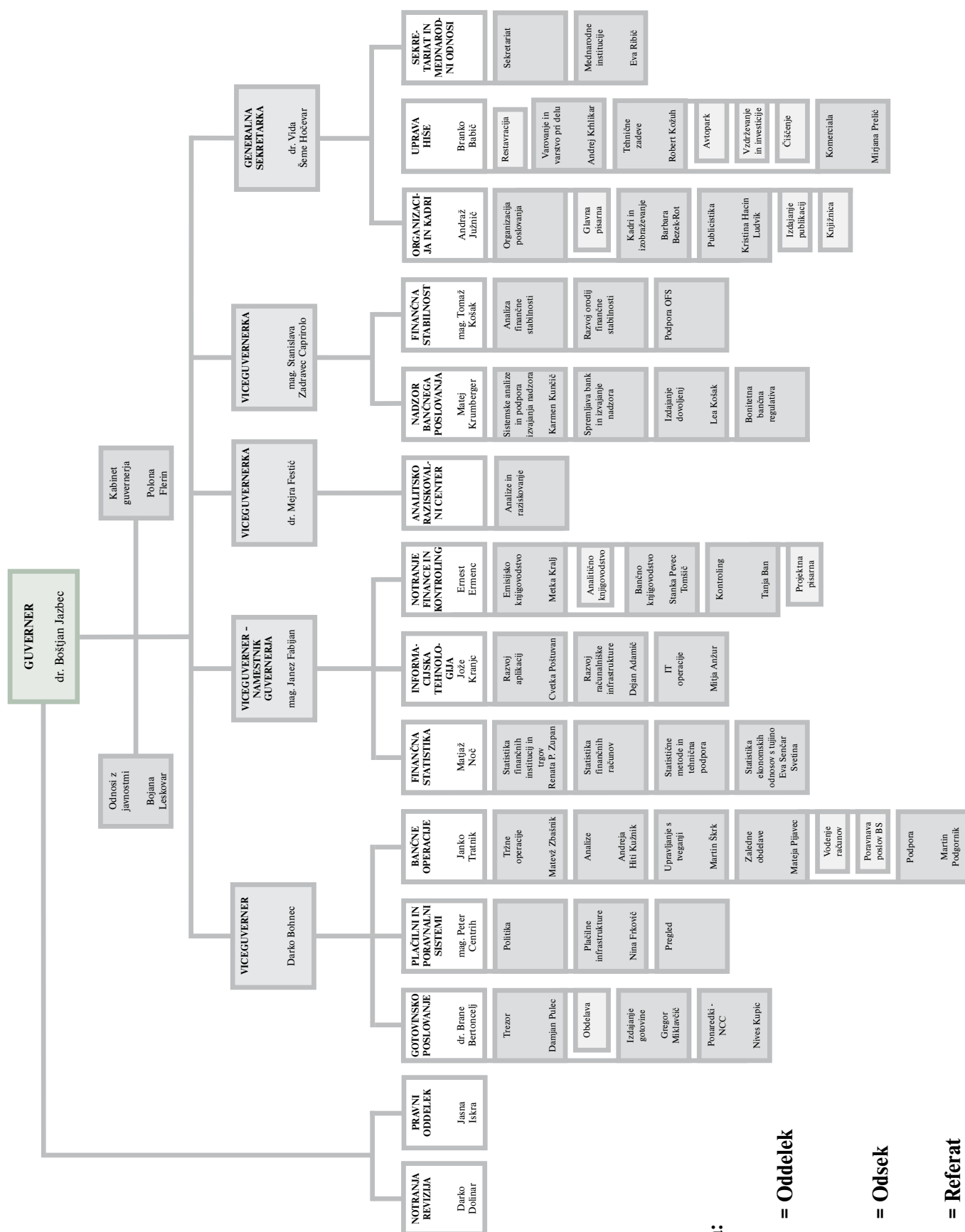
Povprečna starost zaposlenih v Banki Slovenije je v letu 2013 znašala 43 let in 3 mesece. Delež zaposlenih, ki imajo več kot V. raven izobrazbe, je bil 77,5-odstoten.

Slika 31: Število zaposlenih v Banki Slovenije na zadnji dan leta

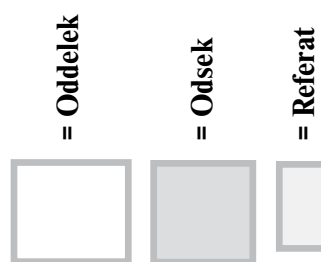

Vir: Banka Slovenije.

Organizacijska shema na dan 31. 12. 2013

Legenda:

4 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Računovodski izkazi Banke Slovenije za leto 2013

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije in njen statut nalagata Svetu Banke Slovenije pripravo računovodskih izkazov za vsako obračunsko leto, ki resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Pri pripravi računovodskih izkazov je Svet Banke Slovenije dolžan:

- . izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- . jih presojati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- . ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi in
- . pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Svetu Banke Slovenije

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze Banke Slovenije (v nadaljevanju "Banka"), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2013 in izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost za računovodske izkaze

Svet Banke Slovenije je odgovoren za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 11. novembra 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2010/20) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje, in za takšen notranji nadzor, ki je po mnenju posloводства potreben za pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanjem in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov banke, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja banke. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Mnenje

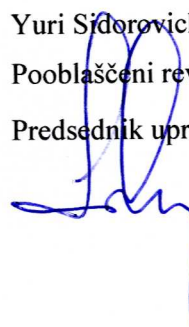
Po našem mnenju so računovodski izkazi Banke Slovenije na dan 31. decembra 2013 v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 11. novembra 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2010/20) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje.

DELOITTE REVIZIJA d.o.o.

Deloitte.

DELOITTE REVIZIJA D.O.O.
Ljubljana, Slovenija 3

Yuri Sidorovich
Pooblaščen revizor
Predsednik uprave

Ljubljana, 12. marec 2014

Ustanovitev

Banka Slovenije (Banka) je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junij 1991. Banka je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Banka skrbi predvsem za stabilnost domačih cen in splošno likvidnost bančnega sistema. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list Republike Slovenije št. 58/02, št. 72/06 in št. 59/11) se z dnem uvedbe evra kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB¹.

Računovodske politike

Prevzem evra

Republika Slovenija je prevzela evro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za denarno politiko in izvajanje skupnih strateških ciljev Evropskega sistema centralnih bank (ESCB)².

Računovodska načela in standardi

Banka uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 11. november 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (prenovljen) (ECB/2010/20)³ (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 342. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljeni v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in transparentnost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost in morajo biti transparentni;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti kot tudi prepoznavanje prihodka mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se prenesejo neposredno na račune vrednotenja;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se pojavijo med koncem poslovnega leta in dnevom, ko Svet Banke potrdi računovodske

¹ Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

² Izraz 'Evropski sistem centralnih bank (ESCB)' se nanaša na osemindvajset nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2013 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na sedemnajst NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

³ Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 31-68. Računovodska smernica je bila dopolnjena s Smernico Evropske centralne banke z dne 21. december 2011 (ECB/2011/27), Uradni list EU, L 19, 24.01.2012, str. 37-50 in s Smernico Evropske centralne banke z dne 10. december 2012 (ECB/2012/29), Uradni list EU L 356, 22.12.2012, str. 94-108.

izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja;

- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil niso dovoljena, razen če je mogoče upravičeno oceniti, da so nepomembna v celotnem kontekstu in predstavitvi računovodskih izkazov;
- neprekinjeno poslovanje: pri ocenjevanju sredstev in obveznosti je potrebno predpostavljati, da se poslovanje nadaljuje;
- načelo razmejevanja: prihodki in odhodki se prepoznajo v obdobju, v katerem so bili pridobljeni ali povzročeni, ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti;
- konsistentnost in primerljivost: kriteriji za vrednotenje bilance stanja in prepoznavanje prihodka morajo biti uporabljeni konsistentno, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se prepozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na evro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v evrih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji (z izjemo vrednostnih papirjev, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') se vrednotijo po tržnih cenah, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Naložbe v vrednostne papirje so vključene v bilančne postavke 'Terjatve do nerezidentov evro območja v tuji valuti', 'Terjatve do rezidentov evro območja v tuji valuti', 'Terjatve do nerezidentov evro območja v evrih' in 'Vrednostni papirji rezidentov evro območja v evrih'.

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti, netržni vrednostni papirji in nelikvidni lastniški deleži se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja lastnih sredstev Banke. Posojeni vrednostni papirji so varovani z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek avtomatiziranega posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njene ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

zgradbe	1,3 – 1,8 %
računalniška oprema	20 – 33 %
druga oprema	10 – 25 %

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka izkazuje nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane po pošteni vrednosti in se ne amortizirajo. Kot poštena vrednost je izkazana polovica ocenjene vrednosti, ki je bila izvedena s strani pooblaščenega zunanjega cenilca (Banka vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2009). Omenjeni način vrednotenja odstopa od splošno sprejetih računovodskih načel. S svojim konceptom previdnosti zmanjšuje volatilnost računovodskih izkazov.

ESCB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB prilagoditi vsakih pet let oziroma vsakokrat, ko v EU vstopi nova članica.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, bankovcev v obtoku, prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in sedemnajst NCB⁴ članic evro območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo evro bankovce⁵. Skupna vrednost evro bankovcev v obtoku se razporedi na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁶.

ECB je dodeljen delež v višini 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen Banki, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo evro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti⁷ so prikazane v bilančni postavki 'Neto

⁴ Centralna banka Latvije je članica Evrosistema šele od 1. januarja 2014 dalje.

⁵ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju evrobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 21. junij 2013 (ECB/2013/16), Uradni list EU, L 187, 06.07.2013, str. 13-14.

⁶ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih evro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 25. november 2010 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je evro (prenovljen) (ECB/2010/23), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 17-25, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 3. november 2011 (ECB/2011/18), Uradni list EU, L 319, 02.12.2011, str. 116.

terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe evra⁸ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve evro bankovcev, ustrezno prilagajajo (mehanizem prilagajanja) z namenom izognitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁹ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se sorazmerno znižuje letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe evra, ko se prihodki iz naslova bankovcev dodelijo v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. Za Banko se je to prilagoditveno obdobje končalo 31. decembra 2012. V obravnavanem letu so prilagoditve posledica vstopa Centralne banke Cipra in Centralne banke Malte (v letu 2008), Narodne banke Slovaške (v letu 2009) ter Banke Estonije (v letu 2011) v Evrosistem; prilagoditve iz tega naslova se iztečejo konec leta 2013, 2014 oziroma 2016.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki (odhodki)' v izkazu poslovnega izida.

Začasna razdelitev dobička

Svet ECB je odločil, da prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini evro bankovcev, ter (neto) prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v celoti pripadajo NCB v istem poslovnem letu, kot so nastali. V kolikor Svet ECB ne odloči drugače, ECB razdeli ta prihodek v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹⁰. Razdeli se v celoti, razen v primeru, ko bi bil dobiček ECB manjši od prihodkov od evro bankovcev v obtoku in (neto) prihodkov iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, zmanjšanih za znesek, ki bi bil v skladu s sklepom Sveta ECB prenesen v rezerve za tečajna, obrestna in kreditna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Prav tako se lahko Svet ECB odloči, da stroške ECB v povezavi z izdajo in distribucijo evro bankovcev pokrije v breme prihodkov od evro bankovcev v obtoku.

Znesek, razdeljen NCB, je vključen v postavko 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v izkazu poslovnega izida.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49a. členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi evra kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitve o oblikovanju splošnih rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Z dopolnitvijo Računovodske smernice, ki je pričela veljati konec leta 2012, je podana pravna podlaga za oblikovanje rezervacij za kreditna tveganja. Ustrezen znesek rezervacije za vsa navedena finančna tveganja se ugotavlja letno z uporabo Value-at-Risk (VaR) oziroma Expected Shortfall (ES) metode. VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (99%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja, ES pri dani stopnji zaupanja pa kot pričakovana izguba ocenjevanega portfelja, pri čemer so upoštevane le izgube enake

⁸ Leto uvedbe evra se nanaša na leto, v katerem pričnejo evro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁹ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko evro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

¹⁰ Sklep Evropske centralne banke z dne 25. november 2010 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke iz naslova evro bankovcev v obtoku in iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (ECB/2010/24), Uradni list EU, L 6, 11.01.2011, str. 35-36, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 19. december 2012 (ECB/2012/33), Uradni list EU, L 13, 17.01.2013, str. 12.

ali večje od tvegane vrednosti (VaR) pri dani (enaki) stopnji zaupanja. Rezervacija je namenjena pokrivanju prihodnjih nerealiziranih odhodkov, ki jih ne bo mogoče pokriti s sredstvi na računih vrednotenja. V obravnavanem letu je Banka, upoštevajoč Basel priporočila, uporabila 99% prag zaupanja (do konca leta 2012 – 95% prag zaupanja).

Saldi znotraj ESCB/Evrosistema

Saldi znotraj Evrosistema so posledica čezmejnih transakcij v EU, ki se poravnajo v centralnobančnem denarju v evrih. Te transakcije se praviloma poravnajo preko sistema TARGET2¹¹ in imajo za posledico bilateralne pozicije na TARGET2 računih centralnih bank EU. Te bilateralne pozicije se dnevno netirajo in dodelijo ECB, posledično vsaka nacionalna centralna banka v poslovnih knjigah izkazuje neto terjatev ali obveznost do ECB.

Saldo znotraj Evrosistema do ECB, ki izhaja iz TARGET2 transakcij ter ostalih saldov znotraj Evrosistema, denominiranih v evrih (začasna razdelitev dobička ECB, rezultat prerazporeditve denarnega prihodka), so prikazani v neto znesku in vključeni v postavko obveznosti 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Saldi znotraj ESCB do nacionalnih centralnih bank izven Evrosistema, ki ne izhajajo iz TARGET2 transakcij, so vključeni v postavko sredstev 'Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih' ali postavko obveznosti 'Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz udeležbe Banke v ECB, se izkazuje v postavki sredstev 'Udeležba v ECB'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki je posledica prenesenih deviznih rezerv Banke na ECB ob vstopu v Evrosistem, je denominirana v evrih in se izkazuje v postavki sredstev 'Prenesene devizne rezerve'.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve evro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev 'Neto terjatve iz naslova razdelitve bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani prihodki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom evra, so ločeni od nerealiziranih prihodkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom evra' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani odhodki se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane prihodke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane prihodke v naslednjih letih. Nerealizirani prihodki in odhodki od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

¹¹ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času 2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system 2).

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani prihodki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani odhodki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene prihodke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani prihodki/odhodki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v evro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

1. januarja 2014 je Latvija uvedla evro kot zakonito plačilno sredstvo in vplačala svoj delež kapitala ECB v celoti. Poleg tega je bila s 1. januarjem 2014 v skladu s Statutom izvedena redna petletna uskladitev ESCB ključev za vpis kapitala. Posledično se je delež Banke v celotnem vplačanem kapitalu ECB s 1. januarjem 2014 povečal z 0,4701% na 0,4937%.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani prihodki iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih odhodkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje Deloitte revizija d.o.o., Ljubljana, ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke za poslovna leta 2012 do 2014.

Bilanca stanja na dan 31. december 2013

AKTIVA (v tisoč evrih)	31.12.2013	31.12.2012
1 Zlato in terjatve v zlatu	89.156	129.062
2 Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	578.169	591.634
2.1 Terjatve do MDS	368.745	387.621
2.2 Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine	209.424	204.013
3 Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	208.530	269.241
4 Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih	783.955	781.898
4.1 Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila	783.955	781.898
4.2 Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
5 Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih	3.337.000	3.982.160
5.1 Operacije glavnega refinanciranja	-	125.000
5.2 Operacije dolgoročnega refinanciranja	3.337.000	3.857.160
5.3 Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
5.4 Strukturne povratne operacije	-	-
5.5 Odprta ponudba mejnega posojanja	-	-
5.6 Posojila povezana s pozivi h kritju	-	-
6 Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih	378.800	49.094
7 Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih	2.995.476	3.774.162
7.1 Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike	726.721	1.097.801
7.2 Drugi vrednostni papirji	2.268.755	2.676.361
8 Javni dolg v evrih	-	-
9 Terjatve znotraj Evrosistema	2.215.530	2.838.955
9.1 Udeležba v ECB	74.847	74.780
9.2 Prenesene devizne rezerve	189.500	189.410
9.3 Terjatve v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB*	-	-
9.4 Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	1.951.183	2.574.764
9.5 Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)	-	-
10 Neporavnane postavke	-	-
11 Druga sredstva	225.940	226.929
11.1 Kovanci evroobmočja	2.543	2.624
11.2 Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva	22.558	22.610
11.3 Ostala finančna sredstva	49.171	50.376
11.4 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	164	0
11.5 Aktivne časovne razmejitve	101.134	91.936
11.6 Razno	50.370	59.382
12 Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta	-	-
Skupaj aktiva	10.812.554	12.643.134

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč evrih)	31.12.2013	31.12.2012
1 Bankovci v obtoku	4.135.500	3.946.960
2 Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih	2.068.276	1.320.335
2.1 Vpogledne vloge	1.463.776	1.313.335
2.2 Odprta ponudba mejnega deponiranja	-	7.000
2.3 Operacije za vezane vloge	604.500	-
2.4 Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
2.5 Vloge povezane s pozivi h kritju	-	-
3 Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih	14.159	17.758
4 Izdani dolžniški certifikati	-	-
5 Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih	1.755.768	1.039.113
5.1 Obveznosti do države	1.713.820	1.023.225
5.2 Ostale obveznosti	41.948	15.888
6 Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih	14.881	11.671
7 Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	73.323	74.883
8 Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	-	-
8.1 Vpogledne in vezane vloge	-	-
8.2 Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
9 Protipostavka dodeljenih SDR	241.421	251.653
10 Obveznosti znotraj Evrosistema	1.024.450	4.409.285
10.1 Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*	-	-
10.2 Obveznosti v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB	-	-
10.3 Neto obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	-	-
10.4 Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)	1.024.450	4.409.285
11 Neporavnane postavke	-	-
12 Druge obveznosti	96.387	109.377
12.1 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	822	10.641
12.2 Pasivne časovne razmejitve	14.790	17.721
12.3 Razno	80.775	81.015
13 Rezervacije	402.376	330.339
14 Računi vrednotenja	69.141	156.343
15 Kapital in rezerve	866.484	843.507
15.1 Kapital	8.346	8.346
15.2 Rezerve	858.138	835.161
16 Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	50.390	131.910
Skupaj pasiva	10.812.554	12.643.134

* Samo postavka bilance stanja ECB

Izkaz poslovnega izida za leto, ki se je končalo 31. decembra 2013

V tisoč evrih	2013	2012
1.1 Obrestni prihodki	152.511	300.671
1.2 Obrestni odhodki	-25.645	-49.855
1 Neto obrestni prihodki (odhodki)	126.866	250.816
2.1 Realizirani prihodki /odhodki iz finančnih sredstev	24.284	50.324
2.2 Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	-3.297	-54
2.3 Prenos v / sprostitve rezervacije za tečajna, cenovna, kreditna in druga operativna tveganja	-73.718	-184.239
2 Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	-52.730	-133.968
3.1 Prihodki od provizij	5.370	6.110
3.2 Odhodki od provizij	-2.158	-2.152
3 Neto prihodki od provizij	3.212	3.958
4 Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	8.939	3.577
5 Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	9.136	29.705
6 Drugi prihodki	5.218	4.207
Skupaj neto prihodki	100.641	158.294
7.1 Stroški dela	-18.206	-18.170
7.2 Drugi splošni stroški	-6.092	-5.546
7.3 Amortizacija	-1.557	-1.561
7.4 Stroški tiskanja bankovcev	-1.649	-391
7.5 Drugi stroški	-22.747	-716
7 Skupaj stroški poslovanja	-50.251	-26.384
8 Presežek (Primanjkljaj) prihodkov nad odhodki tekočega leta	50.390	131.910

Pojasnila na straneh 15 do 35 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 25. februarja 2014 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, revidirani računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 25. marca 2014 in podpisani s strani Guvernerja Banke Slovenije:

Dr. Boštjan Jazbec
predsednik Sveta Banke Slovenije in
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

Sredstva

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki, imetje Banke v zlatu predstavljajo depoziti pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v evrih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 31. december 2013. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 871,220 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.261,179 EUR na 31. december 2012. Nerealizirani prihodki vrednotenja v višini 39,8 mio EUR (od tega 8,8 mio EUR iz leta 2007, 5,5 mio EUR iz leta 2008, 14,8 mio EUR iz leta 2009, 29,6 mio EUR iz leta 2010, 16,5 mio EUR iz leta 2011, 4,5 mio iz leta 2012 in -39,9 mio EUR iz leta 2013) so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	v unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2012	129.062	102.334
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2013	-39.906	-
Stanje na dan 31. december 2013	89.156	102.334

2. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja posebnih pravic črpanja (SDR), dodeljenih s strani Mednarodnega denarnega sklada (MDS) ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evroobmočja, vključene v devizne rezerve Banke.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do MDS' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne pozicije, posojila MDS in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna pozicija predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v evrih pri Banki. Pozicija se običajno uporablja za financiranje plačilnobilančnega deficita v državah članicah MDS.

Terjatve iz naslova posojil MDS temeljijo na pogodbi o posojanju, ki jo je Banka dne 01.09.2010 sklenila z MDS. Izposojena sredstva dajejo MDS možnost zagotavljanja pravočasne in učinkovite pomoči svojim članicam v primeru plačilnobilančnih težav.

Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev štirih valut (USD, GBP, JPY in EUR).

Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,1183 EUR (31. december 2012: 1 SDR = 1,1657 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR pod povprečnim stroškom te valute, zato so bili odhodki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani kot odhodek v Izkazu poslovnega izida.

	31.12.2013		31.12.2012	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	275.000	307.533	275.000	320.568
manj EUR imetja MDS	-175.350	-196.094	-184.350	-214.897
Rezervna pozicija pri MDS	99.650	111.439	90.650	105.671
Posojilo MDS	33.380	37.329	34.300	39.984
SDR	196.707	219.977	207.572	241.967
Skupaj	329.737	368.745	332.522	387.621

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evroobmočja (vključno z mednarodnimi in nadnacionalnimi organizacijami). Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2013.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	2.201	4.103
Vezane vloge	111.014	55.707
Vrednostni papirji	96.208	144.203
Skupaj	209.424	204.013

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
USD	207.829	200.349
AUD	15	79
GBP	34	24
Druge valute	1.545	3.562
Skupaj	209.424	204.013

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	28.595	52.976
Od 1 do 5 let	67.613	87.477
Več kot 5 let	-	3.750
Skupaj	96.208	144.203

3. Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evroobmočja, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje v tuji valuti. Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2013.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	74	256
Vezane vloge	-	19.100
Vrednostni papirji	208.456	249.886
Skupaj	208.530	269.241

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
USD	208.518	269.167
AUD	-	45
GBP	12	29
Skupaj	208.530	269.241

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	107.704	53.686
Od 1 do 5 let	100.752	196.199
Skupaj	208.456	249.886

4. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih

Sredstva v evrih, naložena pri nerezidentih evroobmočja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje.

Sestava sredstev v evrih glede na vrsto naložbe:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	0	0
Vezane vloge	36.100	88.500
Vrednostni papirji	747.855	693.398
Skupaj	783.955	781.898

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	347.221	363.237
Od 1 do 5 let	400.634	330.161
Skupaj	747.855	693.398

5. Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 752.288 mio EUR (2012: 1.126.019 mio EUR), od tega Banka izkazuje 3.337 mio EUR (2012: 3.982 mio EUR). V skladu s členom 32.4 Statuta se izgube pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirale, v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v kapitalnem ključu (glej postavko 13 obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

Izgube se lahko realizirajo samo v primeru bankrota nasprotne stranke ter hkratne nezadostne povrnitve sredstev iz prodaje zavarovanja, ki ga je zagotovila nasprotna stranka. Za posebej določena zavarovanja, ki jih nacionalna centralna banka lahko sprejme po lastnem preudarku, je bila na podlagi odločitve Sveta ECB delitev tveganj izključena.

Operacije glavnega refinanciranja so redne operacije zagotavljanja likvidnosti, ki se izvajajo s tedensko frekvenco in dospelostjo enega tedna v obliki povratnih operacij preko standardnih avkcij. Od oktobra 2008 dalje se operacije glavnega refinanciranja izvajajo kot avkcije s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi. Te operacije imajo osrednjo vlogo pri doseganju ciljev usmerjanja obrestne mere, upravljanja tržne likvidnosti in signaliziranja naravnosti denarne politike.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so redne povratne transakcije zagotavljanja likvidnosti z dospelostjo enega in treh mesecev, v preteklosti so bile občasno izvedene tudi šest in dvanajstmesečne operacije. Konec leta 2011 in v začetku leta 2012 sta bili izvedeni tudi dve operaciji z ročnostjo treh let, pri katerih imajo banke po preteku enega leta možnost predčasno vračati operaciji, dospel pa bosta v začetku leta 2015. V obravnavanem letu so operacije dolgoročnejšega refinanciranja zagotavljale pretežni del refinanciranja bančnega sektorja. Izvajale so se v obliki avkcij ob polni dodelitvi s fiksno obrestno mero ali z obrestno mero, ki je določena kot povprečje izklicnih obrestnih mer operacij glavnega refinanciranja, veljavnih v času trajanja operacije. V letu 2013 so bile v redni uporabi eno- in trimesečne operacije, ki se izvajajo z mesečno frekvenco.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Operacije glavnega refinanciranja	-	125.000
Operacije dolgoročnega refinanciranja	3.337.000	3.857.160
Skupaj	3.337.000	3.982.160

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Terjatve se skoraj v celoti nanašajo na vezane vloge v evrih pri kreditnih institucijah evroobmočja in posojila v skrajni sili, odobrena ob ustreznem zavarovanju solventnim domačim kreditnim institucijam, ki so se soočila z likvidnostnimi težavami.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	2.326	1.335
Vezane vloge	31.974	47.759
Posojila v skrajni sili	344.500	-
Skupaj	378.800	49.094

7. Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evroobmočja, denominirane v evrih.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' obsegajo vrednostne papirje, ki jih je Banka pridobila v okviru programa nakupa kritih obveznic (CBPP)¹², ter državne dolžniške vrednostne papirje, pridobljene v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP)¹³. Vrednostni papirji so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti', vrednotijo se po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev (glej 'Vrednostni papirji' v Računovodskih politikah). Testi oslabitve se izvajajo ob koncu leta na podlagi razpoložljivih informacij in ocene zneskov povračil.

V okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, uvedenega v maju 2010, so ECB in nacionalne centralne banke lahko kupovale državne in privatne dolžniške vrednostne papirje evroobmočja, z namenom spodbuditve motenega delovanja določenih segmentov trgov dolžniških vrednostnih papirjev evroobmočja in obnove ustreznega delovanja transmisijskega mehanizma denarne politike. V septembru 2012 je Svet ECB sprejel odločitev o prekinitvi programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev s takojšnjo uveljavitvijo.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v Evrosistemu znaša 178.836 mio EUR (2012: 208.733 mio EUR), od tega Banka izkazuje 662 mio EUR (2012: 975 mio EUR). V skladu s členom 32.4 Statuta se izgube pri vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v kolikor bi se realizirale, v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v kapitalnem ključu.

V zvezi s testom oslabitve vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, izvedenega konec leta 2013, je Svet ECB identificiral en indikator oslabitve v februarju 2013, vezan na prestrukturiranje irskega državnega dolga, ki je bil posledica zamenjave zadolžnic za dolgoročne državne obveznice v okviru reševanja Irish Bank Resolution Corporation (IBRC). Svet ECB je menil, da pojav tega indikatorja oslabitve ne utemeljuje oslabitve imetij vrednostnih papirjev, saj na podlagi informacij, razpoložljivih na dan 31. december 2013, ni bilo dokazov o spremembah ocenjenih bodočih denarnih tokov. Posledično ni bilo evidentiranih oslabitev irskih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev. Prav tako ni bilo evidentiranih oslabitev pri drugih vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev.

¹² Sklep Evropske centralne banke z dne 2. julij 2009 o izvajanju programa nakupa kritih obveznic (ECB/2009/16), Uradni list EU, L 175, 04.07.2009, str. 18-19.

¹³ Sklep Evropske centralne banke z dne 14. maja 2010 o vzpostavitvi programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (ECB/2010/5), Uradni list EU, L 124, 20.05.2010, str. 8-9.

V zvezi s testom oslabitve vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa nakupa kritih obveznic, Banka ocenjuje, da se za vse bodoče denarne tokove pričakuje, da bodo prejeti, zato za te obveznice oslabitev ni bila izvedena.

Svet ECB redno ocenjuje finančna tveganja, povezana z vrednostnimi papirji, pridobljenimi v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev in v okviru programa nakupa kritih obveznic.

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po portfeljih:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
CBPP vrednostni papirji	64.703	122.737
SMP vrednostni papirji	662.018	975.064
Skupaj	726.721	1.097.801

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	208.162	327.520
Od 1 do 5 let	371.395	585.463
Več kot 5 let	147.164	184.818
Skupaj	726.721	1.097.801

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih in bančnih izdajateljev evroobmočja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	2.242.780	2.418.632
Vrednostni papirji v posesti do dospelosti	25.975	257.729
Skupaj	2.268.755	2.676.361

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti so vrednostni papirji s fiksnimi ali določljivimi plačili in fiksno dospelostjo, ter jih Banka namerava imeti v posesti do njihove dospelosti.

Tekom leta 2012 je Banka del naložb v vrednostne papirje, za katere je odločila, da jih namerava imeti v posesti do dospelosti, prerazporedila iz tržnega portfelja, ki je predmet rednega vrednotenja po tržnih cenah, v portfelj vrednostnih papirjev v posesti do dospelosti. Prerazporeditev je bila izvedena po knjigovodski vrednosti posameznih vrednostnih papirjev konec predhodnega leta, z upoštevanjem amortizacije premije oziroma diskonta do dneva prerazporeditve, v višini 177,2 mio EUR. Navedeni vrednostni papirji so dospeli v letu 2013.

Delitev drugih vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	731.734	1.219.259
Od 1 do 5 let	1.488.568	1.330.003
Več kot 5 let	48.452	127.099
Skupaj	2.268.755	2.676.361

9. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke v ECB. V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po ključu, določenem v skladu z 29. členom Statuta, ter se prilagaja vsakih pet let.

Dne 1. julija 2013 se je zaradi vstopa Hrvaške v EU spremenil ključ za vpis kapitala ECB. Posledično se je 1. julija 2013 delež Banke v vpisanem kapitalu ECB (35,38 milijonov EUR) zmanjšal iz 0,3288% na 0,3270%. V skladu s členom 48.3 Statuta ESCB in ECB se vpisani kapital ECB avtomatično poveča vsakokrat, ko se nova država članica pridruži EU in njena centralna banka postane članica ESCB. Posledično se je postavka sredstev 9.1 'Udeležba v ECB' povečala za 0,02 milijona EUR na 35,40 milijona EUR, kot rezultat dodatnega prispevka, prenesenega na ECB.

Udeležbe osemindvajsetih evropskih centralnih bank v kapitalu ECB na dan 31.12.2013 so sledeče:

	Ključ za vpis kapitala (%)	Vpisani kapital v EUR	Vplačani kapital v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4176	261.705.371	261.705.371	3,4757
Deutsche Bundesbank	18,7603	2.030.803.801	2.030.803.801	26,9707
Eesti Pank	0,1780	19.268.513	19.268.513	0,2559
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,1111	120.276.654	120.276.654	1,5974
Bank of Greece	1,9483	210.903.613	210.903.613	2,8010
Banco de España	8,2533	893.420.308	893.420.308	11,8653
Banque de France	14,1342	1.530.028.149	1.530.028.149	20,3200
Banca d'Italia	12,4570	1.348.471.131	1.348.471.131	17,9088
Central Bank of Cyprus	0,1333	14.429.734	14.429.734	0,1916
Banque centrale du Luxembourg	0,1739	18.824.687	18.824.687	0,2500
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	0,0635	6.873.879	6.873.879	0,0913
De Nederlandsche Bank	3,9663	429.352.255	429.352.255	5,7021
Oesterreichische Nationalbank	1,9370	209.680.387	209.680.387	2,7847
Banco de Portugal	1,7636	190.909.825	190.909.825	2,5354
Banka Slovenije	0,3270	35.397.773	35.397.773	0,4701
Národná banka Slovenska	0,6881	74.486.874	74.486.874	0,9892
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,2456	134.836.288	134.836.288	1,7907
Skupaj centralne banke evro območja	69,5581	7.529.669.242	7.529.669.242	100,0000
Bulgarian National Bank	0,8644	93.571.361	3.508.926	
Česká národní banka	1,4539	157.384.778	5.901.929	
Danmarks Nationalbank	1,4754	159.712.154	5.989.206	
Hrvatska narodna banka	0,5945	64.354.667	2.413.300	
Latvijas Banka	0,2742	29.682.169	1.113.081	
Lietuvos bankas	0,4093	44.306.754	1.661.503	
Magyar Nemzeti Bank	1,3740	148.735.597	5.577.585	
Narodowy Bank Polski	4,8581	525.889.668	19.720.863	
Banca Națională a României	2,4449	264.660.598	9.924.772	
Sveriges Riksbank	2,2612	244.775.060	9.179.065	
Bank of England	14,4320	1.562.265.020	58.584.938	
Skupaj centralne banke izven evro območja	30,4419	3.295.337.827	123.575.169	
Skupaj	100,0000	10.825.007.070	7.653.244.411	

V skladu z 49.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za tečajna in obrestna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije ter rezervacije, enakovredne rezervam ECB. Preostali prispevek je Banka vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka je 9. marca 2009 in 12. julija 2013 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB 1. januarja 2009 in 1. julija 2013.

	31.12.2013
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Prispevek plačan 12. julija 2013	50
Skupaj	39.449

Podpostavka 9.2 vsebuje terjatev Banke, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB. Terjatev je denominirana v evrih, višina je določena z uporabo tečajev, veljavnih na dan njihovega prenosa. Obreduje se po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja, prilagojeni tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlatu.

Prilagoditev deležem v kapitalu ECB na dan 1. julij 2013 je imel za posledico tudi prilagoditev terjatve Banke iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB. Glede na povečanje deleža v kapitalu ECB se je terjatev, denominirana v evrih, 1. julija 2013 povečala za 0,09 milijona EUR na 189,50 milijona EUR.

Podpostavka 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' izkazuje terjatve in obveznosti Banke do Evrosistema iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz uporabe ključa za razdelitev bankovcev (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v Računovodskih politikah)¹⁴. Zmanjšanje neto terjatve v primerjavi z letom 2012 (623,6 mio EUR) je posledica povečanja zneska bankovcev, ki jih je v obtok v letu 2013 dala Banka (za 59,2% v primerjavi s koncem leta 2012) in povečanja vrednosti evro bankovcev v obtoku v Evrosistemu (za 4,8% v primerjavi s koncem leta 2012). Obračun obresti na to terjatev se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

11. Druga sredstva

Banka izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evroobmočja' imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija.

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

¹⁴ V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja evro bankovcev je 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti evro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež evro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo evro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2012	22.441	21.975	44.416
Nabave	21	1.535	1.556
Prodaje	57	590	646
31. december 2013	22.406	22.920	45.325
Odpisana vrednost			
31. december 2012	3.824	17.981	21.805
Prodaje	23	587	611
Strošek amortizacije	185	1.387	1.573
31. december 2013	3.986	18.781	22.768
Neodpisana vrednost:			
31. december 2012	18.617	3.993	22.610
31. december 2013	18.420	4.138	22.558

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2013 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 8,0 mio EUR (2012: 8,0 mio EUR).

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' vsebuje udeležbo Banke v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema pozitiven učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitve' obsega razmejene prihodke na dan 31.12.2013. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' vključuje skrbniška in druga sredstva.

Obveznosti

1. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke v celotni vrednosti evro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Celotna vrednost evro bankovcev, ki jih izdajajo centralne banke Evrosistema, se porazdeli med banke na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev (glej Računovodske politike). V skladu s ključem za razdelitev bankovcev, veljavnim na 31. december 2013, Banki Slovenije pripada 0,4325% (2012: 0,4325%) delež vrednosti vseh evro bankovcev v obtoku. Tekom leta 2013 je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu porasla za 4,8% iz 912.592 mio EUR na 956.185 mio EUR. Po ključu za razdelitev bankovcev Banka izkazuje konec leta 2013 znesek evro bankovcev v obtoku v višini 4.135,5 mio EUR (2012: 3.947,0 mio EUR). Vrednost evro bankovcev, ki jih je Banka dejansko dala v obtok, znaša 2.184,3 mio EUR (2012: 1.372,2 mio EUR). Glede na to, da je ta vrednost manjša kot dodeljeni znesek, se razlika v višini 1.951,2 mio EUR (2012: 2.574,8 mio EUR) izkazuje v podpostavki sredstev bilance stanja 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
EUR 5	-30.955	-25.965
EUR 10	344.822	267.822
EUR 20	3.328.895	3.057.064
EUR 50	-1.570.122	-1.712.036
EUR 100	-675.708	-586.368
EUR 200	-195.207	-171.917
EUR 500	982.592	543.597
Skupaj evro bankovci v obtoku pri BS	2.184.317	1.372.196
Terjatve iz prilagoditev – CSM	2.310.793	2.917.835
Obveznosti iz prilagoditev – ECB izdaja	-359.610	-343.071
Skupaj	4.135.500	3.946.960

2. Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova monetarne politike

Te obrestonosne obveznosti se nanašajo na denarno politiko, ki jo izvaja Banka v imenu ESCB.

Podpostavka 2.1 'Vpogledne vloge' zajema vloge kreditnih institucij, s katerimi izpolnjujejo obvezne rezerve ter poravnava plačila. V to podpostavko so vključene le vloge kreditnih institucij, ki sodijo med obveznike za obvezne rezerve Evrosistema. Obvezniki izpolnjujejo obvezne rezerve na podlagi povprečnih stanj vlog ob koncu koledarskega dneva v obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, ki traja približno en mesec (v skladu z vnaprej objavljenim koledarjem izpolnjevanja obveznih rezerv). Obvezniki prejemajo nadomestilo za rezervna imetja, največ do višine izračunanih obveznih rezerv, po povprečni mejni obrestni meri Evrosistema za operacije glavnega refinanciranja.

Podpostavka 2.2 'Odprta ponudba mejnega deponiranja' vključuje vloge čez noč, ki jih slovenske nasprotnne stranke naložijo pri Banki po vnaprej določeni obrestni meri.

Podpostavka 2.3 'Operacije za vezane vloge' zajemajo operacije, ki jih je ECB v preteklosti običajno izvajala na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv z ročnostjo čez noč. Izvajanje operacij na zadnji dan obdobja obveznih rezerv se je z januarjem 2012 ukinilo, vendar se, od uvedbe programa dokončnih nakupov vrednostnih papirjev (SMP) v maju 2010, z namenom sterilizacije izdane likvidnosti preko tega programa, tedensko izvajajo operacije vezanih depozitov z ročnostjo en teden. Operacije se izvajajo v obliki avkcij z variabilno obrestno mero.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.463.776	1.313.335
Odprta ponudba mejnega deponiranja	-	7.000
Operacije za vezane vloge	604.500	-
Skupaj	2.068.276	1.320.335

3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih

Ta bilančna postavka zajema druge račune kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike.

5. Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne in vezane vloge ter posebne vloge države v evrih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin.

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' med drugim vključuje račune strank borznoposredniških družb in vezano vlogo jamstvenega sklada KDD.

6. Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih' vsebuje evrske vloge mednarodnih in nadnacionalnih organizacij. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

7. Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka zajema vpogledne in vezane vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

9. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka predstavlja obveznost Banke do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledici njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2013 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,1183 EUR (31. december 2012: 1 SDR = 1,1657 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Zmanjšanje te obveznosti v letu 2013 je izključno posledica učinka vrednotenja, t.j. apreciacije evra nasproti SDR.

10. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.4 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)' izkazuje neto pozicijo 'Drugih terjatev/obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Vključuje neto TARGET2 pozicijo, ki izhaja iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB in ECB preko sistema TARGET2, terjatev iz naslova razdelitve denarnega prihodka nacionalnim centralnim bankam (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov') in terjatev iz naslova predhodne razdelitve dobička ECB (glej postavko 4 izkaza poslovnega izida 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb').

Neto TARGET2 pozicija se obrestuje po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja. Poravnava obresti se izvaja mesečno na drugi delovni dan po koncu meseca, na katerega se obresti nanašajo. Oblikovanje te obveznosti odraža odlive sredstev od domačih kreditnih institucij v druge države evroobmočja. Ta sredstva izvirajo iz postopnega zmanjševanja vlog kreditnih institucij pri Banki Slovenije po vstopu v EMU 1. januarja 2007.

12. Druge obveznosti

Podpostavka 12.1 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema negativen učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' vključuje razmejene odhodke na dan 31.12.2013, ki se v glavnem nanašajo na obrestne odhodke, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu.

Podpostavka 12.3 'Razno' se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarskih bankovcev.

13. Rezervacije

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	35.626	42.558
Rezervacije za splošna tveganja	366.750	286.360
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	-	1.421
Skupaj	402.376	330.339

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Povračila zaposlencev na osnovi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31.12.2011. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti v višini 4,85%, določeno na podlagi 10-letnih podjetniških obveznic z visoko boniteto v evroobmočju. Glede na to, da se v izračunu upoštevane predpostavke v posameznem letu bistveno ne spreminjajo ter ostajajo znotraj koridorjev, določenih v omenjenem standardu, je bila sprejeta odločitev, da se aktuarski izračun opravi vsakih pet let.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke po odprtih sodnih sporih in na potencialne obveznosti iz zabilančnih postavk. Rezervacije za potencialne obveznosti iz zabilančnih postavk so bile na podlagi ocene tvegane vrednosti (VaR) na dan 31.12.2013 zmanjšane za 9,5 mio EUR.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke obrestnim, tečajnim, kreditnim in cenovnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje bodočih nerealiziranih odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen (zlata) ter kreditnih dogodkov. V letu 2013 je Banka na podlagi ocene izpostavljenosti tveganjem oblikovala dodatne rezervacije v neto višini 80,4 mio EUR.

Rezervacije iz naslova operacij denarne politike

V skladu z odločitvijo Sveta ECB, sprejeto upoštevajoč 32.4 člen Statuta, so se rezervacije za tveganja nasprotne stranke pri operacijah denarne politike, oblikovane v letu 2008, porazdelile med nacionalne centralne banke sodelujočih držav članic (NCB) v skladu z njihovimi deleži v vpisanem kapitalu ECB, veljavnimi v letu, ko je prišlo do neizpolnjevanja obveznosti. Višina teh rezervacij se je ocenjevala letno ter je znašala 310 mio EUR na dan 31. december 2012. V skladu s splošno sprejetim računovodskim načelom previdnosti je Svet ECB proučil ustreznost obstoječe rezervacije in sprejel odločitev o njeni ukinitvi konec leta 2013. Prilagoditev se odraža v izkazih uspeha NCB. V primeru Banke Slovenije ima prilagoditev za posledico prihodek v višini 1,4 mio EUR v letu 2013 (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov').

14. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev je prihodek v višini 27,5 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2012: 58,1 mio EUR) in 1,0 mio EUR od portfelja v USD (2012: 2,6 mio EUR).

V primeru valutnih pozicij je prihodek v višini 0,9 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD (2012: 11,0 mio EUR od vrednotenja USD pozicije in 5,0 mio EUR od vrednotenja SDR pozicije).

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2013 znašala 482,688 EUR za unčo (2012: 482,688), medtem ko je bila tržna cena enaka 871,220 EUR za unčo (2012: 1.261,179). Tržna cena zlata torej presega njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico prihodke vrednotenja v višini 39,8 mio EUR (2012: 79,7 mio EUR).

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Vrednotenje vrednostnih papirjev	28.527	60.678
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	991	2.606
- vrednostni papirji v evrih (postavka aktive 4 in 7)	27.535	58.072
Tečajne razlike	854	15.999
Vrednotenje zlata	39.760	79.666
Skupaj	69.141	156.343

15. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo iz ceditve nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Sestava rezerv:		
Osnovni kapital BS	8.346	8.346
Splošne rezerve	656.136	633.159
Posebne rezerve za tečajne razlike	174.214	174.214
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	19.736	19.736
Valorizacijske rezerve	8.053	8.053
Skupaj	866.484	843.507

Pojasnila k zabilančnim postavkam

Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2013 je termska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala neto 152,9 mio EUR (2012: 195,3 mio EUR), od tega je bilo termske obveznosti za 189,2 mio EUR in termske terjatve za 36,3 mio EUR.

Termske terjatve in termske obveznosti v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2013		31.12.2012	
	000 Tuja valuta	000 EUR	000 Tuja valuta	000 EUR
Valutne zamenjave v USD - obveznost	260.900	189.181	257.700	195.316
Valutne zamenjave v USD - terjatev	50.000	36.256	-	-
Skupaj	210.900	152.926	257.700	195.316

Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2013 je bilo po pogodbah o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 150 mio EUR (31. december 2012: 481 mio EUR), ki so bili, v primeru zavarovanja, reinvestirani v obratne povratne transakcije, v prvovrstne, s premoženjem krite obveznice, v bančne obveznice in v potrdila o vlogah.

Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2013 je Banka izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom IMF o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od IMF, kar v evrski

protivrednosti na dan 31. december 2013 znaša 504,0 mio EUR (31. december 2012: 513,0 mio EUR);

- potencialna obveznost v znesku 163,5 mio EUR, kar ustreza deležu Banke v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 milijard EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s členom 30.1 Statuta (31. december 2012: 164,4 mio EUR);

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

1. Neto obrestni prihodki (odhodki)

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v evrih ter na obrestne prihodke od terjatev, denominiranih v evrih. Terjatve, denominirane v evrih, zajemajo instrumente denarne politike, terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB ter neto terjatev, ki izhajajo iz razporeditve bankovcev znotraj Evrosistema.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Obrestni prihodki		
Zlato	83	-
Vpogledne vloge	467	2.376
- v tuji valuti	269	589
- v evrih	198	1.788
Vrednostni papirji	114.250	244.771
- v tuji valuti	3.445	5.292
- v evrih	110.806	239.479
Vloge pri MDS	284	402
Operacije denarne politike	21.246	31.076
- Operacije glavnega refinanciranja	355	501
- Operacije dolgoročnega refinanciranja	20.890	30.574
- Ostale operacije refinanciranja	1	1
Terjatve znotraj Evrosistema	13.838	22.014
- Terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB	904	1.442
- Neto terjatev iz naslova prilagoditve bankovcev v obtoku znotraj Evrosistema	12.935	20.572
Valutne zamenjave	-	-
Drugi obrestni prihodki	2.342	32
Skupaj	152.511	300.671

Zmanjšanje obrestnih prihodkov glede na leto 2012 se pretežno nanaša na učinek prerazporeditve določenih vrednostnih papirjev med naložbe v posesti do dospelosti v letu 2012 (glej postavko sredstev 'Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih'). Prepoznan prihodek v letu 2012, ki je izhajal iz amortizacije diskonta po datumu prerazporeditve do 31.12.2012, je znašal 139,7 mio EUR, v letu 2013 pa 34,0 mio EUR.

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog države ter na operacije denarne politike s ciljem odvzema likvidnosti. Slednje zajemajo večinoma obračunane obresti na obvezne rezerve bank in depozite preko noči. Obrestni odhodki vključujejo tudi obresti na TARGET2 pozicijo.

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Obrestni odhodki		
Vpogledne in vezane vloge	529	1.084
- v tuji valuti	194	233
- v evrih	335	851
IMF	174	239
Operacije denarne politike	1.484	3.434
- Obvezna rezerva	1.179	2.043
- Odprta ponudba mejnega deponiranja	-	1.102
- Operacije za vezane vloge	305	289
Obveznosti znotraj Evrosistema	23.030	44.350
- TARGET pozicija	23.030	44.350
Valutne zamenjave	428	745
Drugi obrestni odhodki	-	2
Skupaj	25.645	49.855

2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev', izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen bilančnih postavk na dan 31. december 2013 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2013 se nanaša na vrednostne papirje v evrih in USD ter na valutno pozicijo Banke v SDR (v letu 2012 večinoma na vrednostne papirje v evrih).

V skladu z odločitvijo Sveta BS so bile zaradi odprtih pravnih postopkov in posledično potencialnih terjatev do Banke, povezanih s odškodninskimi tožbami, za ta namen oblikovane dodatne rezervacije, ter na podlagi ocene tvegane vrednosti zmanjšane rezervacije za tveganja iz naslova zabilančnih postavk.

Prenos v rezervacije za splošna tveganja predstavlja neto znesek rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova obrestnega, cenovnega, tečajnega in kreditnega tveganja (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

	31.12.2013	31.12.2012
	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev		
Valutna pozicija	3.429	2.281
Vrednostni papirji	20.855	48.043
Skupaj	24.284	50.324
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij		
Valutna pozicija	-1.870	-2
Vrednostni papirji	-1.427	-52
Skupaj	-3.297	-54
Prenos v rezervacije za tečajna, cenovna, kreditna ter druga operativna tveganja		
Rezervacije za posebna tveganja	6.673	38.624
Rezervacije za splošna tveganja	-80.390	-222.863
Skupaj	-73.718	-184.239
Skupaj	-52.730	-133.968

3. Neto prihodki od provizij

Provizije so večinoma prejete iz naslova opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, nadzorne in regulatorne funkcije in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

4. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka predstavlja dohodke iz dobičkov, ki jih je Banka prejela od deležev v mednarodnih finančnih institucijah in ECB.

V to postavko je vključen tudi znesek iz začasne razdelitve dobička ECB v višini 6,4 mio EUR (2012: 2,7 mio EUR) (glej 'Začasna razdelitev dobička' v Računovodskih politikah). V letu 2013 je ECB zadržala del svojega dobička v skladu s sklepom Sveta ECB z namenom oblikovanja rezervacije za tečajna, obrestna in kreditna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Zadržani znesek, ki ni bil dodeljen Banki, znaša 0,02 mio EUR (2012: 5,5 mio EUR).

5. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Denarni prihodek nacionalnih centralnih bank Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB¹⁵. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi dejanskega letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

¹⁵ Sklep Evropske centralne banke z dne 25. novembra 2010 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2010/23), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 17-25, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 3. november 2011 (ECB/2011/18), Uradni list EU, L 319, 02.12.2011, str. 116.

Denarni prihodek, ki se razporedi nacionalnim centralnim bankam, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjše od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu. Ob koncu vsakega poslovnega leta se denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, razdeli med nacionalne centralne banke v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Razlika med združenim in razporejenim denarnim prihodkom posamezni NCB predstavlja neto rezultat iz naslova izračuna denarnega prihodka ter se evidentira v izkazu poslovnega izida.

V letu 2013 je razporeditev denarnega prihodka za Banko imela za rezultat neto terjatev v višini 7,7 mio EUR (2012: 26,8 mio EUR). Ta neto terjatev je sestavljena iz terjatve za leto 2013, ki predstavlja razliko med zneskom denarnega prihodka Banke, plačanega v skupni sklad, v višini 70,7 mio EUR (2012: 83,6 mio EUR), ter terjatvijo Banke do skupnega sklada v višini 78,4 mio EUR (2012: 110,0 mio EUR), ki je v skladu z deležem Banke v vplačanem kapitalu ECB, ter neto terjatev iz naknadnih uskladitev za leta 2008 in 2012 (2012: naknadne uskladitve za leta 2008, 2009, 2010 in 2011).

Ta postavka vključuje tudi učinek ukinitve rezervacije za tveganje nasprotne stranke v zvezi z izvajanjem operacij denarne politike Evrosistema, ki ima za rezultat prihodek v višini 1,4 mio EUR (2012: 2,9 mio EUR) (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

6. Drugi prihodki

Drugi prihodki vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, prihodki od izdanih potrdil, numizmatika in druge prihodke.

7. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2013 zaposlenih 417 ljudi (31. december 2012: 415 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke za DPPZ v znesku 0,5 mio EUR (2012: 0,5 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2013 znašali skupaj 754 tisoč EUR (2012: 700 tisoč EUR).

Drugi splošni stroški

Ta postavka vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj ter stroške za material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primernega obsega zalog na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po kapitalskem ključu in strukturi apoenov. Občutno povečanje v stroških tiskanja bankovcev v primerjavi s predhodnim letom izhaja iz zamude pri dobavi bankovcev, ki se je namesto v 2012 realizirala v letu 2013.

Drugi stroški

Drugi stroški zajemajo prispevke Banke, davke in druge stroške poslovanja. V to postavko je vključen enkratni strošek zunanjega pregleda kvalitete sredstev (AQR) in strošek obremenitvenih stres testov (ST) za večji del bančnega sistema v Sloveniji, izveden na podlagi direktive Evropske komisije.

8. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani odhodki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani prihodki pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 50,4 mio EUR (2012: 131,9 mio EUR). Delitev rezultata bo izvedena v skladu s 50. in 50.a členom Zakona o Banki Slovenije.

5 PRILOGE

5.1 Publikacije in spletna stran

Vsebina

Publikacije

Makroekonomski statistični podatki s poudarkom na denarni statistiki, deviznih tečajih in gospodarskih odnosih s tujino. Gospodarska in finančna gibanja; metodološka priloga; pregled slovenskih bank, koledar objav podatkov.

Celovit prikaz nekonsolidiranih in konsolidiranih sektorskih finančnih računov Republike Slovenije na mednarodno primerljiv način.

Poročilo Banke Slovenije Državnemu zboru Republike Slovenije. Opis gospodarskih gibanj, denarne politike, poslovanja bank in Banke Slovenije ter drugih dejavnosti Banke Slovenije.

Osrednji del publikacije so projekcije osnovnih makroekonomskih kazalnikov za Slovenijo za prihodnji dve leti s spremljajočimi dejavniki tveganj. Publikacija ocenjuje tudi gibanja makroekonomskih agregatov v domačem in tujem gospodarskem okolju.

Statistični pregled neposrednih in portfeljskih naložb do tujine, slovenskih naložb v tujini in tujih naložb v Sloveniji (na letni ravni).

Poročilo oddelka Finančna stabilnost je namenjeno predvsem analitičnemu spremljanju dogajanja v bančnem sektorju in strokovnim prispevkom, povezanim z ohranjanjem finančne stabilnosti.

Naslov in osnovni podatki

Bilten (slovenska izdaja)

Monthly Bulletin

(angleška izdaja)

izhajata mesečno

Finančni računi Slovenije/

Financial Accounts of

Slovenia

(slovensko-angleška izdaja)

izhaja letno

Letno poročilo

(slovenska izdaja)

Annual Report

(angleška izdaja)

izhajata letno

Makroekonomska gibanja in projekcije

(slovenska izdaja)

Macroeconomic Developments and Projections

(angleška izdaja)

izhajata polletno

Neposredne naložbe/Direct Investment

(slovensko-angleška izdaja)

izhaja letno

Poročilo o finančni stabilnosti

(slovenska izdaja)

Financial Stability Review

(angleška izdaja)

izhajata letno

Raziskave

Prispevki obravnavajo področja strokovnega in delovnega interesa centralne banke, kar pomeni pretežno makroekonomsko usmeritev s težiščem na analizi transmisije denarne politike, bančnega sistema, denarja, finančnih trgov in plačilne bilance. Vsebina prispevkov je lahko analitičnega, raziskovalnega ali tudi le informativnega značaja.

Analitični in metodološki prikazi z makroekonomskega in drugih področij.

Delovni zvezki/Working Papers

(prispevki v slovenščini ali angleščini)
izhajajo občasno

Prikazi in analize

(prispevki v slovenščini ali angleščini)
izhajajo občasno

Spletna stran

Domače strani Banke Slovenije s predstavitvijo institucije, bankovcev in kovancev, zakonov in predpisov o delu centralne banke ter drugih informacij. Tekoči podatki o tečajih, obrestnih merah in vrednostnih papirjih ter najpomembnejše publikacije v elektronski obliki.

kazalo slovenskih strani

<http://www.bsi.si/...>

[.../html/kazalo.html](http://www.bsi.si/html/kazalo.html)

kazalo angleških strani

<http://www.bsi.si/...>

[.../eng/index.html](http://www.bsi.si/eng/index.html)

5.2 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja**Januar 2013:**

- Sklep o spremembi in dopolnitvah Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice (UL RS, št. 3/13)

Februar 2013:

- Sklep o spremembi Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (UL RS, št. 12/13)
- Sklep o spremembah Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic (UL RS, št. 26/12 z dne 6. 4. 2012)

April 2013:

- Sklep o spremembah Sklepa o sistemu jamstva za vloge (UL RS, št. 29/13)

Maj 2013:

- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice (UL RS, št. 38/13)
- Sklep o dopolnitvah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic (UL RS, št. 38/13)

Julij 2013:

- Sklep o spremembah Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice (UL RS, št. 60/13)

- Sklep o dopolnitvi Sklepa o imetnikih kvalificiranih deležev bank in hranilnic (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembi in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za tržna tveganja za banke in hranilnice (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po pristopu na podlagi notranjih bonitetnih sistemov za banke in hranilnice (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvi Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje pri listinjenju in pravilih glede izpostavljenosti bank in hranilnic prenesenemu kreditnemu tveganju (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za operativno tveganje za banke in hranilnice (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o nadzoru bank in hranilnic na konsolidirani podlagi (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembi Sklepa o naložbah bank in hranilnic v kvalificirane deleže v osebah nefinančnega sektorja (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani bank in hranilnic (UL RS, št. 60/13)
- Sklep o dopolnitvah Sklepa o višini zneskov letnih plačil za opravljanje nadzora in taksah za odločanje o zahtevah za izdajo dovoljenj (UL RS, št. 60/13)

September 2013:

- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o skrbnosti članov uprave in članov nadzornega sveta bank in hranilnic (UL RS, št. 74/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice (UL RS, št. 74/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic (UL RS, št. 74/13)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o dokumentaciji za izdajo dovoljenj za opravljanje bančnih in finančnih storitev ter za statusna preoblikovanja (UL RS, št. 74/13)
- Sklep o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje funkcije člana uprave banke in hranilnice (UL RS, št. 74/13)
- Sklep o dokumentaciji za izdajo dovoljenja za kvalificirano naložbo banke in hranilnice (UL RS, št. 80/13)
- Sklep o dopolnitvah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic (UL RS, št. 80/13)
- Sklep o dopolnitvi Sklepa o višini zneskov letnih plačil za opravljanje nadzora in taksah za odločanje o zahtevah za izdajo dovoljenj (UL RS, št. 80/13)

December 2013:

- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic (UL RS, št. 98/13)
- Navodilo o spremembah in dopolnitvah Navodila za izvajanje Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic (UL RS, št. 100/13)
- Sklep o spremembah Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (UL RS, št. 104/13)

Januar 2014:

- Sklep o izvajanju Uredbe (EU) o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja glede izvrševanja opcij in diskrecijskih možnosti ter drugih nalog pristojnega organa za kreditne institucije (UL RS, št. 5/14)
- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje funkcije člana uprave banke in hranilnice (UL RS, št. 5/14)

Februar 2014:

- Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (UL RS, št. 12/14)
- Sklep o višini zneskov letnih plačil za opravljanje nadzora in taksah za odločanje o zahtevah za izdajo dovoljenj (UL RS, št. 12/14)

5.3 Pregled manj znanih pojmov

Avtonomni dejavniki – glej Strukturni položaj denarnega trga.

Denarni trg – trg, na katerem se trguje s kratkoročnimi (do enega leta) vrednostnimi papirji, depoziti in posojili ter izvedenimi finančnimi instrumenti, ki temeljijo na kratkoročnih obrestnih merah (zamenjave, terminske pogodbe ipd.).

Eonia (angl. Euro Overnight Index Average) – referenčna obrestna mera evrskih nezavarovanih medbančnih posojil čez noč. Dnevno se izračuna kot tehtano povprečje obrestnih mer posojil, ki jih plačuje banka banki iz vnaprej določene skupine. V skupini so pomembnejše banke, ki delujejo na evrskem medbančnem trgu.

ESCB – Evropski sistem centralnih bank. Obsega Evropsko centralno banko (ECB) in nacionalne centralne banke držav EU.

Eurepo – referenčna obrestna mera evrskih medbančnih posojil, zavarovanih z izbranimi državnimi obveznicami.

Evrsko območje – območje, ki obsega države članice EU, ki so sprejele evro za svojo valuto skladno s Pogodbo o delovanju EU.

Evrosistem – obsega Evropsko centralno banko (ECB) in nacionalne centralne banke držav članic evrskega območja.

Ključna obrestna mera – obrestna mera s katero centralna banka signalizira naravnost denarne politike. Običajno je to obrestna mera enega izmed instrumentov denarne politike, najpogostejše operacije odprtega trga. V evrskem območju je to izklicna obrestna mera operacije glavnega refinanciranja. V razmerah polne dodelitve Evrosistem daje posojila bankam po tej obrestni meri.

Krita obveznica – obveznica, ki jo izda banka in pri kateri odgovarja banka z vsem svojim premoženjem. Poleg tega ima ob stečaju banke imetnik obveznice prednostno pravico do poplačila s prodajo premoženja izdajatelja (npr. hipotekarnih posojil), ki je bilo določeno kot zavarovanje obveznice.

Kvantitativno rahljanje denarne politike – ravnanje centralne banke, s katerim poskuša z dokončnimi odkupi dolgoročnih vrednostnih papirjev (npr. državnih obveznic) neposredno znižati dolgoročne obrestne mere.

Lastna uporaba finančnega premoženja za zavarovanje posojil denarne politike – uporaba premoženja s strani nasprotne stranke, ki je premoženje izdala (tj. je dolžnik tega premoženja) ali je z dolžnikom v tesni povezavi, tj. neposredno ali posredno med obema obstaja več kot 20-odstotna kapitalska povezava. Mogoča je pri kritih obveznicah ali nekritih (bančnih) vrednostnih papirjih z državno garancijo.

Mejni depozit – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotne stranke lahko uporabijo kadar koli. Tak depozit čez noč pri nacionalni centralni banki se obrestuje po obrestni meri, ki je nižja od ključne obrestne mere ECB in navadno tudi nižja od tržne obrestne mere (eonie).

Mejno posojilo – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotne stranke lahko kadar koli uporabijo za pridobitev posojila čez noč od nacionalne centralne banke po obrestni meri, ki je višja od ključne obrestne mere ECB in navadno tudi višja od tržne obrestne mere (eonie).

Nacionalna centralna banka – katera koli od centralnih bank držav evrskega območja. V Sloveniji je to Banka Slovenije.

Nestandardni ukrepi denarne politike – začasni ukrepi, ki niso del standardnega okvira denarne politike Evrosistema in jih Svet ECB lahko sprejme, kadar nekateri segmenti finančnega trga ali širši finančni sistem ne delujejo pravilno. Sprejme jih zato, da bi podprl transmisijo odločitve o ključni obrestni meri v obrestne mere denarnega trga in v širše gospodarstvo evrskega območja. Primeri so večletne operacije dolgoročnejšega refinanciranja, programi odkupov vrednostnih papirjev (npr. SMP ali OMT), spreminjanje širine koridorja obrestnih mer odprtih ponudb, spreminjanje stopenj obveznih rezerv itd.

Nezavarovan medbančni denarni trg – trg depozitov z ročnostjo do enega leta med bankami. Nezavarovan, ker banka posojilodajalka od banke jemalke za dani depozit ne prejme finančnega premoženja kot zavarovanja (kolateral). Zavarovan trg, na katerem banka prejme kolateral, je repo trg.

Obvezne rezerve – zahteva, da imajo kreditne institucije (banke in hranilnice) na računih pri centralni banki v povprečju obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv najmanj predpisan znesek denarja. Znesek se izračuna z množenjem osnove (tj. izbranih bilančnih obveznosti kreditnih institucij) s količnikom obveznih rezerv. Stopnja obveznih rezerv od 18. januarja 2012 v evrskem območju znaša 0,01 za obveznosti s pogodbeno ročnostjo do dveh let ter 0,00 za obveznosti z ročnostjo nad dvema letoma ter za obveznosti, nastale z repo posli. Obveznosti banke do Evrosistema in drugih, ki morajo imeti obvezne rezerve pri centralnih bankah Evrosistema, niso vključene v osnovo. Obdobje izpolnjevanja se praviloma začne v sredo, ki sledi seji Sveta ECB, ko ta odloča o ključni obrestni meri ECB, in konča na torek pred tako sredo naslednjega meseca.

Odprta ponudba – ponudba posojila centralne banke ali vplačila depozita pri njej, ki je nasprotnim strankam kadar koli na razpolago, na njihovo pobudo. Evrosistem ponuja mejno posojilo in mejni depozit. Poleg operacij odprtega trga in obveznih rezerv je to instrument denarne politike.

Operacije odprtega trga – operacije, ki jih centralna banka izvaja za uravnavanje likvidnosti in se izvajajo na njeno pobudo. Nasprotje so odprte ponudbe, ki so dostopne kadar koli na pobudo nasprotne stranke. V Evrosistemu so to operacije glavnega refinanciranja (OGR), operacije dolgoročnejšega refinanciranja (ODR), operacije finega uravnavanja (OFU) in strukturne operacije, kot so na primer dokončni nakupi vrednostnih papirjev. Če so izvedene kot posojila bankam (prvi dve in mogoče pri tretji), morajo biti zavarovane z ustreznim finančnim premoženjem (kolateralom).

Polna dodelitev – postopek dodelitve pri operacijah odprtega trga Evrosistema, pri katerem se na avkciji dodeli banki celoten znesek, po katerem povprašuje, ne glede na skupni znesek povpraševanja vseh bank na tej avkciji. Uporablja se od oktobra 2008.

Presežne rezerve – stanja obveznikov na računih pri nacionalnih centralnih bankah nad zneskom obveznih rezerv.

Prihodnja naravnost denarne politike – objava naravnosti denarne politike, to je smeri gibanja in/ali ravni ključne obrestne mere, ki jo Svet ECB daje za prihodnost na podlagi ocene tveganj glede cenovne stabilnosti.

Strukturni položaj denarnega trga ali strukturni likvidnostni položaj – je razlika med avtonomnimi postavkami desne (aktivne) in leve (pasivne) strani premoženjske bilance centralne banke. Če je desna stran avtonomnih postavk večja (manjša) od leve, govorimo o primanjkljaju (presežku) strukturnega položaja denarnega trga. Strukturni položaj denarnega trga evrskega območja ima primanjkljaj. Avtonomne postavke v bilanci stanja centralne banke so tiste, ki niso nastale z ukrepi denarne politike. Količina denarja centralne banke in s tem likvidnost bank se spreminja avtonomno, tj. tudi ko centralna banka tega ne želi, ter z ukrepi denarne politike, prek instrumentov denarne politike, kadar centralna banka to želi. Avtonomne postavke premoženjske bilance centralne banke so na primer izdani bankovci, depoziti države pri centralni banki, denar na poti, devizne rezerve in drugo premoženje centralne banke, njen kapital in rezerve. To so vse tiste postavke, ki jih ni mogoče neposredno povezati z vodenjem denarne politike. Strukturni likvidnostni položaj pove, v kolikšnem obsegu (ravno pravšnjem, premajhnem, prevelikem) se zagotavlja likvidnost bank, tj. njihova preskrbljenost z denarjem centralne banke, avtonomno, to je brez ukrepov denarne politike centralne banke. To je hkrati strukturni položaj denarnega trga, in sicer medbančnega, na katerem se za plačevanje uporablja denar centralne banke.

Terminska obrestna mera – obrestna mera, izvedena iz (promptne) krivulje donosnosti za obdobje, ki se začne v prihodnosti. Trimesečna terminska obrestna mera šest mesecev v prihodnosti je na primer na opisan način dobljena implicitna obrestna mera za trimesečni depozit, ki se začne čez šest mesecev v prihodnosti.

